

ΕΠ. ΕΤ.

584

6857

Η

ΜΗΤΡΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΗΤΟΙ

6857

ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ ΑΥΤΗΣ

ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΙΣ

ΕΡΑΝΙΣΘΕΙΣΑ ΕΚ ΠΟΙΗΤΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΟΓΡΑΦΩΝ

ΥΠΟ

Μ. ΑΥΘΕΝΤΟΠΟΥΛΟΥ Δ. Φ.

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΤΕΥΧΟΣ Γ'.

Γ' ΤΑΞΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ἢ Ζ' ΑΣΤΙΚΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΑΔΕΛΦΟΙ Κ. ΣΦΥΡΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΑΙ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΑΙ

Ἐν Γαλατῶν, ἐν τῇ ὁδῷ Μαχμουδιέ, ἀρ. 9.

1893.

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν
τοῦ κ. Μ. Ἀθηντοπούλου.

κ. Ἀθηντόπουλος.

Ἄδειξ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως
(ὑπ' ἀριθμ. 311, 2 Ζιλαδέ, 1311).

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ.
(Ὀδὸς Περμποπαζάρου ἀριθ. 11)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΙΧΟΥΡΓΙΚΗΣ

Α' ΠΡΟΣΩΔΙΑ, ΜΕΤΡΑ.

Παρά τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ὑπῆρχόν τινα φωνήεντα φύσει τῶν ἄλλων μακρότερα προφερόμενα, ἢ θέσει, ὅταν προηγοῦντο συνδυασμοῦ συμφώνων. Βαθμηδὸν ὅμως, ἀλλοιωθείσης τῆς ῥυθμικῆς προφορᾶς, ἐπεκράτησε καὶ ἐπικρατεῖ, ὡς μακρὰ ἐν γένει νὰ προφέρωνται τὰ τετονισμένα, ὡς βραχέα δὲ τ' ἀτόνιστα φωνήεντα, οἷον ἔν (-) ἐν (υ)· οὓ (-), οὐ (υ), πλὴν τινων ἐξαιρέσεων, ὡς τῶν ἄρθρων (τὸ, τήν, τῶν κτλ.), προθέσεων (σύν, διὰ, κατὰ, κτλ.) καὶ τινων μορίων, τετονισμένως μὲν γραφομένων, ἀλλ' ἀτόνως ἢ βραχέως προφερομένων.

Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν συλλαβῶν τούτων παράγονται πόδες, οἱ αὐτοὶ καὶ παρ' ἡμῖν πρὸς τοὺς συνηθεστέρους τῆς ἀρχαίας μετρικῆς ἦτοι :

δισύλλαβοι	{	ἱάμβος, υ - (θεός, ψυχή).
	{	τροχαῖος, - υ (ἔρωσ, τύχη).
τρिसύλλαβοι	{	ἀνάπαιστος, υ υ - (εὐτυχής, ἀγάπῳ).
	{	δάκτυλος, - υ υ (ἔρχομαι, δάκτυλος).
	{	ἀμφίβραχυς, υ - υ (ἀνάγκη, πλανῶμαι).

Οὗτοί εἰσιν οἱ κυριώτεροι ἐν χρήσει εἰς τὴν συνήθη ἡμῶν ποίησιν· τὰ δὲ ἐκκλησιαστικὰ τροπάρια, καὶ αἱ ἀπομιμήσεις τῶν ἀρχαίων χωρικῶν, ἐπιδέχονται τὴν χρῆσιν καὶ τῶν ἄλλων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις γνωστῶν ποικιλωτέρων ποδῶν, ὡς τοῦ χοριάμβου, τοῦ προκελευσματικοῦ, τῶν ἰωνικῶν, τῶν παιόνων κτλ.

Ἐκ τῶν μνημονευθέντων, οἱ ἱάμβοι καὶ οἱ τροχαῖοι μετροῦνται παρ' ἡμῖν, ὡς ἔμετροῦντο καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, κατὰ διποδίαν, ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἐκ δύο ἀλλεπαλλήλων ἱάμβων ἢ τρο-

χαίων ὁ εἰς μόνον πρέπει ἀναγκαίως νὰ εἶναι ἴαμβος ἢ τροχαῖος, ὁ δ' ἄλλος δύναται νὰ συνίσταται ἐκ μόνον δύο βραχειῶν (ἀτόνων) συλλαβῶν, νὰ ᾖ πυρρίχιος (υυ), ὡς ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι· οὕτως ἰαμβικὴ διποδία ἐστὶν οὐ μόνον τὸ πολὺς λαός, καθὼς φανῆ (υ-υ-), ἀλλὰ καὶ τὸ εἰς τὸ καλόν, παρατηρῶ (υυυ-), πανσέληνος, διέρχεται (υ-υυ)· τροχαϊκὴ δὲ οὐ μόνον τὸ ὄλην νύκτα, μὴ νομίσης (-υ-υ), ἀλλὰ καὶ τὸ αἰωνίως, Ἀφροδίτη (υυ-υ), ὅταν ἀνα[τέλλῃ (-υυυ).

Τὸν πυρρίχιον μάλιστα δύναται ν' ἀντικαθιστᾷ καὶ ὁ τῶ μέτρῳ ἀντίθετος ποῦς, ἦτοι ἐν τῇ ἰαμβικῇ διποδίᾳ ὁ τροχαῖος, ἐν τῇ τροχαϊκῇ ὁ ἴαμβος· ἀλλὰ τότε πρέπει ἀφεύκτως ὁ χαρακτηρίζων τὸ μέτρον ποῦς νὰ εἶναι ὁ δεύτερος, πρῶτος δὲ ὁ τούτῳ ἀντίθετος· οἷον ἐν ἰαμβικῇ διποδίᾳ· στήθι μακρὰν μὴ προχωρῆς (-υυ-|υυ-): λάμπει τὸ ἄστρον τῆς νυκτὸς (-υυ-|υυ-υ)· ἐν τροχαϊκῇ δὲ· χρυσαῖ στίλβουν οἱ ἀστέρες (υ--υ|υυ-υ)· ὁ μὲν ἦλθεν, ὁ δὲ φεύγει (υ--υ|υ--υ).

Ἐν βραχειῶν δὲ συνεχείᾳ, καὶ ἡ μετρικὴ θέσις συλλαβῆς ἀρκεῖ ἵνα δώσῃ αὐτῇ ποιόν τινα τόνον συμπληροῦντα τὸ μέτρον· οἷον, ἴαμβ. καὶ ἀναλογιζόμενος (υ̅ υ̅ υ̅ υ̅, υ-υυ). Τροχ. καὶ καταπεπονημένος (υ̅ υ̅ υ̅ υ̅, υ̅ υ̅-υ).

Εἶχον δ' οἱ ἀρχαῖοι καὶ τὸν πόδα τὸν λεγόμενον σπονδεῖον, συγκείμενον ἐκ δύο μακρῶν (- -). Οὗτος καὶ παρ' ἡμῶν ὑπάρχων, εἰ καὶ σπάνιος, προφέρεται καθ' ἣν καταλαμβάνει θέσιν, ἢ ὡς ἴαμβος ἢ ὡς τροχαῖος. Οἷον, ὡς ἴαμβος· Μὴ δὲν ἐβορήνησα πικρῶς; (υ̅ -υ-υ, υυυ-): ὡς τροχαῖος· μὴ δὲν ἐκλαυσα πολλάκις; (-υ̅ -υ, υυ-υ).

Καὶ οἱ ἀνάπαιστοι δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐμετροῦντο κατὰ διποδίαν, διότι ἐκ δύο ἀναπαίστων ὁ εἰς, ἐν μετὰ ταῦτα δὲ χρόνοις ἐνίοτε καὶ ὁ ἕτερος, ἐπετρέπετο νὰ ᾖ σπονδεῖος ἢ καὶ ἄλλος τις ἰσόχρονος ποῦς. Δύναται δὲ καὶ παρ' ἡμῶν νὰ ἐκληφθῶσιν οὕτω μετρούμενοι, ἔχοντες τὸν ἕνα τῶν ποδῶν, ἰδίως τὸν πρῶτον σπονδεῖον, ἢ καί, ἐλλείψει αὐτοῦ, ἴαμβον ἀντὶ ἀναπαίστου· οἷον· τί ἄγριον ἔχει τὸ βλέμμα! (- -υυ-, υυ-υ), τὴν πλάκα τοῦ τάφου κρατεῖ (υ̅ -υυ-, υυ-): ἀντί· ἄχ! τὴν πλάκα τοῦ τά-

φου κρατεῖ (υ υ - υ υ -, υ υ -). Ἀλλὰ τῆς ἐλευθερίας ταύτης δὲν πρέπει νὰ γίνηται κατάχρησις, διότι ἄλλοιοὶ τὴν ἁρμονίαν τοῦ στίχου.

Οἱ δὲ **δακτυλικοὶ** στίχοι ἐμετροῦντο καὶ μετροῦνται κατὰ μονοποδίαν, διότι σύγκεινται ἐκ μόνων δακτύλων, ἢ τῶν εἰς πάσας τὰς χώρας, πλὴν τῆς προτελευταίας, ἀντικαθιστῶντων αὐτοὺς σπονδαίων. Καὶ παρ' ἡμῖν δ' εἰς τὸ μέτρον τοῦτο δύναται, ἐνίοτε, νὰ γίνηται χρῆσις τοῦ σπονδαίου, ἀλλὰ σπανίως, καθ' ὃ συγκειμένου ἐκ δύο μακρῶς (ἢ ἐντόνως) ἀμφοτέρων προφερομένων, καὶ τρίτης μακρῶς, τῆς ἀρχικῆς τοῦ δακτύλου, ἐπομένης. Οἶον : **Τρύζει δ' ἡ ναῦς, ἣν παῖει** τὸ ἄγριον κῦμα τοῦ πόντου (- υ υ, - , - υ υ, - υ υ, - υ υ, - υ).

Καὶ εἰς τὸ δακτυλικὸν δὲ καὶ τὸ ἀναπαιστικὸν μέτρον ἐπιδέχεται, κατὰ ρυθμικὴν ἐλευθερίαν, μακρὰ συλλαβὴ νὰ καταλαμβάνῃ θέσιν βραχείας, ἂν κατὰ τὰ λοιπὰ ἄρτιος ἢ ὀπούς. Οἶον :

Ἐν δακτύλοις :

Σὺ δὲν πιστεύεις Θεὸν (- υ υ, - υ υ, -)

Τίς ὁ μὴ ἔχων Θεόν (- υ υ -, - υ υ, -)

Ναὶ μὲν σὺ ταῦτα φρονεῖς (- υ υ, - υ υ, -)

Ἐν ἀναπαίστοις :

Καθὼς νέφη ζοφώδη (υ υ -, υ υ -, υ)

Νέφ' εἰς νέφη σωρεύει (υ υ -, υ υ -, υ)

Σὺ μὲν ἔξελθ' ἐκεῖθεν (υ υ -, υ υ -, υ)

Ἀλλ' ἡ εὐφωνία ἀπαιτεῖ καὶ τούτων τῶν ἐλευθεριῶν κατάχρησις νὰ μὴ γίνηται.

Β'. ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΩΝ ΣΤΙΧΩΝ.

α. Μῆκος.

Οἱ στίχοι δύνανται νὰ περιέχωσιν ἀπὸ ἐνὸς μέχρις ὀκτώ ποδῶν. Διὰ τοὺς κατὰ διποδίαν δὲ μετρουμένους δύο πόδες λέγονται ἐν μέτρον. Οὕτως εἰσὶν

Εὐγενῆς } μονοποδία ἀναπαιστικά.
 ἂν φανῆς }
 Λαλεῖ πτηνὸν }
 εἰς τὸ βουνὸν } μονόμετροι ἰαμβικοί.

ὄσάκις βλέπω τὸ γλαυκὸν χρυσοστικτὸν στερέωμα
 (υ - υ -, υ υ -, υ - υ υ , υ - υ υ) ἰαμβ. τετράμετρος
 ὅταν φέρηται ὁ νοῦς μου εἰς τὰς ἀχανεῖς ἐκτάσεις
 (- υ - υ, υ υ -, υ υ υ υ, - υ - υ) τροχ. ὁμοίως.

Ἐκαστος στίχος δύναται νὰ καταλήγῃ εἰς πλήρες μέτρον, ὅτε καὶ λέγεται ἀκατάληκτος, οἶον·

Εἰς τῆς θαλάσσης τὴν ἀκτὴν (υ υ υ -, υ υ υ -), ἰαμβ. δίμετρος ἀκατάληκτος.

Φίλοι μου συμπατριῶται (- υ υ υ, υ υ - υ), τροχαϊκ. ὁμοίως.

Ὡς φωνὴ γλυκυτάτη ἢ σάλπιγξ ἤχεῖ (υ υ - υ υ -, υ υ - υ υ -), ἀναπαιστ. ὁμοίως.

Ἡ δύναται, ἂν εἶναι ἐκ τῶν μετρουμένων κατὰ διποδίαν (ἰαμβικῶν, τροχαϊκῶν, ἀναπαιστικῶν)

ἀ. Νὰ στερηθῆται μιᾶς συλλαβῆς τοῦ τελευταίου μέτρον, καὶ τότε λέγεται καταληκτικός· οἶον

Τὸ φέρον ὡς μὲ φέρει (υ - υ υ, υ - υ), ἰαμβ. δίμετρος καταληκτικός.

Ὅλ' ἢ γῆ λαμπροφορεῖ (- υ - υ, υ υ -) τροχ. ὁμ.

Χαῖρε, φῶς οὐράνιον (- υ - υ, - υ υ) ὁμ.

Χρυσοθάφ' ἢ αὐγὴ τὸν ὀρίζοντα (υ υ - υ υ -, υ υ - υ υ) ἀναπαιστ. ὁμ.

β'. Ἡ νὰ στερηθῆται ἑνὸς ποδός, καὶ τότε λέγεται βραχυκατάληκτος· οἶον

Χρυσοὶ ἀστέρες εἰς τὸν οὐρανὸν (υ - υ -, υ υ υ υ, υ -) ἰαμβ. τρίμετρο. βραχυκατάληκτος.

Νυξ ἐκτείνει μέλανα μανθύαν (- υ - υ, - υ υ υ, - υ) τροχ. ὁμ.

Τῆς νυκτὸς ἢ βαρεῖα σιγὴ (υ υ - υ υ -, υ υ -) ἀναπαιστ. δίμετρο. βραχυκάληκτος.

γ'. Ἡ νὰ ἔχῃ μίαν συλλαβὴν ὑπὲρ τὴν τελευταίαν διποδίαν, καὶ τότε καλεῖται ὑπερκατάληκτος· οἶον

εἰς τὰς δασύδεις ἀκρωρείας (υ υ υ -, υ υ υ -, υ) ἰαμβ. δίμετρ. ὑπερκατάληκτος

Ἔγφου εὐελπι τὸ βλέμμα εἰς τὸν οὐρανὸν (- υ - υ, υ υ - υ, υ υ υ υ, -) τροχ. τρίμετρ. ὅμ.

Κατηφῆς ὄλ' ἡ φύσις τὴν δύσιν του κλαίει (υυ - υ υ -, υυ - υυ -, υ) ἀναπαιστ. δίμετρ. ὅμ.

Εἰς δὲ τὸ κατὰ μονοποδίαν μετρούμενον δακτυλικὸν μέτρον, α'. ἂν τοῦ τελευταίου δακτύλου λείπωσι δύο συλλαβαί, ὁ στίχος λέγεται καταληκτικὸς εἰς συλλαβὴν· οἶον·

Μέγας ἐστὶν ὁ Θεὸς (- υυ, - υυ, -), δακτυλ. τρίμετρ. καταληκτ. εἰς συλλαβὴν.

β'. ἂν δὲ λείπη μία συλλαβή, λέγεται καταληκτικὸς εἰς δισύλλαβον, οἶον·

Μέγα τὸ θεῖόν του κράτος (- υυ, - υυ, - υ), δακτ. τρίμ. καταληκτ. εἰς δισύλλαβον.

B' Τύπος.

Τύποι δὲ τῶν στίχων, οἱ παρ' ἡμῖν μάλιστα ἐν χρήσει, εἰσὶν: 1. Τῶν ΙΑΜΒΙΚΩΝ, ὁ τετράμετρος καὶ ὁ τρίμετρος.

Ὁ τετράμετρος, συγκείμενος ἐκ τεσσάρων μέτρων ἢ διποδιῶν (ἐξ ὀκτώ ποδῶν), δύναται ἰὰ ἧ ἀκατάληκτος, ὡς εἰς τὰς ἐνδόξους ἐποχὰς μὲ φέρει ὁ ῥεμβάζων νοῦς (υ - υ -, υ υ υ -, υ - υ υ, υ - υ -).

ἢ, ὁ καὶ συνηθέστερος, καταληκτικὸς εἰς συλλαβὴν, οἶον

Τρία πουλάκια κάθονται τὰ τρι' ἀράδ' ἀράδα
(υ υ υ -, υ - υ υ, υ - υ -, υ - υ).

Ὁ δὲ τρίμετρος, ἐκ τριῶν μέτρων ἢ διποδιῶν (ἐξ ποδῶν) συγκείμενος, δύναται ἐπίσης νὰ ἧ ἢ ἀκατάληκτος, ὅπερ καὶ συνηθέστερον, ὡς·

Ἔδ' ἀδελφῆς Ἰσμήνης φίλη κεφαλῆ, (υ υ υ -, υ - υ -, υ υ υ -).

Καὶ ἐστὶν οὗτος ὁ τοῦ ἀρχαίου δραμτικοῦ διαλόγου, ἐσχάτως καὶ παρ' ἡμῖν ἐπικρατήσας·

ἢ καταληκτικὸς εἰς συλλαβὴν, ὡς·

τῆς πίστεως ἢ δᾶς θά με φωτίση (υ - υ υ, υ - υ υ, υ - υ).

2. Καὶ τῶν ΤΡΟΧΑΪΚΩΝ οἱ συνηθέστατοι ἔχουσι τὸ αὐτὸ μῆκος, οἷον·

ἀνοσοτόλιστος προβαίνει τῆς ἀνοίξεως ἢ νύμφη

(υ υ - υ, υ υ - υ, υ υ - υ, υ υ - υ), τροχ. τετράμ. ἀκατάληκτος.

αὐτὸς ἄγρυπνος στενάζει εἰς τὴν πλάκα τὴν πικρὴ

(υ υ - υ, υ υ - υ, υ υ - υ, υ υ -) ὀμ. καταληκτικὸς.

Βγαίνουν ἔς τὰ χωρῖα, περνοῦν ἔς τὰ περιβόλια

(- υ υ υ, - υ - υ, υ υ - υ) τροχ. τρίμετρ. ἀκατάληκτος.

Ἄνήκει δ' ὁ τροχαϊκὸς τρίμετρος μᾶλλον εἰς τὴν λυρικὴν ποίησιν.

3. Τῶν ΔΑΚΤΥΛΙΚΩΝ δ' ὁ συνηθέστερος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, καὶ ἐσχάτως καὶ παρ' ἡμῖν εἰσρχθεὶς, ἦν ὁ ἐπικὸς ἑξαμέτρος, καταληκτικὸς εἰς δυσύλλαβον (- υ υ, - υ υ, - υ υ, - υ υ, - υ υ - υ).

Οἱ ἀρχαῖοι, ἕνεκα τῆς δυσκολίας, καὶ κατὰ τι καὶ τῆς μονοτονίας τῆς ἀδιακόπου χρήσεως ἀλλεπαλλήλων δακτύλων, παρεδέχθησαν βαθμηδὸν ἀντὶ τούτων μόνων καὶ σπονδαίους (πλὴν εἰς τὸν πέμπτον πόδα), διορθοῦντές πως πιθανῶς αὐτοὺς διὰ τῆς προφορᾶς, ὥστε ἡ δευτέρα μακρὰ σχεδὸν νὰ παρατείνηται ὅσον δύο βραχεῖται (- - - - υ υ). Λύτη ὅμως ἡ ποικιλία ἐστὶ παρ' ἡμῖν ὀλίγον ἐφικτὴ, διότι σπανίζομεν σπονδαίων (ἀλλεπαλλήλων μακρῶν). Ἴδου παράδειγμα ἑξαμέτρου δακτυλικοῦ.

Ψάλε τὸν ἄνδρα, θεᾶ, τὸν πολύτροπον, ὅστις τοσοῦτος,

(- υ υ, - υ).

4. Τῶν ΑΝΑΠΑΙΣΤΩΝ οἱ συνηθέστεροι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δραμτικοῖς ἦσαν οἱ τετράμετροι (ἕξ ὀκτῶ ποδῶν) καταληκτικοὶ (υ υ - υ υ -, υ υ - υ υ -, υ υ - υ υ -, υ υ - υ), καὶ παρ' ἡμῖν δυνάμενοι νὰ ὦσιν ἐν χρήσει, ἀλλὰ μετὰ πολὺ σπανιωτέρων σπονδαίων, ὡς·

Ἔ ἀμέτρητε ἀναξ, ᾧ δέσποτ' ἀήρ, ποῦ μετέωρον φέρεις τὴν γῆν μας.

(υ υ - υ υ -, υ υ - υ υ -, υ υ - υ υ -, υ υ - υ).

ᾠ λάμπων αἰθῆρ καὶ θεαὶ φοβεραὶ, ᾧ κεραυνοβροντῶσαι
νεφέλαι.

(- - υ υ -, υ υ - υ υ -, υ υ υ υ υ -, υ υ - υ).

Γ' Τομή.

Στίχοι συγκείμενοι ἐξ ἀδιακόπου ἐπαναλήψεως τοῦ αὐτοῦ ποδός θ' ἀπέβαινον ἀφορήτου μονοτονίας· δι' ὃ ἡ ἀκοή ἀπαιτεῖ, εἰς ἀνάπαυσιν, διακοπὴν τινα αὐτῶν, πρὸς καταρτισμὸν ἁρμονικῆς φράσεως. Πολλὰ τῶν ἐπικῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου, γεγραμμένα εἰς τροχαϊκούς τετραμέτρους ἀκαταλήκτους, μόνῃ ἢ ὁμοιοκαταληξίᾳ σώζει ἀπὸ τῆς φορτικῆς μονοτονίας τοῦ ῥυθμοῦ, ὅσον καὶ ἂν ᾗ τὸ κάλλος τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς γλώσσης, δι' ἧς ἐκφράζονται.

Εἰς θεραπείαν τῆς ῥυθμικῆς ταύτης μονοτονίας συντελεῖ:

1. ἡ καταληκτικὴ τομὴ ἐν τοῖς μακροτέροις στίχοις, ἢ κολόθωσις τοῦ τελευταίου ποδός ἢ μέτρου, παρὰ τε τοῖς ἀρχαίοις καὶ παρ' ἡμῖν.

Δι' αὐτῆς ὁ τετράμετρος ἱαμβικός, ὁ τετράμετρος ἀνάπαιστικός καὶ ὁ δακτυλικὸς ἐξάμετρος, λήγουσιν εἰς τροχαῖον, ποιήλλοντα τὸ μέτρον· οἶον·

Οὐδεὶς οὐδέποτε ποθεῖ τὸ ὄ,τι δὲν γνωρίζει·

Ὅταν ὄλοι τῶν ἔξω ὑπάγουν αὐτοὶ νὰ τελέσουν χαρὰς κ' εὐωχίας.

Ψάλε τὸν ἄνδρα, θεά, τὸν πολύτροπον ὅστις τοσοῦτους.

Ὅ δὲ τετράμετρος τροχαϊκὸς λήγει εἰς ἱαμβον, ὡς·

Τῆς αὐγῆς δροσᾶτο ἀγέρι, φύσα, φύσα ᾗ τὸ σταυρό.

2. Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν μακρότεροι στίχοι, ἀπὸ τοῦ τριμέτρου καὶ ἄνω ἔχουσιν ἀναγκαίως καὶ τὴν ἐσωτερικὴν τομήν, διαιροῦσαν αὐτοὺς εἰς δύο ἁρμονικὰ τμήματα·

α'. Ὁ ἱαμβικός τετράμετρος, ὁ καταληκτικός, ὁ παρ' ἡμῖν κοινότερος τῶν στίχων, διχοτομεῖται μετὰ τὴν δευτέραν διποδίαν,

διαιρούμενος εἰς δύο κῶλα, ὧν τὸ πρῶτον περιέχει τέσσαρας ἰάμβους, τὸ δὲ δεύτερον τρεῖς καὶ συλλαβὴν. Οἶον·

Τρία πουλάκια κάθονται, | τὰ τρι' ἀράδ' ἀράδα.

(υ υ υ -, υ - υ υ, | υ - υ -, υ - υ).

Ὁμοίως καὶ ὁ τροχαϊκὸς τετράμετρος καταληκτικὸς, τέμνεται ἔχων ἀφ' ἑνὸς μὲν τέσσαρας τροχαίους, ἀφ' ἑτέρου δὲ τρεῖς καὶ συλλαβὴν. Οἶον·

Μελετᾶτε, ἂν ποθῆτε κλέος, δόξαν καὶ τιμῆν

(υ υ υ υ, υ υ - υ, | - υ - υ, υ υ -).

β'. Ὁ δὲ ἰαμβικὸς τρίμετρος, ἀκατάληκτος, ὁ ἐπίσημος τῶν ἀρχαίων δραματικῶν, εἰς τὰ δημοτικὰ ἡμῶν ἄσματα ἐνίστοε ἀπαντώμενος, ἔχει ἐν αὐτοῖς ἀναγκασίαν τομὴν τὴν λεγομένην ἐφθημιμερῆ, δηλαδὴ μετὰ τὴν ἐβδόμην συλλαβὴν, ἐν μέσῳ τῆς τετάρτης ποδῆ, διαιροῦσαν αὐτὸν εἰς δύο κῶλα, ὧν τὸ πρῶτόν ἐστι δίμετρον ἰαμβικὸν καταληκτικόν, τὸ δὲ δεύτερον μονόμετρον τροχαϊκὸν ὑπερκατάληκτον. Οἶον·

Ἐδγῆκαν τὰ καράβια | τὰ Ζαγοριανά, (υ - υ υ, υ - υ υ, υ - υ -).

Οἱ ἀρχαῖοι ὅμως, πρὸς μείζονα στιχουργικὴν ἄνεσιν, παρεδέχθησαν τὴν ἄρσιν καὶ ἑτέρας τομῆς, τῆς πενθημιμεροῦς, μετὰ τὴν πέμπτην συλλαβὴν, τὴν ἁρμονίαν μηδὲλως παραβλαπτούσης, διότι κατ' αὐτοὺς διαιρεῖ τὸν στίχον εἰς κῶλον μονόμετρον ἰαμβικὸν ὑπερκατάληκτον, καὶ εἰς ἕτερον τροχαϊκὸν δίμετρον καταληκτικόν, οἶον·

Ἡ τύχη πάντα | ἀνατρέπ' ἢ ἀνορθοῖ (υ - υ -, υ | υ υ -, υ - υ -).

Τὴν εὐκολίαν ταύτην τὴν ἐκ τῆς ἐκλογῆς τῶν δύο τομῶν παρεδέχθημεν καὶ ἡμεῖς, καθιερώσαντες τὸν ὠραῖον προπατορικὸν τρίμετρον ὡς ἓνα τῶν κυριωτέρων στίχων εἰς χρῆσιν τῆς μελλούσης, ὡς εὐχόμεθα, ν' ἀναπτυχθῆ δραματικῆς ἡμῶν μούσης.

Ἄλλ' ἂν τινες, ἀντὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν δύο τομῶν, ἐπιμένωσιν εἰς τὴν κατ' αὐτοὺς ἔτι μεγαλειτέραν, τοῦ γὰρ μὴ ποιῶνται χρῆσιν οὐδεμιᾶς, δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ τοὺς βιάσωμεν, ὡς οὐδ' ἐκεῖνοι μᾶς βιάζουσι νὰ τοὺς ἀναγινώσκωμεν. Ἡμποροῦν

νά ἐγεννήθησαν ἐξαίρετοι ποιηταί, ἀλλά, καθ' ἡμᾶς, στεροῦνται τοῦ στοιχειωδестέρου αἰσθήματος τῆς στιχοιουργικῆς ἁρμονίας.

γ'. Καὶ ὁ τροχαϊκὸς τρίμετρος (στίχος λυρικός) ἔχει καὶ ἐπιδέχεται τομὴν εἰς τὸ πενθημιμερές, διαίρουσάν αὐτὸν εἰς μονόμετρον τροχαϊκὸν ὑπερκατάληκτον, καὶ ἰαμβικὸν δίμετρον καταληκτικόν· οἶον·

Κάτω 'ς τὸ νερό | χορεύουν ἢ κοπέλλες (- υ υ υ ' | υ - υ, υ ' υ - υ),

δ'. Οἱ δὲ δακτυλικοὶ ἑξάμετροι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐτέμοντο εἰς τὸ πενθημιμερές ἢ εἰς τὸ ἐφθημιμερές, διαιρούμενοι εἰς πρῶτον κῶλον δακτυλικόν, καὶ εἰς δεύτερον μᾶλλον ἀναπαιστικόν.

Τὰς αὐτὰς δὲ τομὰς ποιεῖ ἀφεύκτως νά ἐφαρμόζωμεν καὶ ἡμεῖς, ἂν θέλωμεν νά μιμώμεθα τὸν στίχον ἐκεῖνον κατὰ τὰ κυριώτερα τῆς ἁρμονίας αὐτοῦ. Οἶον·

Τότε ὁμοῦ οἰμωγῇ | καὶ κραυγῇ νικητῶν ἀνηγέρθη. 'Εφθημ. - υ υ, - υ υ, - | υ υ, - ' υ υ, - ' υ υ, - ' υ)

Πλὴν, μὰ τὸν Δία, ὀρθῶς ὁ σοφώτατος Ὅμηρος εἶπε. Πενθ. (- υ υ, - υ υ, | - υ υ, - ' υ υ, - ' υ υ, - ' υ).

ε'. Διὰ τὰ ἐπιγράμματα ἰδίως καὶ τὰς ψῆδὰς εἶχον οἱ ἀρχαῖοι καὶ τοὺς λεγομένους πενταμέτρους, συνισταμένους ἐκ δύο δακτύλων (ἢ ἀναπαιστων) καὶ συλλαβῆς μακρᾶς, μεθ' ἣν ἡ τομὴ, τοῦτο δις ἐπαναλαμβάνομενον.

Ἡ μίμησις τοιοῦτου στίχου παρ' ἡμῶν ἔχει τὴν δυσκολίαν τῶν δύο μακρῶν, αἵτινες ἐν τῷ μέσῳ ἀκολουθοῦσιν ἀναγκαίως ἀλλήλας, ὡς·

Πλὴν ἐπ' αὐτοῦ ὡς κισσὸς | εὐκαμπτος ἔρπ' ἢ γυνή· (- υ υ, - υ υ, - | - υ υ, - υ υ, -)

στ'. Ὁ ἀναπαιστικὸς τετράμετρος ἔχει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὴν τομὴν μετὰ τὴν δευτέραν διποδίαν καὶ ὅταν τὸν μιμώμεθα, τὴν αὐτὴν πρέπει καὶ δύναται νά λαμβάνῃ καὶ παρ' ἡμῶν. Οἶον·

Εἰς τὸ σκῆπτρον καθήμενον ἦτο πτηνόν, | καὶ τῶν δώρων τοῦ ὄλων μετέϊχε· (υ υ - υ υ - , υ υ - υ υ -, | υ υ - υ υ -, υ υ - υ).

Δ'. Ὁμοιοκαταληξία.

Πρόσθετον κόσμημα, καὶ προσέτι ὀλεξιτήριον κατὰ τῆς ῥυθμικῆς μονοτονίας προσετέθη εἰς τὴν νεωτέραν στιχορραγίαν ἢ ὁμοιοκαταληξία, ἣτις δυνάμεθα νὰ καυχήθωμεν ὅτι παρ' ἡμῖν ἔστι πλουσιωτέρα ἢ παρὰ πάσῃ ἄλλῃ γλώσσῃ.

Οἱ θεμελιώδεις αὐτῆς κανόνες εἰσὶν· ὅτι διὰ τὴν τελευταίαν τοῦ στίχου λέξιν, ἂν τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν ἢ τὴν προπαραλήγουσαν, πᾶσα ἢ κατάληξις ἀπὸ τοῦ τονιζομένου φωνήεντος πρέπει νὰ ᾖ ἐντελῶς ἢ αὐτὴ κατὰ τὴν προφορὰν εἰς τὰς δύο ὁμοιοκαταληκτούσας λέξεις, οἷον πέτρα=μέτρα=ἤκουσα=ἀνήκουσα· σήμερον=ἕμερον. Τὰ δὲ γέλωτα καὶ ἔρωτα δὲν ὁμοιοκαταληκτοῦσι περισσότερο ἢ λύκος καὶ ἵππος.

Τῆς τονιζομένης ὅμως ληγούσης ἢ ὁμοιοκαληξία πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ ὀλόκληρον τὴν τελευταίαν συλλαβὴν, οὐχὶ ἀπὸ μόνου τοῦ τονιζομένου φωνήεντος ἀρχομένη.

Οὕτω Θεὸς ὁμοιοκαταληκτεῖ μετὰ λα-ός, υἱ-ός, οὐχὶ μετὰ καλός

ἰατρός	»	»	μη-τρός	»	»	φαι-δός
ἔμπρός	»	»	λε-πρός	»	»	γαμ-θρός
εἰ-πεῖ	»	»	ἄστρα-πῆ	»	»	κρατεῖ
κα-λή	»	»	πο-λὺ	»	»	κα-κῆ
ψυ-χρός	»	»	αἰς-χρός	»	»	μι-κρός
οἰκτροί	»	»	με-τρεῖ	»	»	γα-στρί.

Εἰς τοὺς ἀντιδιῆσχυριζομένους ὅτι ὁ περιορισμὸς οὗτος ἔχει τὰς δυσκολίας του, ἠδυνάμεθα ν' ἀπαντήσωμεν «Τί νὰ γίνῃ; Οὐ παντὸς πλεῖν εἰς Κόρινθον». Ἀλλὰ προτιμῶμεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι παντὶ τῷ τὴν γλῶσσαν, καὶ τὴν χαιρεστάτην αὐτῆς μορφὴν, τὴν στιχορραγίαν, μετ' ἀγάπης καὶ ἐπιμελείας καλλιεργοῦντι οὐδόλως ἔστιν ἀνέφικτον νὰ ὑπερνικᾷ ταύτας τὰς δυσκολίας, ὡς ἀποδεικνύουσιν οὐχὶ χιλιάδες, ἀλλὰ πολλὰ μυριάδες στίχων οὓς δόκιμοι στιχορρογοὶ ἔγραψαν, τὸν ἀπλούσττον τοῦτὸν σεβασθέντες κανόνα. Καὶ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ἢ γραμματικῇ ἀκρίβεια δὲν εἶναι

ἀπηλλαγμένη δυσχερειῶν. Ἄλλὰ δὲν δυνάμεθα ν' ἀσπασθῶμεν τὸ δόγμα τοῦ ἀξιοῦντος, ἔνεκα τῶν δυσχερειῶν τούτων, καὶ πρὸς εὐκολίαν του, νὰ καταργήσῃ τοὺς γραμματικούς κανόνες, ἢ ν' ἀθετῇ αὐτοὺς κατὰ βούλησιν, οὐδὲ συγγαίρομεν τῇ φιλολογίᾳ, ἣτις εἰς τοιοῦτον ἔδαφος θὰ ἐφύετο. Εὐρηγται ἴσως παρ' ἡμῖν τινες, οἱ παιδιόθεν εἰς ξένας φιλολογίας καὶ γλώσσας τραφέντες μᾶλλον ἢ εἰς τὴν πάτριον, καὶ ἐκείνων ἢ τῆς ἑλληνικῆς τοὺς γραμματικούς καὶ στιχουργικούς κανόνες εἰδικώτερον κατέχοντες. Εἰς ἐκείνους θὰ ἔλεγον ὅ,τι εἰς τὸν ἔπηλυν Ἕλληνα, τὸν κατὰ πρῶτον εἰς τὴν πατρίδα ἐπίδημοῦντα, ὅτι ἂν ἀξιῶ νὰ διαπρέψῃ πολιτευόμενος ἐν αὐτῇ, πρέπει πρὸς παντὸς νὰ σπουδάσῃ τοὺς νόμους τῆς. Ἄν εἴχομεν ἀκαδημίαν, — δὲν ἐννοῶ τὸ μέγαρον — εἰς αὐτῆς τὰ θεσπίσματα θὰ τοὺς παρέπεμπον ὡς πρὸς τὸ ὀρθὸν ἢ μὴ ὀρθὸν ἐν τῷ γράφειν. Ἄλλ' ἐπειδὴ πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν ἀκαδημία πρόκειται μὲν νὰ ἰδρυθῇ ἀλλὰ δὲν ἰδρύεται, καὶ ἀγνοῶ ἂν θὰ ἰδρυθῇ μετ' ἄλλα πεντήκοντα, περιορίζομαι προτρέπων τὸν ἀξιοῦντα νὰ ταχθῇ ἐν τοῖς καλλιεργοῦσι τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, νὰ προοιμιάζῃ διὰ τῆς σπουδῆς τῶν κανόνων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς ὀρίζει αὐτοὺς ἡ γραμματικὴ ἂν δ' ἐπιδιώκῃ καὶ δάφνην ποιητοῦ, ἢ καὶ στιχουργοῦ, ν' ἀρχίζῃ καὶ μανθάνων πῶς ἀπταιστῶς νὰ στιχουργῇ. Καὶ αὐτὸς ὁ κεκτημένος τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ Ἀπελλοῦ οὐδέποτε εἰς καλλιτέχνην θ' ἀναπτυχθῇ ἂν δὲν ἐγκύψῃ εἰς τοὺς στοιχειώδεις κανόνες τῆς σχεδιογραφῆσεως.

Πόθεν ὅμως οἱ τυρυννικοὶ οὗτοι κανόνες τῆς στιχουργίας, καὶ τίς ὁ βιάζων ἡμᾶς νὰ κύπτωμεν εἰς αὐτούς; Κατ' ἀλήθειαν δύο εἰσὶν οἱ κανόνες οὗτοι καθ' ὧν τινες δυσανασχετοῦσι, κατὰ τῆς τυραννίας αὐτῶν ἐξανιστάμενοι.

α'. Ὁ εἰς ἐστὶν ἡ τομὴ τοῦ τριμέτρου, οὐχὶ ὅτι εἶναι δύσκολος, ἀλλ' ὅτι ἔτι ἀκοπωτέρα εἶναι ἢ μὴ τομὴ. Τοῦτον δ' ἐπιβάλλει ἡ παράδοσις τῶν ἀρχαίων ἀριστοτεχνῶν, καὶ ἡ ἀκοῆ παντὸς ὅπως οὖν αἰσθησὶν ἀρμονίας κεκτημένου.

β'. Ὁ ἕτερός ἐστὶν ὁ τῆς πλήρους ὁμοιοκαταληξίας τῆς τονιζομένης ληγουσῆς. Καὶ ἀναίτιος ὄλως ἂν ἦτο αὐτός, ἀρκεῖ ὅτι μυριάδες στίχων κατ' αὐτὸν ἐγράφησαν, ἵνα ἡ σήμερον ὑποχρεωτικός. Ὁ στιχουργός, ὡς ὑπέρτατος καλλιτέχνης τῆς γλώσσης,

θὰ ἦν ἀνάξιος τῆς τοιαύτης περιωπῆς, ἂν ὑπεχώρει πρὸ δυσχερειῶν ἄς ἄλλοι ὑπερενίκησαν. Ἄλλὰ πλὴν τούτου, μακρὰν ἀπέχει ὁ κανὼν τοῦ νὰ ᾖ ἡ ἀναίτιος καὶ ἀδικαιολόγητος. Ἐκάστη συλλαβὴ δύναται μὲν ἐξεταζομένη ν' ἀναλυθῇ εἰς τὰ φυσικὰ στοιχεῖα αὐτῆς, τὰ γράμματα, ἀλλ' εἰς τὴν ἀκοήν ἀποτελεῖ μίαν καὶ ἐνιαίαν ἐντύπωσιν, ἣν ἀνάγκη νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ἡ ὁμοιοκαταληξία, ὅταν μόνον ἐκ ταύτης ἀποτελεῖται τῆς συλλαβῆς. Εἰς τὰ παροξύτονα ἢ τὰ προπαροξύτονα τοῦτο δὲν ἀπαιτεῖται, διότι πλὴν τοῦ τονιζομένου φωνήεντος καὶ μία ἢ δύο συλλαβαὶ ἀκόμη ἀσχολοῦσι τὴν ἀκοήν. Τοῦτο τὸ πλεονέκτημα, ὃ ἐπιδιώκει καὶ ἡ Γαλλικὴ διὰ τῶν λεγομένων παρ' αὐτῇ πλουσιῶν ὁμοιοκαταληξιῶν, ὃ ὅμως δὲν δύναται ἢ μέχρι τινὸς μόνον νὰ ἐπιτυγχάνῃ, ἐστὶ καὶ αὐτὸ ἐν τῶν ἐγκαυχημάτων τῆς ἁρμονικωτέρας πασῶν τῶν γλωσσῶν, τῆς ἡμετέρας. Ὁ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ κανόνος τούτου ἀφιστάμενος, δικαιολογεῖ τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἀφίσταται ἐξ ἀδυναμίας· ὅστις δὲ ἐν τῇ τέχνῃ ὁμολογεῖ ἢ δεικνύει ὅτι δὲν δύναται ὅ,τι ἄλλοι δύνανται, ἐκεῖνος λὲν εἶναι ἀριστοτέχνης, οἷος ὀφείλει νὰ ᾖ ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν στιχοποισίαν ὁ ποιητής.

Ἄ. Ῥ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

Α. ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

Ὁ λευκάδιος ψάλτης τῶν « Μνημοσύνων », τῆς « Κυρά Φροσύνης » καὶ τοῦ « Διάκου » εἶνε ὁ εὐφρανταστότατος τῶν ποιητῶν τοῦ νέου Ἑλικῶνος. Πολλὴν εἶχε πρὸς τῇ ποιητικῇ ἰδιοφυΐα παιδευσιν ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης, σπουδάσας καὶ ἐν Παρισίοις. Ἐγεννήθη τῇ 27 Αὐγούστου 1824 καὶ ἀπέθανε τῇ 24 Ἰουλίου 1879.

Εἰς τὴν μνήμην τοῦ κόμητος Δ. Σολωμοῦ

Κοιμήσου... ἐγὼ τὸν ἕπτο σου δὲν ἤλθα γὰρ ταραξῶ·
Δὲν ἤλθα ἐδῶ 'ς τὸ μνημιά σου οὐτ' ἔρα λουλουδάκι
'Απ' ὅσα τὸ στολίζουτε κρυφὰ γὰρ ξεφρίζωσω.

Κοιμήσου... γάρου, ποιητά, τὴν ἄφθαρτη γλυκάδα,
Ποῦ ζῶντας ἐπεθύμησες καὶ ποῦ νεκρὸς χορταίρεις.

Ἄφες κ' ἐμένα γὰρ χαρῶ, ἄφες με γὰρ πιστεύσω
"Ὅτ' ἡ ψυχὴ τοῦ ποιητοῦ 'ς τὴν εὐμορφιὰ τοῦ κόσμου,
Εἰς τὴ μεγάλη τοῦ Πατρός ἀθάνατη ἀρμονία,
Εἶναι γλυκὸ κελάδισμα, εἶναι παλιμὸς ἀγάπης,
Ποῦ φεύγει ἐδῶθε γὰρ κρυφθῆ μες τὴν καρδιὰ τοῦ Πλάστου

Κοιμήσου... οἱ χρόνοι φεύγουνε δυστυγισμένοι, μαῦροι...
'Απ' τὴν αἰωνιότητα, ποῦ σ' ἔχει ἀγκαλιασμένον,
Σταλάζουνε σιγά, σιγά... καὶ πᾶσά τωρ ῥαρίδα
Πρίγει χιλιάδες γενεαῖς. 'Σ τοῦ τάφου σου τὸ χῶμα
Χύνει δροσοῦλα καὶ ζωή, θόδα σκορπᾷ καὶ δάφραις.

Τρεῖς χρόνοι τώρα ἐπέρασαν.... ἤλθα γὰρ γονατίσω
 Ἐν τῷ μηῆμα σου καὶ γὰρ σοῦ πῶ γὰρ μὴ καταφρονήσης
 Τὸ γάρισμά μου τὸ φτωγόν.... Γὰρ τὸ μηρημόσουρό σου
 Σῶφερα νεκρολίβατο, σῶφερα κι' ἀγιοκέρι.

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

Ἀναμφισβητήτως ἡ συμπαθεστάτη τῶ ἔθνει ποιητικὴ φύσις, τοῦ ὁποίου οὐδεμίαν χαρὰν, οὐδεμίαν λύπην ἀφῆκεν ἀνύμνητον. Πολλὰ τῶν ἄσμάτων του ψάλλονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἅπαντες οἱ λόγοι γνωρίζουσι τὴν ποίησίν του, καὶ διὰ τοῦτο θεωρεῖται ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος ἔθνικὸς ποιητής. Πρὸ δωδεκαετίας ἐξεδόθησαν ἐκ τῶν ποιημάτων του, τῶν πλείστων λυρικῶν, τρεῖς τόμοι. Ἐγεννήθη ἐν Ναυπλίῳ κατὰ τὸ 1838.

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

Α'.

Τῶβα.λες, Μάνα, τῶβα.λες τὸ χέρι σου καὶ πάλι
 Κ' ἢ γάρι σου μ' ἐλύτρωσε ἀπὸ φωτιά μεγάλη
 Μ' εἶδες γὰρ κλαίω κ' ἔστειλε τὸ ἅγιο σου χέρι
 Ἐληῆς κλαδὶ μὲ κάτασπρο, γιορνάτο περιστέρι·
 Κ' ἐσώπασε τὸ δάκρυο κι' ὁ πόνοσ ποῦ μ' ἐπλάνα·
 Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ, γλυκειὰ τοῦ κόσμου Μάνα!

Β'.

Ἄχ, δὲν μποροῦν γὰρ μὴ κτυποῦν τὰ στήθη τ' ἀγιασμένα
 Γὰρ κείνους ὅπου ἔχουνε τὰ μάτια βουρκωμένα·

Τὸ προσχεράλι τῆς ζωῆς, τὸ ἅγιο, τὸ χρυσῶτο,
 Ὅπου παιδάκι ὁ Χριστὸς μιὰ ἡμέρ' ἀπεκοιμῆτο,
 εἶναι γεμάτο ἔλεος, γεμάτο καλωσύνη,
 Καὶ δὲν ἀφίρει δυστυχῆ στὸν κόσμο, δὲν ἀφίρει!
 Στὴ σκέπη Σου τὴν ἄπειρη, στὴ σκέπη τὴ μεγάλη,
 Ποῦ τόσαις ἔβαλε ζωαὶς κι' ἀχόμη θεὰ βάλῃ,
 Ποῦ στὴ σκιά Της οὐρανὸς καὶ γῆ καὶ κῶμα μπαίνει,
 Καὶ γιὰ τὰ σώση δυστυχῆ στὸν ἄδη καταβαίνει,
 Μέσα ἔς ἐκείνη μ' ἔβαλες, μέσα σ' αὐτὴ κ' ἐμένα·
 Χίλιαι φοραὶς Σ' εὐχαριστῶ, χίλιαι φοραὶς, Παρθένα!

Γ'.

Δέξου, Χαριτωμένη μου, δέξου, Κυρά μου, πάλι
 Εὐγνωμοσύνη ἀθάρατη, ἀτέλειωτη, μεγάλη
 Σὰν τῆς ἐλεημοσύνης Σου τὸ πέλαγος! Νὰ κλείσῃ
 Στὴ ξερητεῖά τὸ στόμα μου, ποτὲ γὰρ μὴ φιλήσῃ
 Τὴν ἀχραντὴ εἰκόνα Σου, ποτὲ στὴν ἀγκαλιά μου
 Τὰ τρία ποῦ μοῦ χάρισες γὰρ μὴν ἰδῶ παιδιὰ μου,
 Νὰ μὴν ἰδῶ τὴ μάρα τους, τὴ μάρα τὴ δική μου,
 Τὸ μοραγὸ μου ἀδελφὸ, τὴ μόνη ἀδελφή μου,
 Νὰ μὴ φιλήσω τὸ Σταυρὸ στὸν τάφο τοῦ Πατέρα,
 Ἄν ἡ εὐγνωμοσύνη αὐτὴ τελειώσῃ κάμμιά ἡμέρα!

Δ'.

Ἄν δὲν θ' ἀφήσῃ ἀπλήρωτη τὴ χάρι Σου ἢ καρδιά μου·
 Ὅτι πληρώρεσαι καὶ Σὺ τὸ ξέρω, Δέσποινά μου . . .
 Πλὴν ξέρω πῶς πληρώρεσαι κ' εἰς χέρια ποιά θ' ἀφήσω
 Μ. ΑΥΘΕΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, ΜΗΤΡΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, ΤΕΥΧΟΣ Γ'.

Ὅσα μοῦ χάριτες, χωρὶς καὶ γὰ τὰ λησμορήσω . . .
 Θεοῦ πειρῶ, καὶ στὸ φτωχὸ θὰ δίνω τὸ φωμί μου.
 Τὸ φόρεμά μου τὸ ζεστὸ θὰ βγάλω ἀπ' τὸ κορμί μου
 Καὶ θὰ τὸ δίνω ἔς ὄρφανὸ παιδάκι γὰ μὴ κρυώσῃ . . .
 Ἔτσι μπορεῖ καὶ τὸ Θεὸ καρεῖς γὰ τὸν πληρώσῃ !

Ε'.

Μέσ' τῆς ψυχῆς μου τὴν ψυχὴ καὶ μέσα στὴν καρδιά μου,
 Ἐφώλευε ἀπελπισιὰ καὶ τρόμος, Δέσποινά μου.
 Ὁ ροῦς μου ἐπαράδερνε ἡμέρα, νύχτα, βράδυ,
 Σὰν κῆμα ποῦ βορριῆς κυλᾷ καὶ δέρνει στὸ σκοτάδι.
 Πλὴν μιά Σου ἔρριξες ματιὰ στῶν σπ.λάγχθρων μου τὰ βάθη,
 Κι' ὁ φόβος κ' ἡ ἀπελπισιὰ ἐοβέσθηκε κ' ἐχάθη.
 Ἄ, ποιὸς ἔμπορεῖ ν' ἀντισταθῇ, ποιὸς στὴν ἄματι ἐκείνη,
 Ποῦ κάνει ἄματι τὴν νυχτιά καὶ φῶς στὸν Ἄδη δίνει !

Σ'.

Γιὰ εἰπές μου, εἰπές μου, Δέσποινα, ἄπες μου τοῦ κόσμου
 [ἐ.λίδα,
 Τ' ἀγόρι ποῦ μοῦ χάριτες, τ' ἀγόρι ποῦ δὲν εἶδα,
 Μὲ ποιοῦ ἀπ' τ' ἀδελφάκια του, μὲ ποιοῦ, Κυρά μου, ἄμοιάζει;
 Στὰ δυὸ του μάτια οὐρανὸς κ' αὐγὴ γλυκοχαράζει

Ἄγ, θέλω Δέσποινά μου,

Θέλ' ἡ καρδιά μου εὐμορφα γὰ εἶνε τὰ παιδιά μου,
 Νὰ ἄμοιάζοντε τῆς μάρας τους, γὰ ἄμοιάζοντε κ' ἐμένα.
 Ὅχι γὰ ζήσουνε πολὺ καὶ γὰρ' εὐτυχησιμένα . . .

Ἐτα τὸ ἄλλο *ν'* ἀγαπᾷ καθὼς μὲ ἀγαπάει
 Τοῦ ἀδελφοῦ μου ἡ καρδιά *κ'* ἐγὼ τὸν ἀδελφό μου·
 —Τ' ἀδέλφια κάστρα γίνονται ἴσ' ἄν ζοῦνε πλάϊ πλάϊ!—
 Θέλω ἀκόμη *ῥά* χροῦντε Θεὸ τους τὸ Θεό μου·
 Τῆς ἀδελφῆς μου ἡ ματιὰ *ῥὰ* λάμπη ἴσ' ἡ ματιὰ τους,
 Τὰ χεῖλη τους *ῥὰ* πάρουντε τῆς Μάρας τὴν γλυκάδα,
 Νὰ λουλουδίξ' ἡ μνήμη μου βαθεῖα μέσ' τὴν καρδιά τους.

Δέξου, Χαριτωμένη μου, δέξου, Κυρά μου, πάλι
 Εὐγνωμοσύνη ἀτέλειωτη, ἀθάνατη, μεγάλη
 Σὰν τῆς ἐλεημοσύνης Σου τὸ πέλαγος! Νὰ κλείσουν
 Τὰ ἴμια μου στῆς ξερητείας τὸ γυμνιασμένο στῶμα,
 Χωρὶς *ῥὰ* ἰδοῦντε Πειραιᾶ *κ'* Ἀθήνα *ν'* ἀντικρύσουν·
 Νὰ μὴ δερθῶ ἕνα φιλι ἴσ' τοῦ τάφου μου τὸ γῶμα·
 Ποτέ μου *ῥὰ* μὴ μυρισθῶ τριαντάφυλλο *τ'* Ἀπρίλι
 Καὶ *ν'* ἀρρηθῶ λίγο νερὸ σὲ διψασμένο χεῖλι,
 Ἄρ παύσω *ῥὰ* δοξολογῶ τὸν Οὐρανὸ *κ'* Ἐσέρα . . .
 Εὐχαριστῶ, χίλιαις φοραῖς, Σ' εὐχαριστῶ Παρθένα!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ 1815, ἐσπούδασεν
 ἐν Ὀδησσῶ καὶ νεώτατος κατήλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα διδάξας τὴν
 ἱστορίαν κατ' ἀρχὰς ἐν γυμνασίοις καὶ εἶτα ἐπὶ τεσσαρακονταε-
 τίαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Ὁ Παπαρρήγόπουλος, συγγρα-
 φεὺς τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους εἰς πέντε τόμους,
 μετὰ τοῦ ἔκτου Ἐπιλόγου αὐτῆς, θεωρεῖται ὡς ὁ ἔθνικός ἡμῶν
 ἱστορικός. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1891.

Ἡ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΗΜΩΝ ΠΟΙΗΣΙΣ

Τίς δὲν συνεκινήθη ἀπαγγέλλων, ᾄδων ἢ ἀκούων τὰ δημώδη ᾄσματα; Τινὰ τούτων ἐποιήθησαν ὑπὸ αὐτουργῶν ἢ μαρτύρων τῶν γεγονότων, ὅσα ἐξυμνοῦσι τὰ πλεῖστα ὁμῶς ἦσαν ἔργα τυφλῶν ῥαψωδῶν, οἵτινες ἄλλοτε διερχόμενοι τὰς πόλεις, τὰς κώμας καὶ τὰ χωρία, μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐορτῶν καὶ τῶν πανηγύρεων, ἔτερπον τὸν λαὸν ᾄδοντες τὰ προϊόντα τῆς ἀφελοῦς ἐκείνης μούσης καὶ ἔζων ἐκ τῆς αὐθορμήτου ἀμοιβῆς, ἣν τούτου ἕνεκα ἐλάμβανον. Οἱ ῥαψωδοὶ οὗτοι, οἵτινες παρῆρχον ἡμῖν ἄλλοτε ἔννοιάν τινα τοῦ τί ἦσαν ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων ἠρωϊκῶν χρόνων οἱ ὁμοταγεῖς αὐτῶν ἄνθρωποι, οἱ δημιουργοὶ καὶ φύλακες διατελέσαντες τῆς ὁμηρικῆς ποιήσεως, τὴν σήμερον ἐκλείπουσιν, ὀσημέραι ὑπενδίδοντες εἰς τὴν ἐπιδρομὴν ἑτεροφύλων ἀοιδῶν καὶ ἑτεροφύλου μούσης, εἰς τὴν ἀκκατάσχετον ἐπίδρασιν τοῦ ἐκ τῆς ἐσπερίας κατακλύζοντος ἡμᾶς βίου, τοῦ ἀφανίσαντος καὶ μέλλοντος ἔτι νὰ ἀφανίσῃ πολλὰ ἔχνη τῆς πρὸς τοὺς ἀρχαίους προπάτορας οἰκειότητος ἡμῶν. Ἀλλὰ πρὸ ὀλίγων ἔτι δεκάδων ἐνιαυτῶν ὁ ἡμέτερος λαὸς οὐδεμίαν εἶχεν ἠδονὴν καὶ παραμυθίαν μερίζονα τοῦ ᾄδειν τὰ ἰδιοφυῆ ἐκεῖνα προϊόντα τῆς ἰθαγενοῦς ποιήσεως καὶ τοῦ ἀκροᾶσθαι αὐτῶν. Καὶ ὅταν λέγωμεν ὁ ἡμέτερος λαὸς δὲν ἐννοοῦμεν μόνον τὰ πλήθη τὰ ᾄσματα ἐκεῖνα ἀντήχουν πολλακίς καὶ εἰς τὰ μέγαρα τῶν ἀρίστων παρ' ἡμῖν ἀνδρῶν.

“Ολοι οἱ ῥαψῳδοὶ δὲν ἦσαν ποιηταί. Οἱ πλεῖστοι ἀπλῶς συνέλεγον, ἀπεμνημόνευον καὶ ἐπανελάμβανον ἔργα παρ’ ἄλλων συνταχθέντα. Οὐκ ὀλίγοι ὅμως, καὶ οὗτοι ἦσαν οἱ μάλιστα ἀξιομνημόνευτοι, προσέθετον εἰς ταῦτα καὶ ἕτερα ὑπ’ αὐτῶν τῶν ἰδίων ποιηθέντα. Ἐννοεῖται ὅτι τὰ ἔργα ταῦτα ἦσαν ἄτεχνα καὶ ἀνεπιτήδευτα. Ἀλλὰ καθὼς πολλάκις παρατηρήθη, ἐξ ὅλων τῶν μιμητικῶν τῆς φύσεως τεχνῶν ἡ ποίησις ἔχει τοῦτο τὸ ἰδιάζον, ὅτι δι’ αὐτῆς ἡ φύσις μόνη, ὅσον ἀκαλλιέργητος καὶ ἂν ἦναι, δύναται νὰ ἐπιτύχη τοῦ σκοποῦ, τοῦλάχιστον ὁσάκις ὁ σκοπὸς οὗτος δὲν εἶναι πολὺπλοκος καὶ πόρρω κείμενος. Ὅσον ἄπλαστοι καὶ ἀκαλλώπιστοι καὶ ἂν ἦναι οἱ τύποι αὐτῆς δύνανται νὰ ἐκδηλώσωσι πράγματα ἀληθῆ, αἰσθήματα ἀφελῆ, ἐννοίας ὠραίας. Εἰμποροῦμεν μάλιστα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ ἐλλείψει τῆς τέχνης ἢ τῇ ἐλλιπεῖ τῆς τέχνης χρήσει, ὅτι ἐν τῇ ἀντιθέσει ταύτῃ καὶ τῇ δυσαναλογίᾳ μεταξὺ τῆς ἀτελείας τοῦ ὀργάνου καὶ τῆς τελειότητος τοῦ ἀποτελέσματος ἔγκειται ἡ κυριωτάτη χάρις τῶν τοιούτων συνθέσεων. Δι’ αὐτῆς μετέχουσι μέχρι τινὸς τοῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ προνομίου τῶν ἔργων τῆς φύσεως καὶ παράγουσιν ἐντύπωσιν παρεμφερῆ τῆς ἐντυπώσεως, ἣν αἰσθανόμεθα θεωροῦντες τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ ἢ τὸ ὕψος τοῦ ὄρους ἢ ζωγραφικὸν βράχων σύμπλεγμα ἢ μέγα τι καὶ γηραιὸν δάσος, διότι ἡ ἄπλαστος τοῦ ἀνθρώπου μεγαλοφυΐα εἶνε καὶ αὐτὴ ἐν τῶν φαινομένων, ἐν τῶν προϊόντων τῆς φύσεως. Ἡ πρώτη, ἡ θεμελιώδης τῶν ὀρεινῶν ἐκείνων ἀσμάτων ἀ-

ρετὴ εἶναι ὅτι οἱ ποιηταὶ αὐτῶν, ὡσεὶ διὰ τινος μετεμψυ-
χώσεως περιέλαβον ἐν ἑαυτοῖς τὰ αἰσθήματα καὶ τὰ φρο-
νήματα τῶν ἀνδρῶν οὓς ἐξυμνοῦσι. Μεταξὺ τῆς ψυχῆς ἐ-
κείνων καὶ τούτων τοσαύτη ὑπάρχει ἀναλογία καὶ ἀρμονία,
ὥστε νομίζεις ὅτι ὁ ποιητὴς ἠδύνατο νὰ δράσῃ ὡς ὁ ἐξυ-
μνούμενος ἀνὴρ, οὗτος δὲ πάλιν νὰ ἄσῃ ὡς ὁ ποιητὴς· καὶ
εἶναι τῇ ἀληθείᾳ δυσκολώτατον νὰ κρίνῃ τις, ἐὰν ἐν τοῖς
στίχοις τῶν ῥαψωδῶν ἢ ἐν τῷ βίῳ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ὑ-
πάρχει πλειότερον αἰσθημα. Ἐτερον προτέρημα τῶν ἄσμά-
των τούτων εἶναι, ὅτι αἰσθάνεσαι ἀμέσως ποῦ ἐποιήθησαν,
αἰσθάνεσαι ὅτι ἐνεπνεύσθησαν εἰς τὰ ὄρη. Ἀλλὰ τὰ ὄρη
ταῦτα εἶναι ὄρη τῶν ἡμετέρων κλιμάτων, τὰ ὅποια δὲν
καλύπτουσι πάγοι αἰδίοι, καὶ τῶν ὁποίων αἱ κορυφαὶ μι-
κρὸν ὑπερέχουσι τὸ ὕψος ἐκεῖνο, ὅπου ἡ γῆ αἰσθάνεται ἀ-
κόμη τὸ γλυκὺ τοῦ ἡλίου θάλπος καὶ παρᾶγει ἀκόμη χλόην
καὶ ἄνθη. Ἡ ἐὰν ὑπάρχωσιν ὀλίγα τινὰ ποιηθέντα εἰς
τόπους πεδινούς καὶ ἐν τῇ γειτονίᾳ τῆς θαλάσσης, ἐκ πρώ-
της ὄψεως διακρίνονται τῶν ἄλλων διὰ τοῦ μαλακωτέρου
αὐτῶν ἥθους καὶ αἰσθήματος. Δεύτερον ἐπέχουσι λόγον ἐν
τοῖς τοιούτοις ἄσμασι τὰ ἄλλα αἰσθήματα, πρωταγωνιστεῖ
δὲ ἡ ἀπαλὴ ὑπὲρ τῶν ἐξυμνουμένων φιλοστοργία τῶν μη-
τέρων αὐτῶν καὶ τῶν συζύγων. Στενωτάτη λοιπὸν ἐπι-
κρατεῖ ἐν τοῖς ἄσμασι ἐκείνοις μεταξὺ τοῦ ποιητοῦ καὶ
τοῦ ὄρους συγγένεια, τὴν ὁποίαν οὐδεμίᾳ μίμησις, ὅσον τε-
χνικὴ καὶ ἂν ᾖ, δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ. Τούτου δ' ἐ-
νεκα τὰ ἀρχαιότατα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐν ταυτῷ καθ' ὅλου

εἶπειν καὶ τὰ κάλλισα λόγῳ ἰδιοτυπίας καὶ φυσικῆς τῶν πραγμάτων παραστάσεως. Ἡ διαφορὰ αὕτη προέκυψε προδήλως ἐκ τούτου, ὅτι προϊόντος τοῦ χρόνου ἐπεχείρησαν καὶ ἄλλοι νὰ ὑμνήσωσι τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, λογιώτεροι μὲν τῶν ὑμνουμένων καὶ τῶν ῥαψωδῶν αὐτῶν, ὀλιγώτερον δὲ πρὸς τὸν βίον αὐτῶν ἐξοικωμένοι. Ἄλλ' ἐκ τούτων πάντων ἐὰν ἐξαιρέσης ἓνα ἢ δύο ὄντως μετουσιωθέντας κατὰ τοὺς ἄνδρας, οὓς ἐξυμνοῦσιν, οἱ λοιποὶ ὀλιγώτερον ἠὲδοκίμησαν. Δὲν λέγω ὅτι τὰ ἔργα αὐτῶν στεροῦνται χάριτος καὶ γοητείας· ἐπιτηδεῖα τῶν ἀνθέων ἀπομίμησις δύναται πολλάκις νὰ τέρψη τὸν ὀφθαλμόν· ἀλλὰ μόνα τὰ γνήσια ἄνθη μεθύσκουσι διὰ τῆς εὐωδίας αὐτῶν καὶ μόνα τὰ ὀρείτροφα τῶν ὀρεσιβίων ἄσματα ἀποπνέουσι τὴν ἰσχυρὰν ἐκείνην τοῦ θύμου ὀσμὴν, δι' ἧς διπλασιάζεται ἡ ἐντύπωσις τῶν ἄλλων ποιητικῶν αὐτῶν καλλονῶν.

ΔΗΜΩΔΕΣ

Δημοτικὰ ἢ δημῶδη ἄσματα καὶ ποιήσιν ἐν γένει ὀνομαζόμενα τὰ μηδέποτε γραφέντα, ἀλλ' ὑπ' ἀγνώστων ἡμῖν ποιητῶν συντεθέντα ποιήματα, τὰ ὅποια φερόμενα εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ ἀγράφως μετεδίδοντο ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Τόσον μεγάλη ἐθεωρήθη ἡ ἀξία τῶν ἀφελῶν καὶ ὠραιοτάτων τούτων ἄσμάτων, ὥστε ἀδιστάκτως ἐτάχθησαν ταῦτα παρὰ τὰ ἀρχαῖα ὀμηρικά. Λόγιοι ποιηταὶ ἠθέλησαν νὰ μιμηθῶσι τὰ ἔργα τῆς δημῶδους Μούσης, ἀλλὰ ὀλίγοι, καὶ οὗτοι οὐχὶ πάντοτε ἐπέτυχον ὅπως οὖν.

ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ ΤΟ ΓΙΟΦΥΡΙ

Σαράντα πέντε μάστοροι κ' ἐξήντα μαθητάδες
 Τρεῖς χρόνους ἔδου. λέυαρε τῆς "Αρτας τὸ γιοφύρι·
 Ὁ λημερῆς ἐγτίλλανε κ' ἀπὸ βραδὸν γχρεμιέται.
 Μυρο.λογοῦν οἱ μάστορες καὶ κ.λιῦν' οἱ μαθητάδες·
 Ἄ.Α.λοίουσων στοὺς κόπους μας, χρῆμα σταῖς δού.λεψές μας!
 Ὁ λημερῆς γὰ γτίλλωμε, τὸ βράδν γὰ γχρεμιέται.»
 Καὶ τὸ στοιχειὸ ἀποκρίθηκεν ἀπ' τῆ δεξιὰ καμάρα :
 « Ἄν δὲν στοιχειώσεται ἄνθρωπο τοῦρος δὲν θεμε.λιώνει.
 Καὶ μὴ στοιχειώσεται ὄρφανό, μὴ ξένο, μὴ διαβάτη,
 Παρὰ τοῦ πρωτομάστορα τὴν ἔμορφη γυναικα.
 Πῶργει ἄργα τ' ἀποταγύ, πῶργειτ' ἄργα στὸ γιῶμα.»
 Τ' ἄκουσ' ὁ πρωτομάστορας καὶ τοῦ θανάτου πέφτει.
 Κάνει γραφή καὶ στέ.λνει τὴν μὲ τὸ πον.λι τ' ἀηδούρι :
 « Ἄργα ντυθῆ, ἄργ' ἀ.λ.λαχθῆ, ἄργα γὰ πάη στὸ γιῶμα,
 Ἄργα γὰ πάη καὶ γὰ διαβῆ τῆς "Αρτας τὸ γιοφύρι.»
 Καὶ τὸ πον.λι παράκουσε κ' ἀ.λ.λοιδῶς ἐπῆγε κ' εἶπε :
 « Γοργὰ ντυθῆς, γοργ' ἀ.λ.λαχθῆς, γοργὰ γὰ πᾶς στὸ γιῶμα,
 Γοργὰ γὰ πᾶς καὶ γὰ διαβῆς τῆς "Αρτας τὸ γιοφύρι.»
 Νά τὴν κ' ἐξαναφάρηκεν ἀπὸ τὴν ἄσπρη στράτα !
 Τὴν εἶδ' ὁ πρωτομάστορας, ῥαγίζετ' ἠ καρδιά του.
 Ἄπὸ μακρὰ τὸνς χαιρετᾶ κ' ἀπὸ μακρὰ τὸνς λέγει :
 « Γειά σας γαρά σας, μάστορες καὶ σεῖς οἱ μαθητάδες.
 Μὰ τ' ἔχει ὁ πρωτομάστορας κ' εἶν' ἔτσι γολιασμένος ; »
 « Τὸ δαγτυ.λίδι του ἔπεσε στὴν πρώτη τὴν καμάρα,

Καὶ ποῖός γὰ μῆν καὶ ποῖός γὰ βγῆ τὸ δαχτυλίδι ραῦρη; »
 «Μάστορα, μὴν πικραίνεσαι κ' ἐγὼ γὰ πᾶ σ' τὸ φέσω,
 Ἐγὼ γὰ μῶ ἐγὼ γὰ βγῶ τὸ δαχτυλίδι ραῦρω.»
 Μηδὲ καλὰ κατέβηκε, μηδὲ στή μέση ἐπῆγε :
 «Τράβα, καλέ μ', τὴν ἄλυσσο, τράβα τὴν ἀλυσίδα
 Κ' ὄλον τὸν κόσμον ἀνάγυρα καὶ τίποτες δὲν ἦρα.»
 Ἔρας τὴν χροῦζει μὲ πηλὸ κ' ἄλλος μὲ τὸν ἀβέστη,
 Πέρνει κ' ὁ πρωτομάστορας καὶ ρίγνει μέγα λίθο.
 «Ἀλλοίμονο στή μοῖρά μας, χρεῖμα σὸ ροιζικό μας !
 Τρεῖς ἀδελφάδες ἤμασθε κ' ἡ τρεῖς κακογραμμένας.
 Ἡ μιὰ ἔγτισε τὸ Δούραβι, κ' ἡ ἄλλη τὸν Ἀύλωρα,
 Κ' ἐγὼ ἡ πηλὸ στερνότερη τῆς Ἄρτας τὸ γιοφύρι.
 Καθὼς τρέμ' ἡ καρδοῦλά μου γὰ τρέμη τὸ γιοφύρι,
 Κ' ὡς πέφτουν τὰ μαλάκια μου γὰ πέφτουν οἱ διαβάταις.»
 «Κόρη τὸν λόγον ἄλλαξε κ' ἄλλη κατάρρα δύσε,
 Πῶγεις μονάκριβ' ἀδελφὸ μὴ τήρη καὶ περάση.»
 Κ' αὐτὴ τὸ λόγον ἄλλαξε κ' ἄλλη κατάρρα δίνει :
 «Ἄρ τρέμουν τ' ἄγρια βουνά, γὰ τρέμη τὸ γιοφύρι,
 Κ' ἄρ πέφτουν τ' ἄγρια πουλιά, γὰ πέφτουν κ' οἱ ἀνθρώποι·
 Τ' ἔχω ἀδελφὸ σὴν ξερητιά, μὴ λάγη καὶ περάση!»

Δ. ΒΙΚΕΛΑ

Ὁ συνθέτης τοῦ «Λουκῆ Λάρα» καὶ ἄλλων ὁραίων διηγημάτων, ἐκ νεαρῆς ἡλικίας εὐδοκιμῶν εἰς τὴν ποίησιν καὶ ποικίλας φιλολογικὰς μελέτας, ἐγεννήθη ἐν Σύρῳ τῷ 1834. Ἀπὸ πολλοῦ ἐγκύψας εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἀγγλοῦ ποιητοῦ Σαίξπηρ μετέφρασεν ἤδη ἕξ τῶν ἀρίστων δραμάτων του ἐμμέτρως καὶ λίαν ἐπιτυχῶς.

ΣΑΒΒΑΤΟΒΡΑΔΟ

Γλυκειά 'ναι ἀπόψε ἡ βραδιά, κ' ἡ φύσις ἡσυχάζει,
 Κατέρα ἤχο δὲν ἀκοῦς μηδὲ βοσκοῦ φλογέρα,
 Μηδὲ κελάδημα πουλιοῦ ἢ βέλασμα προβάτου,
 Μηδὲ 'ς τὰ φύλλα δὲν ἀκοῦς τὸ χαϊδεύμα τοῦ ἀγέρα.
 Μόλις 'ς τὴν τριανταφυλλιά, τὴν μυριοανθισμένη,
 Τὰ δροσερὰ τριαντάφυλλα κινοῦνται ἀγάλι ἀγάλι,
 'Σὰν τὸ στηθάκι τοῦ παιδιοῦ π' ἀραιβοκαταιβαίνει
 Ὅταν κοιμᾶται ξέρνοιαστο 'ς τὴν μητρικὴν ἀγκάλη.
 Ἀπαρεμιὰ καὶ σιωπὴ βαθειά, καὶ φῶς ὀλίγο,
 Ὅσον γὰ βλέπης μοναχὰ τὸ σκότος ποῦ πηκταίνει.
 Ὡρα γλυκειά, γιὰ συλλογαὶς εὐτυχισμέναις ὥρας!
 Τώρα, πλαταίνει ἀπ' τὴν χαρὰ τοῦ εὐτυχοῦς τὸ στῆθος,
 Γιὰ τὸ ροῦς του 'ς ὄνειρα τοῦ μέλλοντος πλατᾶται.
 Ἄχ' κ' ἡ καρδιά τοῦ δυστυχοῦς σκιρτᾷ γιὰ εὐτυχία,
 Καὶ τὴν πλακόνει πιδ βαρὺ τῆς συμφορᾶς τὸ χέρι!
 Ἀπαρεμιὰ, καὶ σιωπὴ βαθειά . . . . .

Νὰ — τί καμπάνα

Ἡχολογεῖ ἀπὸ μακρὰ 'ς τὸν ἡσυχον ἀέρα;
 Μήπως γιὰ θάνατο κτυπᾷ, ἢ γιὰ χαρὰ σημαίνει;
 Ἀπόψε Σαββατσβραδο, κί ἀπὸ τὴν ἐκκλησία
 Σημαίνει γιὰ τὴν αὐρινὴν ἡμέρα ἢ καμπάνα.
 Ὡ χωρικοί, σπογγίσετε ἀπὸ τὸ μέτωπό σας
 Τὸν ἴδρωτα ποῦ ἄγριασεν ἐξ ἡμερῶν σας κόπος.

Αὔριοι εἶναι Κυριακή, χαρᾶς κι' ἀγάπης ἄμερα !
 Εὐτυχησμένοι χωρικοί, πλαγιαῖστε, κοιμηθῆτε,
 Καὶ θᾶλλουθι ὄνειρα γλυκὰ ἔς τὸν ἥσυχόν σας ὕπνον.
 Καὶ αὔριο, πρῶτ' πρῶτ', καλὸκαρδοί, ἀθῶοι,
 Μὲ τὴν γυναῖκα ἔς τὸ πλευρόν, τὸ τέκνον ἔς τὴν ἀγκύλην,
 Πηγαίνετε ἔς τὴν ἐκκλησιὰ γιὰ τὰ λειτουργηθῆτε.
 Κι' ἀνάμεσά σας ἔξαφρα ἄν' ἔλθῃ ἕνας ξένος,
 Ἐρημος, μόνος, σκυθρωπός, μὲ ἄματια ἀγρυπνισμένα,
 Μὴ χωρικοί, τὴν κεφαλὴν γυρίστε γὰρ τὸν ὄψιτε.
 Ἀφῆτέ τον ὅσον καταχνιά, ὅσον ἴσχιος γὰρ περάση.
 Εὐτυχησμένοι χωρικοί, πλαγιαῖστε, κοιμηθῆτε !

ΠΕΤΡΟΥ ΒΡΑΪΛΑ ΑΡΜΕΝΗ

Κράτιστος συγγραφεύς, ὁ μόνος μέχρι τοῦδε παρ' ἡμῶν δημο-
 σιεύσας πλήρες φιλοσοφικὸν σύστημα, τὸ ὅποιον καὶ ἐδίδαξεν ἐν
 τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ. Ἐγενήθη ἐν Κερκύρᾳ κατὰ τὰς ἀρχὰς
 τοῦ αἰῶνος, ἀπέθανε δ' ἐν Λονδίῳ τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1884 ὡς
 διπλωματικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν ὑπηρέ-
 τησε καὶ ὡς ὑπουργός καὶ ὡς πρεσβευτὴς παρὰ ξέναις αὐλαῖς.
 Τὰ σπουδαῖα συγγράμματα τοῦ σοφοῦ ἀνδρός διαπνέει πεφωτι-
 σμένη εὐσέβεια.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΑΝΔΡΕΟΥ ΜΟΥΣΤΟΞΥΔΟΥ

Οἱ κοινοὶ ἄνδρες μετέχουσι τῆς τύχης τοῦ ἔθνους, εἰς ὃ
 ἀνήκουσι, συμμερίζονται τὰ παθήματα αὐτοῦ καὶ τὴν
 ἀκμὴν ἢ τὴν παρακμὴν, τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν δόξαν ἢ

τὴν δυστυχίαν καὶ ἀδοξίαν του· ἀλλ' οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι ἔξο-
χοι, εἰς οὓς ὁ Θεὸς ἀπένειμε τὸ δῶρον τῆς μεγαλονοίας
ἐκπροσωποῦσιν ἐν ἑαυτοῖς ὅλον τὸ ἔθνος των, καὶ ἐν αὐτῶ
τῶ σκότει τῆς ἀμαθείας διαλάμπουσιν ὡς ἀναμνήσεις πα-
ρελθόντος μεγαλείου. Τοιοῦτος ὁ περικλεῆς Ἀνδρέας Μου-
στοξύδης. Ἐγεννήθη εἰς Κέρκυραν τὴν ἑσπερίαν ὑπ' αὐ-
τοῦ δοξασθεῖσαν· ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἰόνιος πολιτεία ἐπὶ αἰῶνας
εἶχε τεθῆ ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν ξένων καὶ ἐξηυγενισμένων ἑ-
θνῶν, παρεῖχεν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἡμετέραν χώραν, ὡς ἀ-
μυδρὰν παρηγορίαν, ἄνδρας διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σοφίαν
ἐραμίλλους τῶν ἀρχαίων. Ὁ Μουστοξύδης μόνος ἠδύνατο
νὰ ἀναστήσῃ εἰς τὴν μνήμην τῶν συγχρόνων τὰς ζώσας εἰ-
κόνας τοιούτων ἀνδρῶν, διότι αὐτὸς πρῶτος μεταξὺ τῶν
νεωτέρων ὁμογενῶν περιῆλθεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὰς βιβλιοθή-
κας καὶ τὰ ἀρχεῖα τῆς Εὐρώπης ἀναδιφῶν, συλλέγων παν-
ταχόθεν καὶ περισώζων μετ' ἀδελφικῆς στοργῆς περικλεῆ
λείψανα. Εἶθε εὐρεθῆ χεὶρ ἐπιτηδεῖα νὰ διαφωτίσῃ καὶ κα-
τατάξῃ αὐτὰ ἐν τῶ μουσεῖῳ τῆς πατρῴου ἱστορίας. Ὡς ἀ-
δελφὸς ἐκῆδευε μετὰ πάσης τιμῆς τὴν μνήμην τῶν ἀδελφῶν
του, διὸ καὶ αὐτὸν δικαίως θέλει κατατάξῃ ἡ ἱστορία με-
ταξὺ τῶν ἀοιδίμων ἐκείνων ἀνδρῶν, δι' ὧν συνεχίσθη ἡ πα-
ράδοσις πολλῆς δόξης μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, καὶ διετηρήθη
ἡ εὐκλεία τοῦ ἡμετέρου ὀνόματος.

Ἐξῆ εἰσέτι ὁ ὑστατος καὶ σοφώτατος τῶν ἀνδρῶν τού-
των, ὁ περικλεῆς Εὐγένιος, ὅτε ὁ Μουστοξύδης ἤνοιγε τοὺς
ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ μάρτυς ὑπῆρξε, καὶ

συχνάκις ἐμνημόνευε, καὶ ζηλωτῆς ἐγένετο τῶν πολλῶν καὶ καλῶν καὶ μεγάλων αὐτοῦ ἔργων. Ἡ δὲ φυσικὴ ῥοπή τοῦ πνεύματός του ἔφερεν αὐτὸν οὐχὶ εἰς τὰς φιλοσοφικὰς μελέτας, ἐν αἷς ἀπ' ἀρχῆς διέπρεψεν. Ἐκτασις καὶ βάθος ἀντιλήψεως, πιστὴ καὶ ἔτοιμος μνήμη, κρίσις ὀξεία καὶ ὀρθοτάτη, φιλομάθεια ἀκόρεστος, φαντασία ζωηρά, ἀλλ' εὐγενῆς καὶ μετρία καὶ ἔλλογος, ζωογονοῦσα τὸ ἀληθὲς διὰ τῆς φειδωλῆς ἐπικοσμήσεως χαριστάτης εἰκόνας· τοιοῦτοι οἱ κύριοι χαρακτῆρες τῆς διανοίας του. Ἀπῆλθε νεώτατος εἰς τὰ περιφημότερα διδασκαλεῖα τῆς ἀδελφῆς Ἰταλίας, καὶ ἔφθασε διὰ μιᾶς εἰς ἐκεῖνον τὸν βαθμόν, πρὸς ὃν μάτην ἀνατείνουσιν αἱ πολυετεῖς προσπάθειαι πολλῶν προβεβηκότων εἰς τὸ στάδιον τῶν φιλολογικῶν ἀγώνων.

Καίτοι ἔχων, ὅσον ἐπέτρεπεν ἡ τότε κατὰστασις τῶν παρ' ἡμῖν ἐλληνικῶν σπουδῶν, γινῶσιν οὐ τὴν τυχούσαν τῆς μητρικῆς ἡμῶν γλώσσης, ἠναγκάσθη ὁ Μουστοξύδης, ὡς ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι τῶν ὁμογενῶν, νὰ μεταχειρισθῇ ξένην διάλεκτον. Ἀλλὰ τίς δὲν διακρίνει εἰς τὸ ὕφος του ὑπὸ τὸν διαφανῆ πέπλον τοῦ ἰταλισμοῦ τὴν ἐλληνικὴν ὠραιότητα; Τίς δὲν ἐθαύμασε τὴν ἀμίμητον ἐκείνην γλαφυρότητα ἐν ἣ ὁ λόγος εἶναι κάτοπτρον διαυγῆς τῆς ἐννοίας, καὶ ἡ ἔννοια καθωραΐζεται διὰ τῆς φαντασίας, καὶ θερμαίνεται διὰ τοῦ αἰσθήματος; Μοναδικὸν προτέρημα τῆς πατρῴου φιλοκαλίας· διότι μόνος ὁ ἡμέτερος λόγος παρέχει τὴν ἀνεφικτον ἐκείνην ἐντέλειαν, ἥτις ἐνίοτε ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ φράσει περικλείει καὶ ἑναρμονίως συνενοῖ καὶ ταυτίζει τὴν

ἔννοιαν καὶ τὴν εἰκόνα καὶ τὸ αἶσθημα, ὡς ἄνθος τῆς διανοίας θέλγον τὰ ὄμματα καὶ συγκινοῦν τὴν καρδίαν διὰ τοῦ κάλλους, πληττον τὸ πνεῦμα διὰ τῆς σοφίας τῆς κατασκευῆς του, καὶ ἐν ταύτῳ ἠδύνον καὶ κατακηλοῦν τὰς αἰσθήσεις διὰ τῆς εὐωδίας του! Τὴν θεῖαν ταύτην ἄρμονίαν ἐθαύμαζεν ὁ Μουστοξύδης εἰς τὰ ἀθάνατα μνημεῖα τῶν προγόνων μας, καὶ οἰκαιοποιοῦν αὐτὴν διὰ φυσικῆς κλίσεως καὶ σταθερᾶς μελέτης, μετέφερον εἰς τὰ ἴδια ποινήματα.

Ἡ ἔρευνα, ἡ διαφώτισις τῆς ἀρχαίας, τῆς μέσης καὶ ἰδίᾳ τῆς νέας ἡμῶν ἱστορίας ὑπῆρξεν ὁ σκοπός, ἡ βᾶσις καὶ ἡ κοινὴ οὕτως εἰπεῖν ζωὴ πάντων τῶν ἔργων τοῦ Μουστοξύδου. Διὰ τοῦτο μετέφρασε μὲ χάριν ἐφάμιλλον τῆς πρωτοτύπου ἀφελείας καὶ κομψότητος, καὶ μετὰ θαυμαστῆς πολυμαθείας καὶ ἐμβριθοῦς κρίσεως ἐσχολίασε τὸν Ὅμηρον τῆς ἱστορίας, τὸν Ἡροδοτὸν διὰ τοῦτο συνέγραψε μετὰ νεοφανῶν καὶ ἀπροσδοκῆτων διαφωτίσεων τοὺς βίους ποιητῶν καὶ μυθογράφων διὰ τοῦτο διήγειρε τὸν θαυμασμὸν τῆς σοφῆς Εὐρώπης διὰ τῆς περιφήμου ἐκείνης διατριβῆς περὶ τῶν ἐν Βενετίᾳ ἐλληνικῶν ἵππων· διὰ τοῦτο καὶ ἐπιγράφας καὶ λείψανα παντοῖα τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ βίου διεφώτισεν ἐν τῇ Αἰγινάτῃ, καὶ χειρόγραφα ἀνέκδοτα διώρθωσε καὶ ἐδημοσίευσε, καὶ ἐν τῷ Ἑλληνομνήμονι διήνοιξεν εἰς τὸ ἔκθαμβον ὄμμα τῶν νέων Ἑλλήνων, ὡσεὶ ἄγνωστον πινακοθήκην προπατορικῶν εἰκόνων, πληθὺν δυσσευρέτων καὶ δυσεξηγήτων μνημείων τῆς ἀρχαίας καὶ μέσης ἱστορίας διὰ

τοῦτο τέλος πάντων ἡ πάτριος ἱστορία, αἱ κερκυραϊκῆ ἀρχαιότητες, ὑπῆρξαν πρῶτον καὶ ὕστατον καὶ διηνεκές καὶ προσφιλέστατον ἀντικείμενον τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ μελετῶν. Εἰς πάντα τὰ ἔργα ταῦτα διαλάμπουσι τὰ αὐτὰ ἀείποτε προτερήματα, ἀκένωτος θησαυρὸς γνώσεων καὶ γεγονότων, νοήμων καὶ βαθεῖα καὶ ὀρθοτάτη κρίσις, ἐλλόγως καὶ φιλοκάλως διατάττουσα καὶ ἀνορθοῦσα καὶ ἐνίοτε συμπληροῦσα καὶ ἐντέχνως συναρμολογούσα τὰ ἱστορικὰ διδόμενα τῶν συγγραφοῦν του, ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ σοφία, αἴσθημα φιλόστοργον πρὸς τὰ πάτρια, χάρις ἀμίμητος καὶ κομψότης, δηλαδὴ γλῶσσα καθαρῆ, κυριολεκτοῦσα, γλυκεῖα ὡς τὸ μέλι τοῦ Ὑμηττοῦ, γαληνιαία καὶ διζυγῆς ὡς ὁ οὐρανὸς ἡμῶν. Ἀλλὰ φεῦ! καθὼς τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα ἐκολόβωσεν ὁ χρόνος, καὶ ἀτελεῖ παρουσιαζόμενα εἰς τὰ ὄμματα τοῦ περιηγητοῦ, οὐχ ἦττον μὲ κάλλος μοναδικὸν καὶ ἀγήρατον ἐπικοσμοῦσι τοὺς λόφους καὶ τὰς κοιλάδας, ὡς αὐτῶς ἔργα τινὰ τοῦ ἡμετέρου φιλόλογου θέλουσι διαμείνει ἀσυμπλήρωτα, καὶ οὐχ ἦττον πολυτίμα κειμήλια μαρτυροῦντα τὸ ὕψος καὶ τὸ κάλλος τῆς μουστοτραφοῦς διανοίας του.

Ἴσως ὁ ἀκόρεστος ἐκεῖνος ἔρως τῆς τελειότητος, ὅστις βασανίζει τὴν ψυχὴν οἰουδήποτε καλλιτέχνου (καὶ καλλιτέχνης εἶναι πᾶς ὅστις ὑπὸ τὸν τύπον τοῦ καλοῦ προσπαθεῖ νὰ ἐκδηλώσῃ οἰανδήποτε φιλοσοφικὴν καὶ ἱστορικὴν ἀλήθειαν), ἴσως ἡ ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων βοηθημάτων πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐρευνῶν του, ἴσως τὸ πολυώδυνον οἰκία-

κῶν τινῶν περιστάσεων, αὐτός, ὡς ἔλεγεν, ὁ νομαδικὸς βίος του, ἡ αἰείποτε διωκομένη καὶ αἰείποτε φεύγουσα ἀπ' αὐτοῦ ἐλπίς ἡσυχωτέρας καὶ ἀνετωτέρας ζωῆς, καὶ ἐπὶ πᾶσιν αἱ μέριμναι καὶ ἡ τύρβη τοῦ πολιτικοῦ βίου ἐπέφερον ἢ τοῦλάχιστον συνέτεινον εἰς τὸ νὰ μείνωσιν ἀσυμπλήρωτα ἔργα τού τινα. Διότι ὁ Μουστοξύδης καὶ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι ἀνεμίχθη καὶ πολλάκις διέπρεψεν εἰς τὸν πολιτικὸν βίον, εἰς τὴν πολιτικὴν ἐνέργειαν τῆς χώρας καὶ εἰς τὰ ὑψηλότερα ἐπροβιάσθη ὑπουργήματα. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ ἀνθηροῦ καὶ εὐόσμου περιβόλου τῶν μουσῶν καὶ τῶν γραμμάτων, ἀπὸ τῆς οὐρανίου καὶ ἀνεφέλου χώρας τῶν καθαρῶν ιδεῶν, ὧ πόσον εἶναι δεινὴ ἡ μετάβασις εἰς τὸ πολύπλοκον καὶ ἀκανθῶδες στάδιον τῆς κοινωνικῆς ἐνεργείας, εἰς τὰς ὀδύνας καὶ τὰς τρικυμίας τῆς πολιτείας. Καὶ τὸν μὲν φιλολογικὸν ἄνδρα δύνανται νὰ ἐκτιμήσωσιν ἐπαξίως οἱ σύγχρονοι, τὸν δὲ πολιτικὸν μόνοι δύνανται νὰ κρίνωσιν οἱ μεταγενέστεροι.

Εἰς ἐμὲ ὀλιγώτερον ἢ εἰς πάντα ἄλλον ἀνήκει τοιαύτη κρίσις.

Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερος λόγος, δι' ὃν ἀναγκάζομαι νὰ παραλείψω τὸν πολιτικὸν βίον του. Πολὺ νεώτερος καὶ ἐν πᾶσι κατώτερος αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ στάδιον τῶν γραμμάτων καὶ εἰς τὸ στάδιον τοῦ πολιτικοῦ βίου, εὐρέθη, ἕνεκα τῶν περιπετειῶν τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἐνίοτε ἀκαταμαχίτου φορᾶς τῶν πραγμάτων, καὶ ὁμόδοξος πρὸς αὐτὸν καὶ ἀντίδοξος, ἀλλ' οὐδέποτε ἔπαυσα νὰ ἀπονέμω εἰς αὐτὸν τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν.

Κατὰ τὴν ἐν Ἰταλίᾳ διατριβὴν του, τὰ πλεῖστα ἔτη τῆς ὠρίμου ἡλικίας διήνυσεν ὁ Μουστοξύδης ἐν Βενετίᾳ, ἐν μέσῳ τῆς ἑλληνικῆς ἐκεῖσε κοινότητος, ἣτις ὑπὸ τὴν φιλόξενον καὶ ἀνεκτικὴν προστασίαν πρῶτον τῆς ἐνετικῆς καὶ αὐτῆς ἀκολούθως τῆς αὐστριακῆς κυβερνήσεως ὑπέτρεφε τοὺς σπινθῆρας τῆς μελλούσης ν' ἀναλάμψη παρ' ἡμῖν παιδείας, δι' ὀρθοδόξου ναοῦ εὐπρεπεστάτου, διὰ τυπογραφείου ἑλληνικοῦ, δι' ἑλληνικοῦ Λυκείου, διὰ παντοίων ἐκδόσεων ἐκκλησιαστικῶν καὶ κλασικῶν συγγραμμάτων, καὶ τῆς κοινότητος ταύτης καὶ καύχημα καὶ ὠραϊσμὸς καὶ πνευματικὸς πατήρ καὶ κηδεμὼν ἦτο ὁ Μουστοξύδης.

Ἡ Ἰταλία, ἣτις νέον ἐφιλοξένησε τὸν Μουστοξύδην, καὶ ἐδίδαξε καὶ υἰοθέτησε, συγκατέλεξεν αὐτὸν μεταξὺ τῶν διασημοτέρων αὐτῆς συγγραφέων, ἡ δὲ σοφὴ Εὐρώπη εἶχε κατατάξει αὐτὸν εἰς πάσας τὰς ἀκαδημίας τῆς καὶ περικοσμήσει μὲ παντοῖα παράσημα. Μοναδικὸν καὶ ἀναφαίρετον πλεονέκτημα τοῦ μεγαλείου τοῦ πνεύματος. Ἡ δόξα τοῦ πνεύματος ὑπερτερεῖ καὶ καλύπτει πᾶσαν ἄλλην δύναμιν πᾶσαν ἄλλην δόξαν· ἔθνη ὀλόκληρα τὴν ἀπονέμουσι καὶ ἐν ταύτῳ τὴν οἰκαιοποιοῦνται, καὶ ὡς ἴδιον καύχημα τὴν θεωροῦσιν· ἐνώπιον αὐτῆς μένει ἄλλalos ὁ φθόνος, ὑποχωρεῖ ὁ μολογοῦσα τὴν ἡττάν τῆς ἢ λύσσα τῆς ἀνισχύρου καὶ κακοβούλου ἀντιζηλίας· διότι τὸ πνεῦμα φωτίζει καὶ διευθύνει τὰ ἔθνη· ὁμοεθνεῖς καὶ ἄλλοεθνεῖς, σύγχρονοι καὶ μεταγενέστεροι μεταλαμβάνουσι τῆς δόξης του, καὶ αἱ γενεαὶ με-

ταδίδουσιν εἰς τὰς γενεὰς τὰ ἔργα αὐτοῦ ὡς πολύτιμον κληροδότημα· διότι τὸ πνεῦμα εἶναι δῶρημα Θεοῦ, ἐκ Θεοῦ κατέρχεται καὶ εἰς Θεὸν ἐπιστρέφει καὶ ἐπαναπαύεται.

A. P. ΡΑΓΚΑΒΗ

Ὁ δραστηριώτατος τῶν συγχρόνων λογίων, εἰς πᾶν σχεδὸν εἶδος μαθήσεως διαπρέψας καὶ λαμπρὰ μεταξὺ τῶν πολλαπλῶν κα-
ταλιπῶν ἡμῖν ἔργα ἐν τε τῇ ποιήσει καὶ τῷ πεζῷ λόγῳ. Καίτοι ἡ πολιτεία ἀπέσπασεν αὐτὸν ἐνωρίς ἐκ τῶν γραμμάτων, οὐδὲν ἤττον καὶ ὑπουργὸς ὢν ἐζηχολοῦθει νὰ διδάσκη ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τὴν ἑλληνικὴν καλλιτεχνίαν, ἀλληλοδιαδόχως δὲ παρα-
μείνας ἐν Κωνσταντινουπόλει, Πάρισίσις καὶ Βερολίνῳ ὡς πολιτι-
κὸς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔπυσε θεραπείων τὰς εὐνο-
ούσας αὐτὸν Μούσας. Ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1813,
ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1892.

ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΠΛΟΥΣ

*Ἡ ἕκτασις τοῦ ἀχαροῦς
Αἰγαίου ἐκοιμᾶτο,
κ' ἔβλεπες δύο οὐρανοῦς·
ὁ εἷς ἦν ἄνω κυανοῦς,
γλαυκὸς ὁ ἄλλος κάτω.*

*Αἱ διαλείπουσαι προαὶ
τοῦ ἔαρος ἐφύσων
ἀμφίβολοι καὶ ἀραιαί·
μακρὰν δ' ἐφαίροντ' ὡς σκιαὶ
αἱ κορυφαὶ τῶν ρήσων.*

Ἡ δύσιν, πύλη φλογερά,
λαμπρὰς ἀρταρακλάσεις
ἠκόντιζεν εἰς τὰ νερά,
ὡς ἂν ἐρέμορτο πυρὰ
τὴν πλάκα τῆς θαλάσσης.

Ἄλλ' ὅπου νότος εἰς γλαυκὰς
ταιρίας τὴν ἐρρίκρου,
τί ἦτον; ὄρνις ἢ ὀλάς,
ἦτις ἐτάνυε λευκὰς
τὰς πτέρυγας ὡς κύκρου;

Ἦτον ὀλάς, οὐχὶ πτηνόν·
ὡς δ' ἔφθασε πλησίον,
μέλαρ ἐφαίνετο βουνόν,
καὶ τὸν ἰστόν του Τυρσηνῶν
ἐκόσμιε ἐπισείων

Μόλις ἐπήρθουν ἀργυροῖ
ἄφροϊ περὶ τὴν τρόπιν,
κ' ἐννόεις ὅτι προχωρεῖ,
διότι ἔσχιζεν εὐρὺ
τὸ ἴχνος του κατόπιν.

Οἱ γὰρ τοὶ ἠλιοκαεῖς,
κινουῦντες μῦς ἐντόρους,
διήρμοζον μετὰ βοῆς
τὸ ἀπροχέραιον ὁ εἶς
ὁ ἄλλος τὰς προτόρους.

Ἄλλος ὀρθὸς εἰς τὸν ἰστὸν
 τὸν πόντον κατεσχόπει
 κ' εἰς τὴν φωρὴν τῶν κελευστῶν
 ἐπληττεν ἄργυρον βρυστὸν
 μετὰ ῥυθμοῦ ἢ κώπη.

Ἦν τὸ κατάστρωμα εὐρύ,
 πλήρης ἀνδρῶν ἢ πρύμνη
 βῆμα τὴν ἔκρουε βαρὺ
 ἀντήχουν ἄγριοι χοροὶ
 κ' ἐναλίω ὕμνοι.

Εἰς δὲ τὴν πρῶραν ἀπαλῶς
 εἰς δέρματα παρθήρων
 νέος κατέκειτο καλός,
 εἰς τὸν βραχίον' ἀμελῶς
 τὸ σῶμα ὑπεγείρων.

Χιτῶνα εἶχε χροκωτὸν
 μετὰ χρυσῶν ἀμμάτων
 πλὴν καταβρέων ὁ χιτῶν,
 γυμνὸν κατέλειπεν αὐτὸν
 ἐπάνω τῶν γονάτων.

Σπαρία ἦν ἡ καλλορὴ
 αὐτοῦ τοῦ ρεαρίου.
 μᾶλλον ἐφαίνετο γυνή,
 ἔχουσα ὄψιν εὐγενῆ
 καὶ πλήρη μεγαλείου.

Χρυσοῦν ἐκράτει ἀφ' ἐνός
 περίγλυφον κρατῆρα,
 καὶ μὲ θωπεύματα κυρτός
 ὥρατα τίγρις ταπεινῶς
 τῷ ἔλειχε τὴν χεῖρα.

Ἐπὶ τῆς ἄλλης δὲ χειρός
 προσέκλινεν ἠρέμα
 νεᾶρις, κρῖνος ἀνθηρός,
 καὶ εἰς τὸ βλέμμα της πυρός
 αὐτὸς προσήλου βλέμμα.

Ποτα ἐντέλεια! Εἰκῶν
 ἐφαίρετο μαρμάρου,
 θαῦμα τῆς τέχνης γλυπτικόν.
 Ἄλλ' ὡς αὐτὴ δὲν ἦν λευκόν
 τὸ μάρμαρον τῆς Πάρου.

Τῶν δροσερῶν της παρεῖῶν
 ὁμοίαζον τὰ κάλλη
 τὸ ρόδον τὸ ἐρυθριῶν,
 ὅταν στιβάζηται χιῶν
 κί' εἰς τὴν χιόνα θάλλη.

Ἐπὶ τοὺς ὤμους της χυτὴ
 κατέβρεξεν ἡ κόμη
 ὡς ἡ σελήνη δ' ὄρατὴ
 εἰς χρυσᾶ νέφη ἐν αὐτῇ
 ὑπέλαμπον οἱ ὄμοι.

Πλούσιαι πόρπαι πρὸς στολὴν
 διάλιθοι συνεῖχον
 τῆς κόρης τὴν ἀναβολὴν
 κ' εἰς τὴν χρυσοῦν της κεφαλὴν
 τὸν πλοῦτον τῶν βοστρύχων.

Οἱ εὐγλωττοὶ της ὀφθαλμοὶ
 ὅταν χαρὰν ἐδήλουν,
 ἀπῆντων καρδιῶν παλμοί,
 καὶ ἦσαν ἔρωτος ψαλμοὶ
 ἐκεῖνα ποῦ ὠμίλουν.

Τ' ἀπαλὰ χεῖλη της, καλὰ
 ὡς κάλυξ ἀνεμώνης,
 μικρὸν προεῖχον τρυφηλά,
 καὶ ὅτ' ἐγέλων, πῶς γελᾷ
 ὁ οὐρανὸς ἐφθόρεις.

Τότε δ' ὡς ἔκειτο ἐκεῖ
 διέστειλε τὰ χεῖλη,
 κ' ἐξῆλθον τόνοι μουσικοί,
 καὶ μειδιάσσα γλυκύ,
 ἡ νεανίς ὠμίλει.

Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι τρυφερῶς
 τοιαῦτα συνωμίλουν,
 τῶν ναυτῶν ἔστη ὁ χορδός,
 κ' ἐπὶ τὸ ζεῦγος βλοσυρῶς
 τὰ βλέμματα προσήλουν.

Καὶ διὰ λόγων ἀναιδῶν
 ὁ εἷς τὸν ἄλλον πείθων,
 λείας ὠρέγεται ἰδῶν
 τὸν πλοῦτον τῶν πολυειδῶν
 καὶ πολυτιμῶν λίθων.

Ἄλλους διήγειρε πολλοὺς
 ἢ ὄψις τῶν θελγήτρων
 τῆς κόρης τῆς περικαλλοῦς
 καὶ ἐνεψύχου τοὺς δειλοὺς
 ἐλπίς πλουσίων λύτρων.

Φωνὴ διεξέρπει σιγαλὴν
 ὡς ψίθυρος τὸ πρῶτον,
 ἀλλ' ἐθρασύνοντο πολλοί,
 καὶ ἐξεξέργ' ἢ ἀπειλή
 μετὰ κραυγῶν καὶ κρότων.

Τῶν ἀπαισίων ὀφθαλμῶν
 τὸ μέγα πῦρ ἰδέτε.
 Ἐγείρεται πᾶς ὁ τολμῶν
 τὴν κώπην ἐπὶ τῶν σκαλμῶν
 ἀφῆκαν οἱ ἐρέται.

Ἦρπασαν ὄπλα παρευθὺς
 ἀπὸ τῶν προσπιπτόντων,
 λίθους τινὲς χειροπληθεῖς,
 καὶ ὅτι εὔρισκε καθείς,
 τίς κώπην καὶ τίς κόρτον.

Τὰ βλέμματα πλήρη φλογῶν
 ἠκόντιζον ὄργιλα,
 κ' ἐξίφθησαν, ὡς ἂν ἀγῶν
 δεινῶν ἐπέχειτο σφαγῶν,
 καὶ ἔπαλλον τὰ ξύλα.

Ὁ ἀνδραποδιστὴς λαός
 τοὺς ὀπαδοὺς τῶν ξένων
 πρώτους λαβῶν ἀρηλεῶς,
 τοὺς ἐξήψεν εἰς τῆς ρηδός
 τὸ στόμιον τὸ χαῖρον.

Φύλακες ἔστησαν τακτοὶ
 εἰς τὴν ὀπὴν τοῦ σκάφους·
 κ' ἐκλείσθη ἡ καταπακτὴ,
 κ' ἦν εἰς τὰ σπλάγχνα του φρικτὴ
 ἡ ρύξις, ὡς εἶν' εἰς τάφους.

Εἶδε τὴν πρᾶξιν τῶν ναυτῶν
 ὁ ξένος νεαρίας·
 τὸν ροῦν ἐνόησεν αὐτῶν,
 ἀλλ' ἔμεινεν ἀκινητῶν
 μεθ' ὑπερηφανείας.

— «Τί θέλετε;» τοὺς ἐρωτᾷ·
 καὶ εἰς αὐθάδης ναύτης
 τῷ λέγει· «Θέλομεν αὐτὰ
 τὰ ψέλλια τὰ τορευτὰ
 μετὰ τῆς κόρης ταύτης».

»Σὲ δὲ τὸν νέον τὸν καλὸν
 ταλάρτου θὰ πωλήσω
 εἰς τὰς φυλὰς τῶν Σικελῶν.»
 Ὁ δ' ἀπεκρίθη ἀπειλῶν·
 —«Παράφρονες, ὀπίσω!

»*Ἀησιῶν ἀγέλη εἶσθε σεῖς;*»
 Κ' ἐκάρχασαν ἐκεῖνοι,
 κ' ἐχώρει ἕκαστος θρασύς,
 κ' ἐπὶ τὴν κόρην τοὺς δασεῖς
 βραχίονας ἐκίρει.

Ἀἴφνης ἐπήδησεν ἐκτός
τῆς πύρας μεταξύ των.
 ἦτον τὴν ἔκφρυσιν φρικτός,
 καὶ σκοτεινότερον τυκτός
 τὸ μέτωπόν τον ἦτον.

Κτυπᾶ τὸ πόδα του βοῶν·
 καὶ δι' ἄρμων καὶ κάλων
 τρύζει τὸ πλοῖον φρικτῶν
 ἀπὸ τῶν ἄκρων κεραιῶν
 ὡς ἄκρων τῶν ὑφάλων.

Ἴδού, ἐξ ἕω καὶ δυσμῶν, —
 ᾧ θαῦμα καὶ ᾧ φρίκη!
 ὡς εἰς δειρὸν κατακλυσμὸν
 τὰ κύματα μετὰ βρασμῶν
 ὄρμοῦν οὐραρομήκη.

Νύξ ἦλθε μέλαινα. Περᾶ
 ἢ ἀστραπὴ τὸ σκότος,
 κ' εἰς τὰ πυρρούμενα νερὰ
 κατὰ λυσοῶντος τοῦ βορρᾶ
 λυσοῶν παλαίει νότος.

Ὡς ὠρνόμεναι κυρῶν
 ἠκούοντο ἀγέλαι
 εἰς τὸν εὐρὸν ὠκεανόν,
 καὶ πελιδναὶ τὸν οὐρανὸν
 διέτρεχον νεφέλαι.

Τὸ πνεῦμα τῶν τριχυμιῶν
 τὸ πλοῖον ἀναπρέει,
 καὶ καθὰς ἔμψυχόν τι ὄν,
 ὀρθοῦται, πίπτει πνευστιῶν,
 γογγύζει καὶ παλαίει.

Ὡς λίχρον βρέφους σαλευτὸν
 ἢ λαΐλαψ τὸ κυλίει.
 Σφάλλουσ' οἱ πόδες τῶν ραντῶν,
 καὶ πᾶσαν δύναμιν αὐτῶν
 σκοτοδιρία λύει.

Πίπτουσιρ ὕπτιοι, πρηγεῖς
 καὶ ἐξησθενημένοι
 προῆς στεροῦνται καὶ φωνῆς,
 καὶ ὁ βραχίλων ἀδρανῆς
 ὁ σιδηροῦς τῶν μένει.

Ἄλλ' ἐμπαράθη κ' ἡ καλῆ
παρθένος ὡς τὸ ἴον.

Κλίτ' ἡ χρυσῆ της κεφαλῆ,
καὶ εἰς βοήθειαν καλεῖ
ὁ ὀφθαλμὸς της δύων.

Τὰς ἀνθηράς της παρεῖδε
ὁ νέος ἐλυπήθη

γὰ τὰς ἰδῆ χωρὶς χροιάς.
«Μή, φίλη, εἶπεν, ὠχριάς,
ἀνάβλεψον καὶ ζῆθι.»

Κ' ἦνοιξ' ἐκείνη ἀσθενῶς
τοὺς γαλαροὺς ἀστέρας
κ' ἐγέλασεν ὁ οὐρανός,
κ' ἔλαμψε πάλιν φωτεινός,
ὁ δίσκος τῆς ἡμέρας.

Μετώρον φλογῶν μεστόν,
φανὲν πρὸς τὸν ἀρκτοῦρον,
κατήλθεν ἐπὶ τὸν ἰστόν.

Τὸ ἄστρον ἦτο τὸ γνωστόν
αὐτὸ τῶν Διοσκούρων.

Ἡ λαϊλαψὶ παύει γὰ λυσσᾶ,
τὸ πέλαγος γ' ἀφρίζῃ
πάλιν ὁ ζέφυρος φυσᾶ,
πάλιν ἡ θάλασσα χρυσᾶ
τὰ κύματα κοιμίζει.

Ὁ φλοῖσος μουσικοῦς λαλεῖ
 περὶ τὴν τρόπιν ἤχους.
 Γελαῖ γαλήρη, καὶ δειλὴ
 ἢ αὔρα παίζουσα, φιλεῖ
 τῆς κόρης τοὺς βοστρύχους.

Ἄηρ καὶ θάλασσα ζῶν
 καιρὴν ἠκτινοβόλει
 ὑπὸ τοῦ θέρου τὴν προήν.
 Τὸ πᾶν ἦν κίνησις, καὶ ἦν
 χαρὰ ἢ φύσις ὅλη.

Αἴφνης ὠγκώθη, ὡς μεστὸς
 ἐαρινῆς ἰκμάδος,
 καὶ ἐξέφυ τρύζων ὁ ἰστός,
 καὶ ἐξέφυ εὐρωστός βλαστός,
 κομῶν ἀμπέλου κλάδος.

Στεφάνας πλέκουσα πολλές,
 ἠρτήθ' εἰς τὰς κεραίαις,
 καὶ εἰς πυκρὸν θόλον ἢ φυλλὰς
 ἐκάμπτετο καὶ σταφυλὰς
 ἐβλάστησε γενναίας.

Βριθύς, τοὺς κλάδους περικλῶν
 καρπὸς τὸ βλέμμα τέρπει
 εἰς κλῶνα πλέκεται ὁ κλῶν,
 καὶ τὸν ἰστόν περικυκλῶν
 χλωρός κισσὸς ἀνέρπει.

Καὶ ἄρθη διὰ τῶν κισσῶν
 ποικίλα διεγέλλων,
 ἢ κηπευτὰ ἢ τῶν δασῶν
 ἀρώματ' ἀπὸ τῶν χρυσῶν
 ἐκπέμποντα κυπέλλων.

Ἐξαίρτης ῥέει ἐκραγεῖς
 ἐκ τῶν ἀχροκεραίων
 εὐώδης ῥύαξ διαυγής.

Δὲν ἦτον ὕδωρ ἐκ πηγῆς,
 ἀλλ' ἀνθοσμίας ῥέων.

Τοὺς ἀνδραποδιστὰς σιγῇ
 νεκρῶν καταλαμβάνει.

ᾠ! ποία πάλιν ἀλλαγὴ!
 πόθεν ἐβλάστησεν ἡ γῆ,
 ἥτις ἐμπρὸς ἐφάνη;

Ὁ βαθὺς ὄρμος μειδιᾷ
 καὶ νεύει φιληδότως.

Πᾶσα γωνία καὶ σχιά,
 καὶ εἰς πᾶν δένδρον γωλεᾷ
 εὐλάλου ἀηδόρος.

Τῆς παραλίας μαλακῇ
 προκύπτει ἡ ἀγκάλη.

Ἐκεῖ γαλήνη κατοικεῖ,
 ἐκεῖ ὁ ζέφυρος γλυκὺ
 διὰ τῶν φύλλων ψάλλει.

Ὁ ράξ, ὄφις ἀργυροῦς
 τοὺς πολυκάμπτους γύρους,
 ἐλίσσ' εἰς τάπητας χλωρούς,
 καὶ ἄδων ἀπαρτᾶ ὁ ροῦς
 πρὸς ἄδορτας ζεφύρους.

Βέλουσ ὀξύτερον χωρεῖ
 τὸ πλοῖον πρὸς τὸν κόλπον·
 καὶ τὸ προπέμπουσι χοροὶ
 κηχόμενοι καὶ ζωηροί,
 μετ' ἰαχῶν εὐμόλπων.

Ἐγγύς, μακρὰν, εἰς τ' ἀροικτά,
 ἐκ σκοτεινοῦ πυθμένος,
 ὄντ' ἀρεδύοντο φρικτά,
 ὄσα πλωτά, ὄσα κηκτά,
 καὶ πᾶν ἐνύδρων γένος.

Τὸ κῦμ' ἀφρίζον ἢ οὐρά
 τῆς ἱπποκάμπης πλήττει·
 φουσῶσ' εἰς ὕψος τὰ νερά,
 καὶ βαρεῖς ὄγκοι, σοβαρὰ
 προβαλνρουσι τὰ κήτη.

Βάλλουσιν ἔρωτες ὁ εἰς
 τὸν ἄλλον μὲ κογχύλιας
 καὶ παίζουσι μετὰ βοῆς,
 ἢ Ναῖδς κ' ἢ Νηρηΐς
 διώκουσιν ἀλλήλιας.

Σειρήνα φέρων, ὁ δελφὶν
 ὄρμᾳ ἐκ τῶν ἀδύτων,
 καὶ προκαλεῖ τὴν ἀδελφὴν
 εἰς τοῦ ἀφροῦ τὴν κορυφὴν
 ὀχούμενος ὁ Τρίτων.

Σεμνὸς ὁ θίασος σοβεῖ,
 ὡς φέρεται ὁ κέλης,
 εἰς συνοδίαν εὐσεβῆ
 καὶ ὕμνος ἀντηχεῖ «Εὐοί,
 εὐάρ, υἱὲ Σεμέλης!»

Ἡ τρόπις ἤγγισε τὴν γῆν,
 καὶ οἱ θαλασσομάχοι
 τρόμου ἐκπέμψαντες κραυγὴν,
 ἐπήδησαν, καὶ εἰς φυγὴν
 ἐξέλιφθησαν ἐν τάχει.

Φεύγουσ' εἰς βράχους, εἰς κλειστάς
 δασώδεις γάπας, ὅτε . . .
 ὦ! τὰς ἀλύσεις ὡς κλωστάς
 συντρίβουσι καὶ τοὺς ληστὰς
 διώκουσ' οἱ δεσμῶται!

Φθάνουσι, ῥίπτουσι πρηγεῖς
 εἰς γῆν τοὺς ἀτιθάσσους,
 ἐργάτας φοβερᾶς ποινῆς
 καὶ σχιζούσιν εὐθυτερεῖς
 σκυτάλας ἐκ τοῦ δάσους.

Πᾶσα πληγὴ αἵματηρὰ
 ὡς ξίφος καταβαίνει·
 ἔχουσα ρεῦρα σιδηρᾶ·
 δὲν εἶναι ἄνθρωποι, οὐρὰ
 τὸ ρῶτόν τωρ περαίνει.

Καὶ ἐκαθέσθ' ὑπὸ φηγόν
 πυκνήν ὁ ρεατίας,
 ἀπαθῆς μάρτυς τῶν πληγῶν
 καὶ ἀποστρέφων τῶν κραυγῶν
 τὸ οὐς τῆς εὐσπλαγχνίας.

Τὸ δράμα τὸ πρὸ τῶν ποδῶν
 μετ' ὀφθαλμοῦ ὀργίλου
 στιγμὴν καὶ μόνην προσιδῶν,
 εἰς τὴν γλυκεῖαν συνοδόν
 τὰ βλέμματα προσήλου.

Ἄλλ' ὡς τὴν εἶδε ρὰ θρηνηῖ
 καταχειμέν' εἰς ἄρθη,
 καὶ ἡ εὐαίσθητος γυνὴ
 πρὸς ξένους πόρους ρὰ πορῆ,
 τὸ βλέμμα του ὑγράνθη.

Καὶ ἔρευσε καὶ εὐμενῆς
 παρέδειξεν ἡ χεὶρ του
 ὄπου ἡ ράβδος τῆς ποιηῆς,
 ραγδαία πίπτουσ' ἀπηρῆς,
 τὰ ρῶτά τωρ ἐκύρτου.

Ἐξαίφνης τί μεταβολήν
 ἢ κόρη πάλιν βλέπει
 εἰς τῶν κακούργων τὴν φυλήν!

Ἐχουσ' ἰχθύος κεφαλὴν,
 καὶ εἰς τὸ σῶμα λέπη.

Ἐχουν οὐρανὸν ἀντὶ ποδῶν
 καὶ εἰς δελφίνων σχῆμα
 μεταποιοῦνται βαθμηδόν,
 καὶ σώζετ' ἕκαστος πηδῶν
 εἰς τὸ παφλάζον κῦμα.

Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ

Ἐγεννήθη ἐν Συδράκῳ τῆς Ἡπείρου κατὰ τὸ 1805 καὶ ὑπηρετήσεν εἰς τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν μέχρι τοῦ ἔτους 1858, ὅτε ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις. Ὁ Γεώργιος Ζαλοκώστας ἐθεράπευε μετ' ἀγάπης τὰς Μούσας, ὧν ἠμολογεῖται σεμνὸς ἱεροφάντης. Τὰ γνωστότατα ποιήματά του ἐστέφθησαν ἐπανειλημμένως ἐν τοῖς ποιητικαῖς διαγωνισμοῖς, τινὰ δ' ἐξ αὐτῶν θεωροῦνται τέλεια εἰς τὸ εἶδός των.

ΤΟ ΔΕΝΔΡΟΝ ΜΟΥ

Ἐπόθησα τὸν κήπόν μου μὲ δένδρον γὰ κοσμήσω,
 Νὰ ἔχη κλάδους ὑψηλοὺς καὶ πράσινα τὰ φύλλα,
 Ἐγὼ δὲ ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ δένδρου γὰ καθήσω,
 Καὶ γὰ ἰδῶ χρεμύμενα τὰ κόκκινα τὰ μῆλα.

Μ. ΑΥΘΕΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, ΜΗΤΡΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, ΤΕΥΧΟΣ Γ'.

Ἀνοίγω κόλπον εἰς τὴν γῆν καὶ ῥίπτω σπόρον ἕνα,
 Καὶ μετ' ὀλίγον τρυφερόν φυτὸν ἀναβλαστάει.
 Φράττω τριγύρω τὸ φυτὸν μὲ φύλλα πυκνωμένα,
 Μὴ τὸ κτυπήσουν τὰ πτηνά, μὴ ψῦχος τὸ μαράνη.

Ἐν μόνον ἀντικείμενον προέκειτο ἔμπρός μου,
 —Τὸ δένδρον— κ' ἔζω εἰς αὐτὸ τοὺς πόθους μου στηρίζω.
 Ποσάκις ἐλησμόνησα τὴν ὕπαρξιν τοῦ κόσμου,
 Τὸ δένδρον μου καλλιεργῶν, τὸ δένδρον μου ποτίζω.

Φόβω κ' ἐλπίδων παίγριον, ἐπὶ πολὺ μοχθήσας,
 Εἶδα τὸ δένδρον τέλειον, τὸν πόθον τῆς ψυχῆς μου.
 Κ' ἐκάθησα εἰς τὴν σκιὰν αὐτοῦ, ἀλλὰ μετρήσας
 Εὐρήκα ὀλιγώτερα τὰ ἔτη τῆς ζωῆς μου.

ΜΑΡΚΟΥ ΠΕΝΙΕΡΗ

Ἐγεννήθη ἐν Τεργέστη τῷ 1815, ἐσπούδασε τὰ νομικὰ ἐν Παταύῳ, ἐδίδασκεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ ἐχρημάτισε πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ 1861. Ἐπὶ μακρὸν εἶτα διηύθυνε τὴν Ἐθνικὴν τράπεζαν, τῆς ὁποίας διατελεῖ νῦν ἐπίτιμος Διοικητής. Πολυμάθεια, ἐμβροθία καὶ ἀρχαϊκὴ χάρις χαρακτηρίζουσι τὰ φιλοσοφικά, φιλολογικὰ, νομικὰ καὶ ἱστορικὰ συγγράμματα τοῦ ἀνδρός, ὅστις προΐσταται τῆς πνευματικῆς παρ' ἡμῖν ἀριστοκρατίας τῶν γραμμάτων.

ΟΜΗΡΟΥ ΤΥΧΑΙ

Ὁ κῆρυξ τοῦ ἀνακτος Ἀντιλόχου διατρέχει τὸ ἱερόν ἄστυ τῆς Ξάνθου καλῶν εἰς ἀγοράν τοὺς μεγαθύμους Λυκίους· καὶ εἶτε αὐτός, εἶτε τῶν Ὀλυμπίων τις, ὑπὸ τὴν

μορφὴν αὐτοῦ κεκαλυμμένος εἰς ἕκαστον ἄνδρα παριστάμενος λέγει·

« Σπεύσατε, τῶν Λυκίων ἡγήτορες, εἰς τὴν ἀγοράν, ὅπως ἀκούσητε περὶ τοῦ ξένου, ὅστις νεωστὶ ἀφίκετο εἰς τοῦ γενναίου Ἀντιλόχου τὸ δῶμα· τοὺς ἀθανάτους κατὰ τὸ εἶδος ὁμοιάζει ».

Οὕτω λέγων, ὀτρύνει τὴν ψυχὴν ἐκάστου. Καὶ ἐν ἀκαρεῖ τῆς ἀγορᾶς αἱ ἔδραι ἐπληρώθησαν ἀνδρῶν ἀγειρομένων. Ἐθαύμαζον δὲ βλέποντες πλησίον τοῦ ἀνακτος Ἀντιλόχου σεβάσμιον γέροντα. Περιβλημένος ἐφαίνετο τῶν Θεῶν, οἵτινες ἐπέχεον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ χάριν θεσπεσίαν.

Ἄφοῦ ἐπληρώθη ἡ ὀμήγυρις, ὁ Ἀντίλοχος ἀναστὰς ἡγόρευσε πρὸς αὐτοὺς καὶ εἶπεν·

« Ἀκούσατε, τῶν Λυκίων ἡγήτορες καὶ ἄρχοντες, ὅσα ἡ ψυχὴ μὲ κελεύει νὰ εἶπω. Ὁ ξένος οὗτος, οὐκ οἶδα ὅστις, περιπλανώμενος ἀφίκετο εἰς τὸ ἐμὸν δῶμα, εἴτε ἐξ ἑσπερίων εἴτε ἐξ ἑώων ἀνθρώπων, καὶ περιβαλὼν μὲ τὰς χεῖρας τὰ γόνατα τῆς αἰδοίας Φιλονόης, ἐλιτάνευσεν οὕτω· « Φιλονόη, θύγατερ τοῦ θεοῦ Ἴπποδάμου, τὸν σὸν πόσιν καὶ τὰ σὰ γόνατα ἱκετεύω, τῶν Θεῶν δεόμενος ὅπως δώσωσιν ὑμῖν ζωὴν ὄλβιον· παραχωρήσατε εἰς ἐμὲ πλοῖον ἵνα ἐπανέλθω εἰς τὴν φίλην πατρίδα, ἐπειδὴ ἐπὶ πολὺν χρόνον μακρὰν τῶν φίλων πλανῶμαι ». Ταῦτα ἀκούσας, τῆς χειρὸς λαβὼν τὸν ξένον ἀνέστησα αὐτόν, καὶ ἐκάθισα ἐπὶ φαινοῦ θρόνου, καὶ εἶπον· « Σεβάσμιε ξένε, νῦν μὲν ἔσθιτε καὶ

πιε μεθ' ἡμῶν, καὶ ἀφοῦ σπείσωμεν εἰς τὸν τερπικέραυνον Δία, ὅστις τοὺς αἰδοίους ἰκέτης προστατεύει, παραδόθητι εἰς ἡσυχον ὕπνον. Ἄμα δὲ ὡς φανῆ ἡ ῥοδοδάκτυλος Ἥως, καλέσαντες εἰς ἀγορὰν τοὺς μεγαθύμους Λυκίους, θέλομεν τελέσει εἰς τοὺς Θεοὺς ἱεράν θυσίαν· ἔπειτα δὲ καὶ περὶ τῆς σῆς παλινοστίας θέλομεν σκεφθῆ, ὅπως ἄνευ κόπου καὶ ἀνίας ἐπανέλθης, ὦ ξέने, εἰς τὸν οἶκόν σου, ὅσον μακρὰν καὶ ἄν ἦ, μηδὲ πάθης κακὸν πρὶν ἢ ἐπὶ τῆς πατρίου γῆς ἐπιβῆς, ἔνθα ἔπειτα θέλεις ὑποστῆ ὅσα ὅτε ἐγεννήθης σοὶ ἔκλωσεν ἡ μοῖρα.

« Ἡμεῖς δέ, ὦ ἄνδρες Λύκιοι, ὡς ὑπὸ προπατόρων ἐμάθομεν, ἄς ἐτοιμάσωμεν τὰ τοῦ πλοῦ. Οὐδέποτε οὐδεὶς ὅστις ἔρχεται εἰς τὰ ἡμῶν δώματα ἰκέτης, ἐνθάδε ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας μένει ὀδυρόμενος. Ἀγαπῶντες τὴν πατρίδα, συμπονοῦμεν τοὺς ἀπάτριδας· τιμῶμεν δὲ τοὺς ξένους σεβόμενοι τοὺς θεοὺς, οἵτινες αὐτοὺς πέμπουσιν ».

Ἐπὶ τούτοις πάντες ἀνευφήμησαν οἱ Λύκιοι· νὰ τιμηθῆ ὁ ξένος καὶ σταλῆ μὲ δῶρα εἰς τὴν γεννήσασαν αὐτὸν γῆν· ὁ δὲ Ἀντίλοχος ἐξηκολούθησεν·

« Ἄς συρθῆ λοιπὸν ναῦς μέλαινα εἰς τὴν θείαν θάλασσαν, πρωτόπλους. Ὑμεῖς δὲ οἱ σκηπτοῦχοι βασιλεῖς, ἔλθετε εἰς τὰ ἐμὰ δώματα, ἵνα τὸν ξένον ἐν τοῖς μεγάροις φιλοξενήσωμεν. Μηδέ τις ἀρνηθῆ· καλέσατε δὲ τὸν θεῖον ἀοιδὸν Δημόδοκον, διότι εἰς αὐτὸν οἱ θεοὶ ἐχάρισαν τὴν ἀοιδὴν ἵνα τέρπη τοὺς ἀνθρώπους ».

Οὕτως εἰπὼν, προηγεῖτο, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν σεβά-

σμιον ξένον, αὐτοὺς δὲ ἠκολούθουν οἱ σκηπτοῦχοι. Ἐπληροῦτο δὲ τὸ μέγα τοῦ ἀνακτος δῶμα ἀνδρῶν ἀγειρομένων, γερόντων καὶ νέων. Ἦλθε καὶ ὁ κῆρυξ ἄγων ἐκ τῆς χειρὸς τὸν ἐρατεινὸν ἀοιδόν, ὃν ἡ Μοῦσα ἐξόχως ἐφίλησε, γενομένη δαψιλῆς πρὸς αὐτὸν καλῶν τε καὶ κακῶν τῶν ὀφθαλμῶν μὲν αὐτὸν ἐστέρησεν, ἔδωκε δὲ τὴν ἡδεῖαν ἀοιδίην. Αὐτὸν δὲ ἐκάθισεν ὁ κῆρυξ ἐπὶ ἀργυροῦλου θρόνου, ἐν μέσῳ τῶν δαιτυμόνων, πλησίον μακροῦ κίονος, ἐκρέμασε δὲ ἐκ πασσάλου τὴν λιγύφωνον φόρμιγγα ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του, καὶ ἠρμήνευσεν αὐτὸν πῶς νὰ τὴν λαμβάνῃ ὀρέγων τὴν χεῖρα.

Ἄφοῦ δὲ ἐθεράπευσαν τὴν ἐπιθυμίαν τῆς βρώσεως καὶ τοῦ πότου, ἡ Μοῦσα ἐνέπνευσε τὸν ἀοιδόν νὰ ψάλλῃ ἐκ τοῦ ἔπους, οὗ τὸ κλέος ἔφθανε τότε ἕως τὸν εὐρὺν οὐρανόν· πῶς Γλαῦκος ὁ Ἴππολόγου καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Τυδέως συνητηθήσαν εἰς τὰ πεδία τοῦ Ἰλίου, διψῶντες μάχην· καὶ πῶς ὁ μεγάλθυμος Διομήδης πρότερος ἠρώτησεν αὐτὸν τίς ἔστι, πρὸς αὐτὸν δὲ ἀπεκρίθη ὁ φαίδιμος υἱὸς τοῦ Ἴππολόγου·

*Τί ἐξετάζεις, μεγάλθυμε Τυδείδη,
 Τὴν γερεάν; Καθὼς τῶν φύλλων, οὕτω
 Καὶ τῶν ἀνδρῶν αἱ γερεαὶ διαβαίνουν.
 Τῶν φύλλων μὲν κατὰ γῆς ἄλλα ῥίπτει
 Ὁ ἀνεμος, ἄλλα δὲ τὸ δάσος φύει
 Κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀνοιξεως. Οὕτως
 Ἀνθρώπων γερεαὶ φύονται καὶ λήγουν.
 Ἄν δὲ καὶ τὴν ἐμὴν νὰ μάθῃς θέλεις*

Γεεάν, εἰς πολλοὺς γλώριμος εἶναι
 Ἔστι πόλις Ἐφύρη, εἰς τοῦ ἵπποτρόφου
 Ἄργου τὸν κόλπον, ὅπου πάλαι ὑπῆρξε.
 Σίσυφος, τῶν ἀνδρῶν ὁ φρονιμώτερος,
 Σίσυφος Αἰολίδης· αὐτὸς Γλαῦχον
 Ἐγέννησε, ὁ δὲ Γλαῦχος τὸν γερραῖον
 Βελλεροφόντην, ὃν θεοὶ καὶ κάλλος
 Καὶ ἐρατεινὴν ἐχάρισαν ἀνδρῶν.
 Ἡ θεὰ δὲ Ἄρτεια αὐτὸν, γυνὴ τοῦ Προΐτου,
 Μαριωδῶς ἐρωτεύθη· ἀλλὰ δὲν πείθει
 Τὸν ἐνάρστον νέον τὰ καταρεύσῃ
 Ἡ δὲ ὀργισθεῖσα, λέγει ψευδῶς τοῦ Προΐτου·
 «Ν' ἀποθάνης, ὦ Προΐτε, ἢ τὸν αὐθάδη
 Βελλεροφόντην τὰ φορεύσης, ὅστις
 Τὴν τιμὴν μου τὰ φθείρη ἀπεπειράθη».
 Οὕτως ἔλεγεν· ὁ δὲ ἄναξ ὑπὸ χόλου
 Ἐκυριεύθη μεγάλου, ἀκούσας τοιαῦτα.
 Καὶ αὐτὸν μὲν ῥ' ἀποκτείνῃ δὲν τοῦ ἐφάρη
 Καλόν· ἀλλὰ τὸν πέμπει εἰς τὴν Λυκίαν
 Ἐγχειρίσας αὐτῷ θανατηφόρα
 Σύμβολα ἐν πικραλίῳ πτυκτῷ γραμμέναι,
 Παραγγέλων αὐτὸν ταῦτα τὰ δεῖξῃ
 Τοῦ περθεροῦ, ὅπως εὖρη ὀλέθριον τέλος.
 Οὕτως αὐτὸς ὑπὸ τὴν συνοδίαν
 Τῶν θεῶν ἀνεχώρει· ἀλλ' ὅταν ἦλθε
 Ἐ τοῦ Ξάνθου τὰς βόας, αὐτὸν ἐδέχθη
 Προθύμως τῶν Λυκίων Ἰοβάτης ἄναξ.

Ἐννέα τὸν φιλοξένησεν ἡμέρας,
 Ἐννέα θυσίασε βοῦς· ἀλλ' ἡ δεκάτη
 Ῥοδοδάκτυλος Ἥως ὅταν ἐφάνη,
 Ἐζήτησε γὰρ ἰδῆ ποῖα παρὰ Προΐτου
 Τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ γγνωστὰ σύμβολα φέρει.
 Τὴν σκληρὰν δὲ λαβῶν παραγγελλίαν
 Εἰς πολλὰς τὸν ἀπέστειλεν ἐκστρατείας
 Καὶ κινδυνώδεις· ἐκ πασῶν δὲ σώως
 Καὶ νικητῆς ἐπέστρεψεν ὁ ἥρωσ
 Βελλεροφόντης. Νόησε τότε ὁ ἄραξ
 Γόρον Θεοῦ γνήσιον αὐτόν· τοῦ δίδει
 Τὴν θυγατέρα· τῆς τιμῆς τοῦ δίδει
 Τῆς βασιλείου ἡμισυ μέρος· κτῆμα
 Ἐξοχόν, ἐξ ἀγρῶν καὶ φυτευμάτων,
 Τοῦ χωρίζουν οἱ Λύκιοι. Τέκνα τρία
 Ἐγέννησεν ἡ γυνὴ Βελλεροφόντου,
 Ἴσαδρον, Λαοδάμειαν, πρὸς δὲ Ἴππόλοχον.
 Ἀλλὰ τὸν μὲν Ἴσαδρον κτείνει ὁ Ἄρης
 Βροτολοιοῦς εἰς μάχην, τοὺς ἐνδόξους
 Σολύμους πολεμοῦντα· τὴν δὲ κόρην
 Ἄρτεμις ἢ χρυσήνιος ὠργισμένη.
 Ὁ δυστυχῆς πατήρ, ἰδὼν τοσαύτην
 Ἀπέχθειαν τῶν θεῶν, μόνος πλαγᾶτο
 Εἰς τὸ Ἀλήϊον πεδῖον, τὴν αὐτοῦ τρώγων
 Καρδίαν καὶ φεύγων τῶν ἀνθρώπων ἔχρος.
 Ὁ Ἴππόλοχος μ' ἐγέννησε, καὶ εἰς Τροίαν

Μ' ἔπειμψε, καὶ ἐντολὴν μ' ἔδωκε τοιαύτην·
 Πάντοτε γὰ ἀριστεύω, καὶ τῶν ἄλλων
 Ἐξοχος γὰ ἴμαι καὶ γὰ μὴν αἰσχύνω
 Ποτὲ τὸ γένος τῶν καλῶν πατέρων,
 Οἵτινες ἐν Ἐφύρῃ καὶ τῇ εὐρείᾳ
 Λυκία δεδοξασμένοι ἕστησαν. Τοιούτου
 Αἵματος ὄν καὶ γενεᾶς καυχῶμαι

Ταῦτα μὲν ἔψαλεν ὁ αἰοιδὸς ὁ περικλυτός· ὁ δὲ γέρων
 ξένος τὸ ἱμάτιον λαβὼν διὰ τῶν χειρῶν ἔσυρεν αὐτὸ κατὰ
 κεφαλῆς καὶ ἐκάλυψε τὸ σεβάσιμον πρόσωπον· ἐπειδὴ αἰ-
 δεῖτο τοὺς Λυκίους χύνων ὑπὸ τὰς ὀφρῦς δάκρυα. Ὅτε δὲ
 ἔληξεν ἔδων ὁ θεῖος αἰοιδός, σπογγίζων ἐκεῖνος τὰ δάκρυα
 ἀφῆρσε τῆς κεφαλῆς τὸ ἱμάτιον, καὶ ποτήριον ἀμφικύπελ-
 λον λαβὼν ἔσπενδε τοῖς θεοῖς.

Καὶ πάντας μὲν τοὺς ἄλλους ἐλάνθανε χύνων δάκρυα·
 ὁ Ἀντίλοχος δὲ μόνος ἐνόησεν αὐτὸν καθήμενος πλησίον
 του καὶ αὐτὸν ἤκουσε βαρέως στενάζοντα. Καὶ εὐθύς εἰς
 τοὺς καρτεροθύμους Λυκίους εἶπεν·

« Ἀκούσατε, τῶν Λυκίων ἡγήτορες καὶ ἄρχοντες. Ἦδη μὲν
 ἐκορέσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν δαιτὸς καὶ φόρμιγγος· νῦν δ' ἐρω-
 τήσωμεν τὸν πατέρα ξένον ἄν που εἶδεν ἰδίους ὀφθαλμοῖς
 τὸν θεῖον Ὅμηρον ἢ ἄλλου περιηγητοῦ λόγον ἤκουσε περὶ
 αὐτοῦ. Τεσσαρακοστὸν ἤδη ἔτος ἐστίν, ἐξ οὗ ἐντεῦθεν ἀπῆλ-
 θεν ὁ ἄριστος τῶν αἰοιδῶν. Ἐγὼ δὲν συνήντησα αὐτὸν οὐ-
 τε εἶδον, διότι δὲν μὲ εἶχε τέξει ἡ πότνια μήτηρ, ἀλλ' ἐν
 Λυκίᾳ ἐβασίλευε τότε ὁ ἄμεμπτος Ἀλκίονος. Εἰς τὰ μέγα-

ρα αὐτοῦ ἐφιλοξενήθη ὁ ἠδυεπὴς τῶν Μουσῶν θεράπων καὶ ὡς θεὸς ἐτιμήθη, ἔλαβε δὲ ξένια πολύτιμα, χρυσοῦν ποτήριον καὶ χρυσὴν φόρμιγγα. Ἄντι δὲ τούτων ἔψαλεν ὁ Ὀμηρος τὴν ὁμιλίαν τοῦ Γλαύκου καὶ τοῦ Τυδείδου, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐδιδάχθη αὐτὴν ὁ ἱμερόφωνος Δημόδοκος. Ἐλεύσεται ἡμέρα ὅταν ποτὲ θέλει ἀπολεσθῆ τὸ ἱερὸν ἄστυ τῆς Ξάνθου καὶ τὸ γένος τῶν Λυκίων· ἀλλὰ τὸ κλέος ἡμῶν θέλει περιέρχεσθαι ἀθάνατον τὰ στόματα τῶν ἀνθρώπων εἰς τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου. Πολλὰ προσέφερον ὁ ἄναξ εἰς τὸν ἀοιδόν, ἵνα πείσῃ αὐτὸν νὰ μένῃ ἐν Λυκίᾳ, καὶ τέμενος ἐκ φυτειῶν καὶ ἀγρῶν, καὶ τὴν μονογενῆ θυγατέρα, ἀλλὰ δὲν ἔπειθε τὰς φρένας τοῦ πολυτρόπου ἀνδρὸς θέλοντος νὰ γνωρίσῃ πολλῶν ἀνθρώπων ἄστεα καὶ ἦθη. Ἐπὶ ἡμέρας ἐρέμβετο μόνος καὶ σκυθρωπὸς εἰς τὰ ἐρημότερα πεδία, κατατρώγων τὴν καρδίαν του ὡς Βελλεροφόντης καὶ ἀποφεύγων ἀνθρώπων ὁμιλίαν, ἕωσοῦ ἐγένετο ἄφαντος. Ἐκτοτε πολλάκις ἦλθον εἰς ἡμᾶς φῆμαι τῶν περιπλανήσεων αὐτοῦ, ἦλθον καὶ ἀοῖδοι ψάλλοντες νέα αὐτοῦ ἔπη· ἀλλὰ πρό καιροῦ πολλοῦ ἀγνοοῦμεν ἂν ζῆ ἢ ἐδάμασεν αὐτὸν ἡ Μοῖρα. »

Ταῦτα ἐνῶ ἔλεγεν ὁ Ἀντίλοχος, νέα δάκρυα ἔβρεχον τὰς παρειὰς τοῦ σεβασμίου γέροντος. Ἀφοῦ δὲ ὀλίγον ἀνέλαβεν εἶπεν : « Ἀντίλοχε ἄναξ, βεβαίως καλὸν εἶναι τὸ ἀκούειν ἀοιδοῦ τοιοῦτου, τοῖς θεοῖς ὁμοίου κατὰ τὴν αὐδὴν· ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει τι χαριέστερον ἢ ὅταν ἡ εὐφροσύνη κατέχη τὸν δῆμον ἅπαντα, δαιτυμόνες δὲ ἐν τοῖς μεγάροις θέλγωνται ἀκροαζόμενοι τοῦ ἀοιδοῦ, καθήμενοι κατὰ σει-

ράν, βρήθωσι δὲ αἱ τράπεζαι σίτου καὶ κρεῶν, ὁ δὲ οἰνο-
 χόος ἀντλῶν ἐκ τοῦ κρατῆρος κινῶ εἰς ἕκαστον αὐτῶν.
 Ἐγὼ ὅμως περιφερόμενος μεταξὺ λαῶν μὴ φοβουμένων
 τοὺς θεοὺς καὶ μὴ τιμώντων τοὺς ξένους, ἐστερούμην πρὸ
 καιροῦ τοιοῦτου θεάματος. Διὰ τοῦτο κατεβλήθη ὑπὸ ἀθυ-
 μίας ἀναμιμνησκόμενος τὰ ἀγαθὰ τῆς οἰκιακῆς ἐστίας. Καὶ
 μὲ παρηγορεῖ μὲν ἡ ὑπόσχεσις ὑμῶν ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλω
 ἰδεῖ τὸν καπνὸν ἀνυψούμενον ἀπὸ τῆς φίλης πατρίδος καὶ
 ἀσπασθῆ ἀπτόμενος τὸ ἔδαφος αὐτῆς· ἀλλὰ θέλει ἄρα γε
 μὲ δεχθῆ εἰς τὸν οὐδὸν τοῦ πατρῶου οἴκου πρόσωπον γνω-
 στὸν καὶ περιημένον; Ἄν δὲ θέλῃς νὰ μάθῃς καὶ περὶ τῶν
 τυχῶν τοῦ κλεινοῦ Ὀμήρου, ἐγνώρισα αὐτὸν πρὸ ἐτῶν πολ-
 λῶν εἰς Κνωσσὸν τῆς περιρρύτου Κρήτης ἐν τοῖς μεγάροις
 τοῦ ἀνακτος Αἰθῶνος, ὅστις ἐπὶ δώδεκα ἡμέρας ἐξένισεν
 αὐτόν, δούς καὶ πολύτιμα δῶρα. Ὁ περικλυτὸς ἀοιδὸς ἡ-
 τοιμάζετο νὰ ἐκπλεύσῃ πρὸς Αἴγυπτον, τὴν πάσης σοφίας
 μητέρα· ὁ δὲ Αἰθῶν παρεκίνησε αὐτόν ν' ἀφήσῃ τὸν πολύ-
 πλαγκτον βίον καὶ νὰ ἡσυχάσῃ εἰς τὴν πατρίδα του, ψάλ-
 λων τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἥρωας· ὁ δὲ Ὀμηρὸς ἀπεκρίθη·
 « Εἰσὶ θεαὶ Σειρῆνες, ἐν λειμῶνι ἀνθηρῶ καθήμεναι, αἵτινες
 ψάλλουσι πρὸς τοὺς διαβαίνοντας· « Στῆτε, ταλαίπωροι
 » θνητοί, ἵνα τὴν ἡμετέραν φωνὴν ἀκούσητε· οὐδεὶς διέβη ἐν-
 » τεῦθεν πρὶν ἀκροασθῆ τῶν ἡμετέρων στομάτων τὴν μελί-
 » φθογγον αὐδὴν· καὶ τότε εὐφρανθεὶς ἀπέρχεται πολλὰ εἰδώς·
 » ἐπειδὴ οὐδὲν ἐν τῇ πολυκάρπῳ γῆ καὶ ἐν τῷ ἀστερόεντι
 » οὐρανῷ γινόμενον μένει ἡμῖν ἄγνωστον ». Ὅστις τῶν δια-

βατῶν προφυλαχθῆ φράττων τὰ ὦτα διὰ μελιηδέος κηροῦ, ἀπέρχεται ὅπως ἦλθεν· ὅστις δὲ περιμένει θελγόμενος ὑπὸ τῶν σειρήνων τῆς λιγυρᾶς ἀοιδῆς, αὐτὸς λησμονεῖ καὶ γυναῖκα καὶ νήπια τέκνα καὶ ἐστίαν, καὶ οἰσθηλάτος πλανᾶται ἐπὶ τῆς εὐρείας γῆς, καὶ οὐδὲν γήϊνον δύναται νὰ κορέσῃ τὴν δίψαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Τῶν Σειρήνων ἤκουσα καὶ ἐγὼ τὴν φωνήν· ἔκτοτε δὲ ἤρξατο ἡ πλάνη μου, ἥτις τέρμα καὶ λιμένα θέλει ἔχει τὸν θάνατον». Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ λόγοι· οὐς ἤκουσα ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Ὀμήρου. Αὐτὸν δὲν εἶδα πλέον, ἀλλὰ φήμη περιῆλθεν εἰς τὴν ἀκοήν μου ἐσχάτως ὅτι ἀνῆρπασαν αὐτὸν οἱ Φοῖνικες, λησται ἄνδρες, καὶ ἐπέρασαν αὐτὸν εἰς τὴν ἄξεινον Λιβύην».

Ταῦτα ὡς ἤκουσε, ἀνεφώνησεν ἐκ τῆς ἔδρας του ὁ ἀόμματος ἀοιδὸς Δημόδοκος·—« Ἀπόλωλας, δαιμόνιε Ὀμηρε, ποθεινὲ φίλε, μῆσῳρ τῆς ἐρατεινῆς ἀοιδῆς. Εἰς τὸν ὄλεθρον σ' ἔφερε τὸ σὸν μένος, ἡ ἀκράτητος πρὸς τὴν σοφίαν ὀρμή. Ὅπου τῆς γῆς διέτριψας, σ' ἐθαύμασαν καὶ σὲ ἠγάπησαν καὶ σοὶ προσέφεραν νέαν πατρίδα· σὺ δὲ γόνος ὦν τῶν θεῶν, ἐθεώρεις τὸν ἀνθρώπειον βίον ὡς νόστον πρὸς ἄγνωστον ἄλλην πατρίδα. Εἶθε χυτὴ γῆ μὲ κατακαλύψῃ, πρὶν ἢ μάθω ὅτι ἀπέθανες μεταξὺ δυσμενῶν ἀνθρώπων χωρὶς νὰ ἔχῃς πλησίον σου φίλον, πρὸς ὃν νὰ ὀρέξῃς θνήσκων τὴν χεῖρα καὶ εἶπῃς ὕστατον ἔπος, μένον ἐσαεὶ εἰς τὴν μνήμην τῶν ὀπισθεν γενεῶν. Ἀπώλεσαν τοῦ λοιποῦ οἱ θεοὶ τοὺς ὕμνους, ἀπώλεσαν οἱ ἥρωες τὸ κλέος. Νῦν ἔρεβεννὴ ἐπῆλθεν· οὐδεὶς ἔσται πλέον ὁ ὀμιλῶν μετὰ τῆς Μούσης».

Οὕτως ὠδύρετο ὁ γέρον Δημόδοκος, ὡσανεὶ τότε κατὰ πρῶτον στερούμενος τὸ γλυκὺ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν· σιωπὴ δὲ ἀλγεινὴ κατέλαβε τοὺς δαιτυμόνας.

Ἐν τούτοις τὸ πρόσωπον τοῦ σεβασμίου ξένου παρίστανε πάλιν ἀντιθέτων αἰσθημάτων, καὶ πότε μὲν λύπη, πότε δὲ γαλήνη ὑπερίσχυεν, ἕως οὗ ὑπομειδιῶν εἶπεν·

« Δημόδοκε, ποῖον ἔπος σοὶ διέφυγε τὸ ἔρκος τῶν ὁδόντων; Οὐδέποτε θέλει σιωπήσει ἢ γλαφυρὰ φόρμιγξ, τῆς δαιτὸς ἑταίρα. Ἔσονται δέ ποτε ἄοιδοὶ ἄλλοι μεγαλείτεροι τοῦ Ὀμήρου».

Εἰς τοὺς λόγους τούτους ἀνέστη Στασῖνος, ὁ νέος τῶν Μουσῶν θεράπων, γένος τῆς εὐώδους Κύπρου, καὶ μετὰ ὀργίλου βλέμματος προσβλέπων εἰς τὸν ξένον, ἐξεφώνησε· «Δὲν ὁμοιάζεις, ὦ ξέने, δὲν ὁμοιάζεις ἄνδρα φόρμιγγος καὶ ἀοιδῆς ἐπιστάμενον, ἀλλὰ μᾶλλον ναύκληρόν τινα ἢ ἔμπορον, φορτίων καὶ κερδῶν μνήμονα, ὅστις φρονεῖς καὶ λέγεις ὅτι ποτὲ θέλει ἀναφανῆ Ὀμηρος».

Ἀνέστη καὶ ὁ ξένος, καὶ εἶπε·

« Δημόδοκε, διατί δὲν ἔρχεσαι εἰς ἐπικουρίαν μου, ὅπως ἐξελέγξω τοῦ παιδὸς τούτου τοὺς λόγους; Σὺ μόνος ἐκ τούτου πλήθους, σὺ μόνος ὁ ἀόμματος, δύνασαι νὰ μὲ ἀναγνωρίσης. Ἀπέθανον ἅπαντες οἱ ὁμίληκες ἡμῶν, καὶ ἐμείναμεν ὡς δύο ἔρημοι βράχοι δερόμενοι ὑπὸ τῶν ἀνέμων καὶ τῶν κυμάτων. Ἐγὼ εἶμ' ὁ Ὀμηρος, οὗ τὸ κλέος φθάνει ἕως τὸν εὐρὺν οὐρανόν!».

Π. ΣΟΥΤΣΟΥ

Ὁ νεώτερος τῶν ἀδελφῶν ποιητῶν, γεννηθεὶς τῷ 1806 ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐσπούδασεν ἐν Ἰταλίᾳ, μετὰ μακρὰν δ' ἐν Ἑλλάδι: ὑπηρεσίαν ἀπέθανε πενέστατος καὶ αὐτὸς τῷ 1868 ἐν Ἀθήναις. Ὁ Παναγιώτης Σουτσοῦς ἔγραψε πολλὰ λυρικά ποιήματα καὶ ἄλλα ποιητικὰ ἔργα, ἐν οἷς τὸν « Ὀδοιπόρον », τὸν « Βλαχάβαν » καὶ τὸν « Μεσσίαν ».

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΘΡΗΝΟΣ

Ἐπὶ ξύλου ἐκρεμάσθης ὁ εἰς τὸ κενὸν κρεμάσας
 Καὶ τὴν γῆν καὶ τὰς θαλάσσας,
 Καὶ ὑπέστης εἰς τὰς χεῖρας τὴν πληγὴν σιδηρῶν ἤλων
 Ὅ τὴν ἄλυσιν τῶν ὄντων ἐξαρτῶν ἐκ τῶν δακτύλων.
 Ἐγκλείει τάφος σήμερον τὸν εἰς παλάμην μίαν
 Ἐγκλείορτα τὴν κτίσιν,
 Καὶ μάρμαρον τὴν σάρκα σου καλύπτων τὴν ἀγλαν,
 Στεγάζει τὸν στεγάσαντα δ' οὐρανοῦ τὴν φύσιν.
 Ἰδοῦσα ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὸν πλάστην ἀναβάντα
 Ἡ κτίσις ἠλλοιοῦτο,
 Ὁ ἥλιος ἐσκόταζεν, ἡ γῆ ἐκυματοῦτο,
 Καὶ μετὰ τοῦ Κυρίου των συνέπασχον τὰ πάντα.
 Ὑπὲρ τοῦ κόσμου τούτου,
 Τὸ πνεῦμα τότε παραδούς, αὐτὸς ἐκ τοῦ σταυροῦ του,
 Ἐρηγκαλίζετο τὸ πᾶν, τὰς χεῖράς του ἐκτείνων,
 Κ' ἠυλόγει τὴν γῆν ἅπασαν, τὴν κεφαλὴν του κλίτων.

ΑΛ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Υἱὸς τοῦ Σακελάτου Βυζαντίου καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἀναστασίου, πρὸς ὃν ἀμιλλᾶται κατὰ τὴν μοναδικὴν καλλιῤῥημοσύνην. Συμμέτρου παιδεύσεως τυγῶν καὶ παιδιόθεν ἐτραφεὶς εἰς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐθεράπευσε τὰς Μούσας καὶ διεκρίθη ὡς λυρικός ποιητής. Ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ὁ Ἀλέξανδρος Βυζάντιος διευθύνει καὶ συντάττει τὴν ἀρίστην ἑλληνικὴν ἐφημερίδα «Νέαν Ἡμέραν» ἐν Τεργέστῃ.

Ο ΜΕΓΑΣ ΕΠΑΙΤΗΣ

Ἄνεμος πρέει ψυχρὸς χειμῶνος
καὶ ἤδη στρῶμα παχὺ χιόνος
τὴν γῆν καλύπτει·
εἶναι κλεισμένη πᾶσα οἰκία
εἰς τὸ χωρίον, καὶ ἡ ἐστία
σπινθήρας ῥίπτει.

Ἐπαίτης ἴσταται εἰς πρὸ θύρας,
κ' ἐξ ἡμιθραύστου ἐκχέει λύρας
ὠδὰς γλυκείας.
Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν εἶν' ἐσβεσμένοι,
καὶ ὁμως ἔτι ἐντὸς τοῦ μένει
πῦρ εὐφυίας.

«Ἀνοιξατέ μου, ἀνοιξατέ μου!
» Αἱ χεῖρες ἤδη αἱ γηραιαὶ μου
» παγόνουν φίλοι!
» Σχεδὸν ἐξέλιπεν ἡ ψυχὴ μου,
» καὶ παγωμένη φεύγ' ἡ προήμου
» ἀπὸ τὰ χεῖλη.

» Ἄσυλον δότε μου στιγμιαῖον,
 » καὶ θὰ σὰς εἶπω ἄσμα ὠραῖον.

« Στέγασμα μόνον

« μ' ἀρκεῖ καὶ ἄρτου μικρὸν ψυχίον,
 » ἀφοῦ διάγω πεινῶν τὸν βίον

» καὶ ζῶ παρόνων.

» Ναί! θὰ σὰς ψάλω ἄσμα ὠραῖον,

» ἐργ' ἀθανάτων καὶ ἡμιθέων,

» ἢ καὶ ἀνθρώπων·

» ἔπη θὰ εἶπω μαχῶν ὀργίλα,

» θὰ περιγράψω ἦθη ποικίλα

» ποικίλων τόπων.

» Θὰ περιγράψω τοῦ Ἀχιλλέως

» τὰς πράξεις, ὅσα, θνητὸς καὶ νέος,

» ἔπραξε θεῖα·

» πῶς ἠγωνίσθη ὡς οὐδεὶς ἄλλος

» εἰς τὸν ἀγῶνα, εἰς ὃν τὸ κάλλος

» ὑπῆρξ' αἰτία.

» Πῶς τῆς Ἰθάκης ὁ ἄναξ γέρωρ,

» Πρὸς μακρὰς χώρας τὸ βῆμα φέρων,

» ἀπεπλανήθη·

ἐκεῖ δὲ πόσας ἤκουσε γλώσσας,

» κ' ἐθρῶν σωρείας εἶδεν ὀπόσας

κ' ἔμαθεν ἦθη.

» Ἀλλὰ ἡ θύελλα ἐπανξάνει,

» καὶ γὰρ μὲ σώσει οὐδεὶς ἐφάρη.

» Οἱ ἐνοικοῦντες,

»θερμοί, παρόνοτα λησμονοῦσι,
 »καὶ τὸν ἐπαίτην περιφρονοῦσι,
 — »αὐτοὶ πλουτοῦντες.

»Στεράζων ἔξωθεν καὶ δακρύων,
 »ἀκούω τ' ἄσματα τῶν ὀργίων
 »τὰ ἀντηχῶσι
 »ἐγὼ μαραίνομαι, ἐκεῖνοι θάλλουν,
 »θρήνου ἐκχύνω, ἐκεῖνοι ψάλλουν,
 »θνήσκω, καὶ ζῶσι.

»Ἀνοίξατέ μου! τυφλὸς καὶ γέρον,
 »βῆμα κλονούμενον περιφέρω
 »τοσοῦτον χρόνον.
 »παντοῦ εὐρίσκω σκληρὰς καρδίας,
 »παντοῦ βασάνους καὶ κακονυχίας,
 »παντοῦ τὸν πόνον.

»Πλανῶμαι πάντοτε συναθροίζων
 »γνώσεις καὶ ἅμα διασκορπίζων
 »τὰ ἄσματά μου
 »ἀλλ' οὐδ' ἡ μνήμη μου κἀν θὰ ζήση,
 »κ' ἡ πλᾶξ τοῦ τάφου μου θὰ ἐγκλείσῃ
 »καὶ τ' ὄνομά μου.

»Ἐν μέσῳ τόσων δεινῶν καὶ πόνων
 »μὲ παρηγόρουν ἐλπίδες μόνον
 »ἀθανασίας.
 »Γενεὰς ἄλλας δικαιοτέρας
 »ἤλπισα μάτην· ἰδοὺ τὸ πέρας
 »ζωῆς ἀθλίας.

» Ἡ ὥρα ἔφθασε τοῦ θανάτου,
 » ἐνῶ εἰς ὄνειρα ἀθανάτου
 » ἔπλεον κλέους,
 » καὶ μόλις σύρων ἀσθενές σῶμα,
 » ἠλπιζον, ἄφρων ἐγὼ! ἀκόμα
 » καιροὺς ὠραίους . . . »

Ἄλλ' αἴφνης ἔπαυσε νῆ ᾧδὴ του,
 κ' ἡ λύρα ἔπεσε τοῦ πρεσβύτου
 κτῆμα ἀρχαῖον·
 ὁ τελευταῖος δὲ ταύτης στόνος
 μὲ τὴν ἐσχάτην προῆν του μόνος
 ἐμίχθη κλαίωρ.

Καὶ μὲ χιόνος τὸ πρῶτ' στρῶμα
 ποιμὴν τις εὔρε γέροντος πτώμα
 κεκαλυμμένον.

Ἐκράτει ἔτι παρὰ τὴν χεῖρα
 λύραν, κ' εἰς ταύτην «Ὁμήρου λύρα»
 ἦτο γραμμένον.

Γ. ΠΑΡΑΣΧΟΥ

Ὁ ἰσίδελφος τὴν χάριν καὶ τὴν ἔμπνευσιν, ἀπχράμιλλος δὲ τὴν ἐκτέλεσιν ποιητῆς τῶν πασιγνώστων ἁσμάτων. Ἀληθινὸς ποιητῆς ἦτο ὁ Γεώργιος Παράσχος καὶ ὡς τοιοῦτος ἔζησε. Ἐγεννήθη ἐν Χίῳ τῷ 1822, ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1886.

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ Εἰς Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΝ

Ἐἶναι μεσάνυχτα ἤδη καὶ σκότος περιβάλλει τὴν φύσιν, ἢ ζοφερὰ ὀμίχλη μοῦ κρύπτει τοῦ φωτός τὸν ἀστέρα;

Μ. ΑΥΘΕΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, ΜΗΤΡΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, ΤΕΥΧΟΣ Γ'.

Χειραγωγῆσατε τυφλὸν κύκνον . . . Θολὰ τὰ ὄμματά μου εἰς θρῆνον σβύνουσιν ἀλγεινόν, πλὴν ἂν λαμπάδες ἀπόρρητοι σελαγίζουσιν, ἂν πολυέλαιοι φωτὸς μὲ κυκλοῦσιν, ἂν βλέμματα στοργῆς μὲ προσβλέπουν, οἶμοι! τὰ ὄμματά μου ἀκόμη δύνανται νὰ θρηνοῦν, πλὴν σκέπη ζοφερὰ τὰ καλύπτει. Εἰς νύκτα πένθους χειμερινῆν, εἰς νύκτα αἰωνίαν ἐτάφην.

Χθὲς ἔτι — ἐνθυμοῦμαι — Διόσκουροι ἀγάπης καὶ πόνου εἰς δάσος ἐπλανώμεθα μυροβόλον. Δύο λευκόπτεροι κύκνοι εἰς λίμνην ἐπερυγίζον κρυσταλλώδη. Ἡ ὄχθη τοὺς ἐμέθυε δι' ἀνθέων, ἡ δρόσος τοῖς προσέφερε μαργαρίτας καὶ τοῦ τραχήλου των ἡ καμπύλη μὲ ρεῖθρα ἔπαιζεν ἀργυρᾶ. «Οἶμοι, μὲ εἶπε τότε σφίγγων τὴν χεῖρά μου θλιβερῶς· διὰ τοὺς κύκνους μόνον ὠρίστη ἄνεσις ἐν τῷ βίῳ. Αὖρα αἰώνιος τοὺς θωπεύει καὶ εἰς τὰ ὕδατά των ἀντανακλᾶται ὁ οὐρανός». Εἶπε, καὶ ὁ εἰς κύκνος ἀπὸ τῆς λίμνης του ἐξεληθὼν, ἠρέμα ἔκυψε πρὸς τὸ χῶμα, καὶ μόνος καὶ ἀκίνητος, πλὴν συμπαθέστερος διὰ τοῦτο, ἔμεινε κατὰ μέρος ὁ ἄλλος

Κράτει τὴν πτῆσίν σου, Θάνατε! Ἡμιθανὴς ἐγὼ παρεμβαίνων, ἀμφισβητῶ τὸ θῦμά σου ἐπ' ὀλίγον, καὶ ὑπὸ τῆς πνοῆς σου τὸν λίθα συντριβομαι, ἀλλ' ἀνεγείρω καλλίμορφον τὴν ζηλευμένην του προτομῆν.

Ἐλθέ νὰ ρίψῃς τέφραν ἐπὶ τῆς κόμης μου, ὠρρανευμένη Φιλία! Σὺ μ' ἔδαψιλευσες πρῶτον — εἰς χεῖλη μνήματος προσφιλοῦς — τὴν πικροδάφνην τοῦ λόγου· Σὺ θάρρυνε καὶ ἤδη τὴν γλῶσσάν μου, διὰ νὰ ρεύσῃ πύρινος ἡ ἀλγηδὼν τῆς ψυχῆς μου, νὰ στάξῃ καυστικὸν τὸ τελευταῖόν μου δάκρυ, καὶ εἰς ἓνα σβυνόμενος στεναγμόν, ὡς ὕμνος νὰ ἐκπνεύσω εἰς τὴν Φιλίαν . . .

Μακράν ἐμοῦ, μακράν ἢ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐπιστήμη, ἡ νόθος αὐτῆ ἀδελφῆ τοῦ Ἑλέους, ἡ Κίρκη ἡ ἀχάριστος πρὸς τοὺς ἰδίους τῆς λειτουργοῦς καὶ ἡ προδότρια τῆς ὀδύνης. Μακράν· εἰς τὴν φιλίαν ἀνήκει νὰ κλαύσῃ ὅ,τι ἡ ἐπιστήμη προδίδει, καὶ εἰς τὸ χῶμα τοῦ μνήματος ἐν ἄνθος νὰ βλαστήσῃ ἀκόμη. — Ἐστιὰς πένθους ἡ Μοῦσά μου, τηρεῖ ἀκίμητον τὸ πῦρ τῆς ὀδύνης, καὶ μάρτυρας φιλάτους πενθοῦσα τοὺς φέρει εἰς τὸ πάνθειον τοῦ Θανάτου.

Μὲ πυρετὸν ἀγάπης καὶ τρόμου ἄφετε ν' ἀσπασθῶ τὸ φέρετρον τοῦτο, καὶ εἰς τὴν ὄψιν τοῦ Βάρδου μου ἀτενίζων, νὰ τοῦ ἐπιβραδύνω τὴν πτήσιν, νὰ τοῦ διευθετήσω τὴν καλλιστέφανον δάφνην, νὰ τοῦ πράυνω τοὺς ζῶντας σπαραγμοὺς τῆς καρδίας, καὶ μ' ἐν φίλημα ψυχῆς ἀπορρόφων τοὺς χαρακτῆράς του ὅλους, νὰ τοὺς ἀποτυπώσω εἰς τὰς καρδίας!

Σεμνός, γενναῖος, εἰλικρινής, ἀπρόσιτος εἰς τὸν δόλον, μὰ τὴν ἀγίαν καὶ πολυστένακτον μνήμην του, διῆλθεν ὡς ἀκτίς χρυσοῦ ἄστρου, ἥτις καὶ ἐκ τῶν τελμάτων διερχομένη, χύνει μαρμαρυγὴν γλυκυτέραν. Ἄν δὲ ὡς ἄλλος περικαλλῆς διέλθωμεν τὸν βίον σου ὅλον, δὲν θέλομεν, ὅχι, δὲν θέλομεν ἀπαντήσῃ, ἀμώμητε φίλε, εἰμὴ ἢ φῶς, ἢ δρόσον, ἢ εὐωδίαν, καὶ μετὰξὺ ὀλίγων νὰ εἶπῃς δύνασαι πρὸς τὸν Πλάστην «δὲν ἔβλαψα ποτὲ τὸν πλησίον». Ὑπῆρξεν εὐτυχῆς ἐποχὴ, καθ' ἣν σοφὸν τι ἔθνος ἐδίκαζε νεκροὺς τοὺς πολίτας· ἐν μέσῳ ἔκειτο ὑπόδικος νεκρὸς ζητῶν μνήμα, καὶ δεξιόθεν ὁ Θάνατος, ἐξ εὐωνύμων ἡ Θέμις παρέδρευον ἐπὶ τοῦ λειψάνου, ἐν ᾧ προσερχομένη, ἐξέφερε τὴν ἐτυμηγορίαν τῆς ἡ Κοινῆ γνώμη. . . . Ὡ, ἂν τὸ ἔθιμον τοῦτο, ἂν τὸ Συνέδριον

αὐτὸ τοῦ θανάτου ὑπῆρχε σήμερον ἐν ἰσχύϊ, —χαῖρε, ψυχὴ τοῦ φίλου μου ἱερά—μία κἂν ψῆφος, μία δὲν ἤθελε ριφθῆ ἑναντίον σου . . .

Καὶ ὁμως — ἀκατανόητος τοῦ ἀνθρώπου ἡ μοῖρα — ὁποίους πόνους δριμεῖς, ὅποιον συμφορῶν πλῆθος, ὅποιους σπαραγμοὺς καρδίας δὲν ὑπέστη, Θεέ μου, ἡ ἱερά, ἡ ἄμωμος, ἡ ἀληθὴς αὐτῆ εἰκὼν τοῦ προσώπου Σου . . . Μετρεῖτε· ἐν· ἐν ἄλλο· καὶ τρίτον καὶ τέταρτον—ἑπτὰ μνημεῖα καλλιμόρφων ἀγγέλων· ἑπτὰ μνημεῖα τέκνων ἠνέφξε κατὰ σειρὰν ὁ πολυδάκρυτος πατὴρ οὗτος, καὶ μόλις ἐκ τοῦ πένθους ἐπανωρθόνετο τοῦ ἐνός, εἰς πένθος ἐβυθίζετο νέον, καὶ ὑποβρύχιος οὕτω, καὶ ἀνακύπτων καὶ πάλιν ἐλκόμενος, διήνυσε τὸν πολυκύμαντον βίον εἰς νύκτα ναυαγίων ἀπαύστων.—Ὑπάρχει λοιπόν, ὑπάρχει ἔτι Γολγοθὰ ἐπὶ γῆς, καὶ ἂν εἰς Θεὸς πάσχων μὲ πέντε ἐσταυρώθη ἀσεβεῖς ἤλους, ἡ ἐρασμία αὐτῆ ψυχῆ, τὸ πρόσωπον αὐτὸ τῆς ἀγάπης ἑπτὰ ὑπέστη λόγγας εἰς τὴν καρδίαν . . .

Ἄλλ' ὄχι, ὄχι, Φιλία μου ἱερά· τοσαῦται συμφοραὶ δὲν ἐπήρκουν! Εἶχες ἀφήσει τὴν δίκειλλαν τῶν τέκνων σου ἐπ' ὀλίγον, καὶ μετὰ φόβου καὶ ὤσει ἐνοχος ἀνακύπτων, ἐτόλμας μόλις νὰ μειδιάσης εἰς τὴν ζωὴν, καὶ τὴν πολύπονον κεφαλήν σου ἐν μέσῳ ν' ἀναπαύσης δύο νηπίων, ὅτε —εἰς κτύπος, μία λάμψις, εἰς καγγασμὸς τοῦ ἄδου, καὶ πίπτεις πρόρριζος ἔμπροσθέν μας, διὰ νὰ πέση εἰς νύκτα αἰωνίαν ἢ σύζυγός σου, νὰ ἐνδυθῶσι μαῦρα μὲ τὸ μειδιάμα εἰς τὰ χεῖλη τὰ τέκνα σου, νὰ μείνουν εἰς θυέλλας τρεῖς ἀπροστάτευτοι ὄρφαναί, καὶ νὰ θρηνηῶ ματαίως, ματαίως νὰ σὲ κράζω, ἐρατεινὴ εὐφροιά μου!

Πῶς λοιπόν! Ἐκ τῆς χορείας τῶν γλυκυτέρων ἀγγέλων

σου ἔλειπεν ἴσως ὁ ἄγγελος τῆς ἀγάπης, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἀνεκάλεσες, Θεὲ τοῦ ἐλέους, ἢ ὁ τελῶν ἐνταῦθα τὰς ἐντολάς σου εἰς ἄλλην προωρίσθη νὰ μειδιάσῃ ζωὴν; . . .

Ἄκατανόητον τὸ αἰνίγμα τοῦ θανάτου! Τείνω τὸ βλέμμα ἔνδακρυ εἰς τὴν περγαμηνὴν τῶν ἀστέρων, ἀλλ' εἰς τὸ σύμπλεγμα κόσμων τόσων δὲν συλλαβίζω τὴν λύσιν τοῦ φρικτοῦ μυστηρίου· τείνω τὰς ἀκοὰς εἰς τὴν διάλεκτον τῶν ἀνέμων, ἀλλ' ἢ ψυχὴ καμμία δὲν μὲ λαλεῖ, ἢ θρῆνος ὀλολύζων μὲ καταπλήττει· κλίνω προσεκτικὸς εἰς τοὺς τάφους, πλὴν μόνης τῆς καρδίας αἰσθάνομαι τὴν ἡχὴν ἢ τὸν τρυγμὸν ἐντόμου, ὅπερ διέρχεται φρίσσον!

Ὡραῖος εἶσαι καὶ νεκρὸς, ἐρατεινὴ μου φιλία, καὶ μὲ μαγεύει ἡ χλωμὴ αὐτὴ καὶ ἀνυπόκριτος ὄψις σου. Ἦσο γλυκὺς εἰς τὴν ζωὴν ὡς τὸ μειδίαμα ἀγνοῦ βρέφους, ἀθῶος ὡς ὁ στεναγμὸς πτηνοῦ κοιμωμένου, ἀμόλυτος ὡς ἡ πνοὴ παρθενικοῦ ἀνθους. Πλὴν εἶσαι Σὺ, σὺ εἶσαι καὶ σιωπᾶς πλησίον μου ἔτι; Σὺ, ζηλευμένε μου καὶ πολυθρήνητε Ζαλοκώστα; Πικρὰ κοιμᾶσαι, φιλία μου ἱερά. Ἐξύπνει πάλιν, κύκνε περιπαθῆ!

Κλίνατε, Μοῦσαι, λυσίκομοι πρὸ τοῦ σιγήσαντος Βάρδου, ἐν ᾧ εἰς δάκρυα λυομένη, νεκροφιλεῖ τὴν ὄψιν τοῦ ἡ Φιλία!

«Φεῦ, ἐὰν ὅσους ἀγαπῶ τὸ μνῆμα τοὺς λαμβάνῃ·
 Ἄν Θάνατος ἡ ἀτυχὴς φιλία μου καλῆται,
 Ἄν ὅστις μὲ ἠγάπησεν ὀφείλει ν' ἀποθάνῃ,
 Τὴν ὀλεθρίαν μοῖρὰν μου σκληρὰ καταρασθῆτε!»

Δ. Ν. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗ

Δεινὸς φιλόλογος καὶ βαθὺς τῆς ἱστορίας μύστης. Ἐγεννήθη ἐν Μυτιλήνῃ κατὰ τὸ 1834 καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν Ἀθήναις καὶ Γερμανίᾳ, διέπρεψε δὲ οὐ μόνον ὡς καθηγητῆς τῆς ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ ὡς συγγραφεὺς ποικίλων συγγραμμάτων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ νεαρωτάτης ἡλικίας εἶχε διακριθῆ ὡς εἰς τῶν ἀρίστων ἡμῶν ποιητῶν, τέσσαρα δημοσιεύσας μέχρι τοῦδε ὥραϊα δράματα, τὴν Μαρίαν Δοξαπατρῆ, τοὺς Κυψελίδας, τὴν Μερόπην καὶ Εὐφροσύνην. Ἡ νεολαία ἐστερήθη τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ νῦν πατριδὶ ἀθροῦτως ἐργαζομένου σοφωτάτου ἀνδρός, ὅστις νῦν ἐκδίδει τὸν Εὐριπίδην καὶ παρασκευάζει πολύτομον Γενικὴν Ἱστορίαν.

ΜΑΡΙΑ ΔΟΞΑΠΑΤΡΗ

Πρῶξις Δευτέρα, Σκηνὴ Πέμπτη

(Περίχωρα τοῦ φρουρίου τῶν Σχορτῶν)

Τυφλὸς ΡΑΨΩΔΟΣ καὶ ἡ ὁδηγὸς αὐτοῦ ΘΥΓΑΤΗΡ.

ΡΑΨΩΔΟΣ

*Ποῦ τῶρ', ἀγαπητὴ μου κόρη, εἴμεθα;
Νομίζω ὅτι ἤδη πλησιάζομεν
εἰς τοῦ φρουρίου τὸν δασύσκιον δρυμόν.
Τὰς πολιὰς μου τρίχας καὶ τὸ πρόσωπον
προσπνέει αὔρα δάσους δροσερὰ ἐδῶ.
Ποῦ εἴμεθα, ᾧ κόρη;*

ΘΥΓΑΤΗΡ.

*Πλησιάζομεν
εἰς τῶν Σχορτῶν, ᾧ πάτερ μου, τὸ φρούριον,
κ' ἐκεῖθεν μόλις ὥρα νῦν ἀπέχομεν.*

ΡΑΨΩΔΟΣ (κύψας καὶ ἰσπυζόμενος τὴν γῆν).

Μὲ δάκρυα, ὦ Ἀρχαδία προσμιλῆς.
 σὲ χαιρετῶ, καὶ μὲ τὰ χεῖλη τρέμορτα
 τῆς ποθητῆς σου γῆς τὸ χῶμ' ἀσπάζομαι.
 Ἴδου ἡ χώρα, κόρη μου, ἡ ποθητὴ,
 ἡ χώρα, περὶ ἧς πολ.λίχισ σ' ἔλεγον.
 Ἐδῶ τῆς νεαρᾶς πρὶν ἡλικίας σου
 τὰ ἔτη ἀθουρῦτως πάλαι ἔζησον,
 καθὼς τὰ ρεῖθρα τοῦ Παμίσου εἴαργυρᾶ.
 Τί ὦρα εἶναι, κόρη μου;

ΘΥΓΑΤΗΡ.

Ὁ ἥλιος

ἐγγιζεῖ ὅσον οὐπω εἰς τὴν δύσειν του,
 κ' εἰς τὰς ἐπάλλεις τοῦ φρουρίου τῶν Σχορτῶν
 ἀκόμη μόνον εἶναι.

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Βλέπεις, κόρη μου,
 τριγύρω πόσοι λόγχοι, λόφοι καὶ βουνοί,
 καὶ διὰ τούτων ρέοντα χρυστάλλινα
 τὰ διαυγῆ τῶν ρυακίων ράματα.
 Ἀκούεις τῶν πτηνῶν τὰ κελαδήματα.
 καὶ τῶν ρυάκων τὸ γλυκὺ κελάρυσμα.
 Ἐδῶ, εἰς τοῦτον πάλαι τὸν ἐπιγεῖον
 παράδεισον, διῆγον βίον εὐτυχῆ
 ὦ εὐτυχίας χρονοί! Ἐξ' ἡ μήτηρ σου
 ἀκόμη τότε καὶ ὁ ἀδελφός σου. Σὺ,
 τριέτης μόλις, ἔτρεχες περιχαρῆς
 εἰς τὸν ὠραῖον τοῦ λειμῶνος τάπητα
 τὴν κούφην χρυσαλλίδα, ἔνθεν ἀλλοσε

μεθιπταμένην, κυνηγοῦσα. Πλὴν ἰδοὺ
 ἐξαίφνης εἰς τὸν χάλικα προσκόπτουσα
 κατέπιπτες, κ' ἐθρήνεις ἀπαρήγορος.
 Μὲ ποῖα τότε ἔτρεχε καρχάσματα
 ὁ δυστυχῆς σου ἀδελφὸς καὶ ἐκ τῆς γῆς
 σὲ ἤγειρε. Καὶ μόλις σὺ ἀρίστασο,
 καὶ τὸ ἀθῶον ἤρχετο μειδίημα
 εὐθέως εἰς τὰ χεῖλη σου, καὶ ἤρχιζες
 τῆς χρυσαλλίδος πάλιν τὸ κυνήγιον.
 Καὶ σήμερον, ὡς πάλαι, αἱ αὐταὶ εἰσι
 κοιλάδες, λόφοι, καὶ δρυμῶνες καὶ βουνοί·
 γλαυκά, ὡς πάλαι, βέουν τὰ χρυστάλληνα
 καὶ διαυγῆ τῶν βρακίωρ ράματα
 ὡς πρὶν, καὶ νῦν ὠρατὰ ἢ ἀείποτε
 ὠρατὰ εἶναι φύσις· ἀλλ', ἀλλοίμονον!
 ὠρατὰ πλέον δὲν ὑπάρχει δι' ἐμέ!
 Ἄλλοιμονον! εἰς σκότος ὁ οἰκτρὸς πατήρ
 αἰώριον πλαναῖται· τάφου πλὰξ ψυχρὰ
 καλύπτει τὴν μητέρα σου, καὶ φραγκικῆς
 τὸ στόμα σπάθης βέβαια τοῦ δυστυχοῦς
 τὸν βίον ἀδελφοῦ σου ἔκοψε, καὶ γῆ
 ἐγκλείει ξένη ἄκλανστα τὰ κόκκαλα.
 Υἱέ μου, ὦ Υἱέ μου!

ΘΥΓΑΤΗΡ.

Παῦσον, πάτερ μου
 τὰ δάκρυα.

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Υἱέ μου, ὦ γλυκύτατε
 υἱέ μου! Εἰς τὸν τάφον λοιπὸν πέπρωται

ρὰ καταβῶ, Θεέ μου, δίχως τὴν φωνήν
 ῥ' ἀκούσω πλέον τοῦ υἱοῦ μου, μίαν κἄν
 ἀπὸ τοῦ στόματός του λέξιν! ὦ! νεκρὸν,
 νεκρὸν ἐὰν τὸν εἶχον, ἠδυνάμην κἄν
 τοὺς ὀφθαλμούς του ρὰ φιλήσω τοὺς γλυκεῖς,
 τὴν ὄψιν τὴν νεκρὰν του ἠδυνάμην κἄν
 μὲ δάκρυα ρὰ βρέξω. ὦ! νεκρὸν, νεκρὸν
 ἐὰν, Θεέ, τὸν εἶχον, εἶχε τότε, ραί,
 ἡ δυστυχία εἶχε τότε ὄριον,
 ὁ πόθος τῆς καρδίας μου ἐλάφρυνσιν,
 ἡ θλίψις τῆς ψυχῆς μου παραμύθιον.
 Πλήν ῥ' ἀποθάρη τόσοσ ρέος! καὶ μακρὰν,
 μακρὰν μου ξένος ρὰ ταφῆ εἰς ξένην γῆν,
 ἡ πτῶμα ἴσως θρησιμαῖον, ἄθραπτον,
 εἰς γῆν συρθεῖς δυσώδη καὶ παράδυστον,
 κ' ἐκεῖ ρίφθεις ρὰ μείνη εἰς τὰ ὄρνεα
 βορὰ τὰ σαρκοβόρα! ὦ! πολὺ σκληρὰν,
 Θεέ, τὴν τιμωρίαν μοὶ ἐφύλαττες!
 Καὶ γέρων, τυφλὸς γέρων, βίον πλάνητα
 ρὰ διαρῦω ὄρφανός, ὀλόρφανος,
 χωρὶς ρὰ ἔχω στήριγμα τοῦ γήρωσ μου,
 χωρὶς . . . . (διακόπτεται ὑπὸ τῶν λυγμῶν).

ΘΥΓΑΤΗΡ.

Πῶς; εἶσαι, πάτερ μου, ὀλόρφανος;
 Καρὲν δὲν ἔχεις στήριγμα τοῦ γήρωσ σου;
 Λοιπὸν δὲν εἶμαι τέκνον σου, πάτερ, ἐγὼ;
 Δὲν εἶμ' ἐγὼ θυγάτηρ σου, ὦ πάτερ μου;
 Καὶ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον οὕτως ἄσημον
 λοιπὸν σοὶ εἶμαι πλάσμα, ὥστε στήριγμα

δὲν ἔχεις εἰς τὸ γῆράς σου, καὶ ὀρφανός,
ὀλόρφανος, ὦ πάτερ μου, ἀπέμεινας ;

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Συγχώρησόν μοι, τέκνον, τὴν ὑπερβολὴν
τοῦ ἄλγους τῆς ψυχῆς μου. Ὅχι, ὀρφανός,
ὀλόρφανος δὲν εἶμαι μένεις, μένεις σύ.
Μοὶ μένει—ὦ Θεέ μου, σοὶ εὐχαριστῶ! —
παρήγορός μου ἢ γλυκεῖά σου φωνή,
μοὶ μένεις σὺ παρήγορος, ὦ ἄγγελε,
ὦ θησαυρέ μου, ὦ σὺ, μόνη μου χαρά,
ὁ μόρος σὺ τὴν εὐθραυστόν μου ὑπαρξίν
συνέχων ἔτι πρὸς τὴν γῆν αὐτὴν δεσμός,
σὺ, μόνη μου γλυκεῖα, θύγατερ, ἐλπίς.

(Ἐναγκαλίζεται κλαίων τὴν κόρην· ἀλλ' ἔντρομος εὐθὺς ἀποσπᾶται.)

Τίς ἔρχεται, ὦ κόρη ;

ΘΥΓΑΤΗΡ.

Πάτερ μου, κατεῖς

δὲν εἶναι.

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Δὲν ἀκούεις βᾶδισμά τιος
προσερχομένου.

ΘΥΓΑΤΗΡ.

Ὅχι.

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Ἀκροάσθητι

ΘΥΓΑΤΗΡ.

Ἀκούω τώρα.

ΡΑΨΩΔΟΣ (ἔμφοβος)

Σπεῦσωμεν, ᾧ θύγατερ.

"Α! σπεῦσον, σπεῦσον, κρύψον τοὺς πλοκάμους σου.

'Ακούεις; πλησιάζει τὴν ὠραίαν σου

μορφὴν μὲ τὸ ὄθονίον σου τύλιξον.

Κρυβῶμεν, σπεῦσον, δράμε, δράμε, φύγωμεν.

'Αλλοίμονον! πλησίον εἶναι ἔφθισε.

"Ω! σπεῦσον· λάβε, λάβε, κόρη μου, πηλὸν

χαμόθεν, λάβε γῆν καὶ σέσον τοὺς πυρσοὺς

τῶν παρειῶν σου. Σπεῦσον, σπεῦσον. "Εφθασεν,

ἀλλοίμονον! μᾶς ἔφθασεν ὁ φοβερός

ἐπότης! Τὸν ἀκούεις; Στράφηθι κ' ἰδέ,

εἷς εἶναι, δύο, τρεῖς, ἢ . . .

ΘΥΓΑΤΗΡ.

Πάτερ, μὴ φοβοῦ,

Καεὶς δὲν εἶναι Φράγκος, ἰδικός μας εἷς.

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου παρτοδύραμε!

Καὶ μόρος εἶναι;

ΘΥΓΑΤΗΡ.

Μόρος. Δέκα βήματα

ἀπέχει μόλις ἤδη.

Σκηνὴ Ἑκτη

ΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΛΑΒΟΥΣΗΣ ΣΚΗΝΗΣ καὶ
ΑΓΓ. ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ.

*Ἄνθρωποι καλοί,
καλὴν ἐσπέραν.*

ΡΑΨΩΔΟΣ.

*Τέκνον, καλῶς ὄρισες.
Πρὸς ποῦ πηγαίνεις, ἐὰν θέλῃ ὁ Θεός ;*

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ.

Πρὸς τῶν Σκορτῶν τὸ φρούριον πορεύομαι.

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Ὡς φίλος πάντως κί' οὐχὶ ξένος ;

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ.

Μάλιστα.

ΡΑΨΩΔΟΣ (πρὸς ἑαυτόν).

*Γλυκεῖα πλάνη! Εἶναι ἀπαράλλακτος
ὁ τόπος τῆς φωτῆς του! Δυστυχία μου!*

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ.

Πλὴν τί δακρύεις, ᾧ πάτερ;

ΡΑΨΩΔΟΣ.

*Νέε, πρὸς Θεοῦ
μὴ λέγε, πάτερ, μή. Τὸ ὄνομα αὐτὸ
ὡς δίστομος ρομφαία τὴν καρδίαν μου
διαπερᾶ. Δὲν ἔχω τὸ εὐτύχημα
πατὴρ γὰρ ἤμαι. Ὁ υἱὸς ὁ μόνος μου . . .*

ΦΙΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ.

Συμπάσχω, γέρον, εἰς τὴν θλίψιν σου, ἀλλὰ
 πρὸ τῆς νυκτός γὰ φθάσω εἰς τὸ φρούριον
 ἐπιέγομαι. Συγγνώμη, ἂν τοῦ ἄλλου σου
 παρήγορος δὲν μένω. Τίς ποτε θνητός
 δὲν ἔκλυσε πατέρα, ἀδελφόν, υἱόν ;
 Ὠραία κόρη, σὲ παρακαλῶ θερμῶς,
 δὲν μ' ὀδηγεῖς, ἢ μάλλον δὲν μοι λέγεις τίς
 εἰς τῶν Σχορτῶν ἢ ἄγουσα τὸ φρούριον ;

ΘΥΓΑΤΗΡ.

Αὐθέντα . . .

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Κατ' εὐθείαν ἀκολούθησον,
 αὐθέντα μου, τὸν δρόμον,
 ΦΙΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ (δοῦς τι εἰς τὴν κόρην).

Ἐγχαίρετε (ἀπέρχεται).

ΘΥΓΑΤΗΡ.

Νὰ σὲ φυλάττη ὁ Θεός, αὐθέντα μου,
 γὰ ζήσουν οἱ γοεῖς σου.

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Ἄν ἀπέθανον,
 γὰ συγχωρήσῃ τὰς ψυχὰς τῶν ὁ Θεός,
 καὶ γὰ τοὺς ἀναπαύσ' εἰς τόπον χλοερὸν
 τοῦ παραδείσου.

ΘΥΓΑΤΗΡ.

Τῶν ἀποθαμμένων σου
 τὸ σῶμα γὰ μυρίση, καὶ ἄγλασμα
 τὰ κόκκαλά τῶν γ' ἀναβλύσουν.

ΡΑΨΩΔΟΣ.

³ Ἄρα τίς

ἂν ἦναι λέγεις ;

ΘΥΓΑΤΗΡ.

Ξένος, πάτερ, γαίρεται
καὶ πλούσιος. Μοὶ ἔδωκ' ἔν ὑπέρπυρον.

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Ἀλήθεια ; τί λέγεις ;

ΘΥΓΑΤΗΡ.

Ἐν ὑπέρπυρον.

⁴ Ἄν δὲν πιστεύης, ψαῦσον (Τῷ ἐγγειρεῖ τὸ νόμισμα).

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Ναί, ἀλήθεια,
ὑπέρπυρον. ὦ! ἑκατονταπλάσιον
ἂν σοὶ τὸ ἀποδώσῃ, ξένε, ὁ Θεός.

ΘΥΓΑΤΗΡ.

Ἀλλὰ τῶν σταυροφόρων πῶς διέφυγε
τὰς χεῖρας ; Τοῦτο εἶναι τὸ παράδοξον.

ΡΑΨΩΔΟΣ.

Παρτοῦ καὶ πάντα τὸν καλὸν τὸν ἄνθρωπον
διαφυλάττει καὶ σκεπάζει ὁ Θεός.
Ἀλλὰ ἠργήσαμεν. ὦ χόρη σπεύσωμεν,
Θὰ νυκτωθῶμεν ἔξω μόνοι. Ἄγωμεν.

Ἄ. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Ὁ δραστηριώτατος τῶν συγγρόνων λογίων, εἰς πᾶν σχεδὸν εἶδος μαθήσεως διαπρέψας καὶ λαμπρὰ μετὰ τῶν πολλαπλῶν καταλιπὼν ἡμῖν ἔργα ἔν τε τῇ ποιήσει καὶ τῷ πεζῷ λόγῳ. Καίτοι ἡ πολιτεία ἀπέσπικεν αὐτὸν πρὸς ἰδίαν ῥῆσιν ἐνωρὶς ἐκ τῶν γραμματῶν, οὐδὲν ἤττον καὶ ὑπουργὸς ὢν ἐξηκολούθει νὰ διδάσκη ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τὴν ἑλληνικὴν καλλιτεχνίαν, ἀλληλαδιὰ δόγος δὲ παραμείνας ἐν Κωνσταντινουπόλει, Παρισίοις καὶ Βερολίνοις πολιτικός ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐπύτυσε θεραπεύων τὰς εὐνοούσας αὐτὸν Μούσας. Ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1813, ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀθήναις τῷ 1882.

ΤΟ ΡΟΔΟΝ

Ἦτον, ὅτ' ἐπλάσθη, λευκὸν τὸ ῥόδον·

Πλὴν τὸ ἄσμ' ἀκούσαν τῆς ἀηδόρος,
τῆς αἰδοῦς τὸ χρῶμα περιεβλήθη,
ἐρυθρίασαρ.

Ὅταν δ' εἰς τοὺς κλάδους τὴν φωλεάν του
ἐπηξερ ὁ ὄρνις τῆς μελωδίας,
τότε ὑπ' εὐόσμων περιεχύθη
μύρων τὸ ῥόδον.

Πλὴν χειμῶν ὡς ἤλθε, μακρὰν ὁ ψάλτης,
Φῶς ζητῶν καὶ θέρμην, μακρὰν ἀπέπτυ,
καὶ τὸ ῥόδον ἔρειπε κ' ἐμαράνθη,
φυλλοῖ' ῥοῆσαν.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Υἱὸς καὶ οὗτος τοῦ Σκαρλάτου Βυζαντίου καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ Ἀναστάσιος Βυζάντιος ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ καλλιεπέστατος χειριστὴς τοῦ νέου ἐλληνικοῦ λόγου. Μετὰ τὰς νομικὰς σπουδὰς του προηγήθη τοῦ ἀδελφοῦ τῆς συντάξεως τῆς «Νέας Ἡμέρας» καὶ εἶτα ἐτοσάπη ἐπὶ τὸ διπλωματικὸν στάδιον διορισθεὶς καὶ πρεσβευτὴς ἐν Ῥώμῃ. Ἀπέθανε πέρυσιν ἐν Ἀθήναις.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗΝ ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΠΑΡΑΣΧΟΝ

Ἐὰν βαθεῖα ὀδύνη καὶ τιμὴ καὶ ἀγάπη πρὸς νεκρὸν ἦσαν ἐφόδια ἰκανά, ὅπως ἐμπνεύσωσιν ἐπικήδειον ῥήτορα, θὰ ἀνελάμβανον θαρρόντως νὰ ἐρμηνεύσω τὸ πένθος, ὅφ' οὗ πάντες ἐνταῦθα κατεχόμεθα. Ἄλλ' ὅσον βαθυτέρα εἶνε ἡ ὀδύνη καὶ ἀδελφικωτέρα ἡ στοργή, τόσον παραλύει ἡ γλῶσσα καὶ ἀνωφελῶς κοπιᾷ νὰ ἀνεύρη ἐκφράσεις ἐναμίλλους πρὸς τὴν βιαιότητα τῆς συγκινήσεως. Οἱ βλέποντές με λοιπὸν ἐπὶ τοῦ πενήμου τούτου βήματος, ἄς μὴ μοι ἀποδώσωσι ῥητορικὰς ἀξιώσεις καὶ ἄς μὴ πιστεύσωσιν ὅτι ἔρχομαι νὰ πλέξω δι' ἀδρανῶν δακτύλων στέφανον ἐμπρέποντα εἰς τὸ εὐγενές μέτωπον, ἐφ' οὗ βλέπομεν καὶ μετὰ θάνατον ἐγκεχαραγμένην τὴν σφραγίδα ἐνθέου ἐμπνεύσεως. Θὰ ρίψω ἀπλῶς ὀλίγα ἄνθη ἐπὶ τοῦ φερέτρου του ὡς ἔτυχον ὠχρὰ καὶ μεμαραμμένα, ἀλλ' ἄτινα θὰ δεχθῆ ἐπιεικῶς ἡ προσηγὴς σκιά του, διακρίνουσα ἐπ' αὐτῶν στίλβοντας ὡς ἀδάμαντας τὰ δάκρυά μου. Θὰ εἶπω βραχεῖας λέξεις, ὑπέικων εἰς παράκλησιν, ἥτις εἶνε δι' ἐμὲ ἱερά, ἵνα ὑποτυπώσω ἀμυδρῶς τοὺς χαρακτῆρας σπανίας προσωπικότητος, οὓς ἄλλαι χεῖρες δεξιώτεραι καλοῦνται νὰ χαράξωσιν ἐν ἡ-

ρeμιά πνεύματος βαθεῖς καὶ ἀνεξιτήλους, διότι ἡ φυσιο-
γνωμία αὕτη πρέπει νὰ μείνη. Δὲν εἶχε πολλοὺς τοὺς ὁ-
μοίους του ἐν τῇ πεζῇ κοινωνίᾳ ὁ Γεώργιος Παράσχος.
Δὲν ἐφαίνετο κατοικῶν τὴν ἐνθάδε μένουσαν πόλιν, κατὰ
τὸ γραφικὸν λόγιον, ἀλλ' ἄλλην τινὰ παρφηχημένην. Ἐβλε-
πε πολλοὺς περὶ αὐτὸν τυρβάζοντας περὶ μικρὰ συμφέροντα,
ἀγωνιζομένους τίς νὰ ὑποσκελίσῃ τὸν ἄλλον ἐν ἀμίλλῃ ψω-
μισμοῦ ἢ κενοδοξίας, καὶ αὐτός, ἀπαξιῶν ἐξ ἀγαθότητος
καὶ ἀηδῖαν νὰ ἐκφράσῃ πρὸς τόσῃν εὐτέλειαν, ἔμεινε μακρὰν
τοῦ πλήθους, τρεφόμενος δι' ἰδεῶν, ἀντικαθιστῶν τὰς ἐντυ-
πώσεις δι' ἀναμνήσεων, ἀναστρεφόμενος μετὰ σκιῶν μᾶλ-
λον ἢ μετὰ ζώντων. Δὲν ἔσχε τὴν τύχην νὰ γεννηθῇ εἰς
ἐποχὴν μεγαουργίας, ἀλλ' ὡς ἱερεὺς καθιερωθεὶς παιδιόθεν
εἰς θεότητα ἐγένετο ὁ λάτρης καὶ ὁ ὑμνωδὸς τῶν μεγαλουργ-
γημάτων. Ἐγνώρισε καὶ ἠγάπησε ζῶντας πολλοὺς μεγάλ-
ους ἄνδρας, ἠγαπήθη δὲ ὑπ' αὐτῶν καὶ ἔκτοτε συνεδέθη
ἄρραβῶν, ὃν ἐτήρησεν ἄρρηκτον καὶ ἀμόλυντον μέχρι τῆς
στιγμῆς τοῦ θανάτου του. — Τίς ἐξ ἡμῶν δὲν ἐνθυμεῖται
πῶς ἀπήστραπτεν ἡ μορφή, πῶς ἔλαμπον οἱ ὀφθαλμοί, οἱ
κλειστοὶ νῦν ἐνώπιόν μας, εὐθύς ὡς ἔπληττε τὰς οὐς του
ἐνδοξόν τι ὄνομα, ἐνδοξὸς τις ἀνάμνησις, ἠχώ τις ἐρχομένη
ἄπῳθεν: Πολλοὺς ἐξ ἡμῶν ἐτίμα διὰ τῆς ἀγάπης του, ἀλλ'
εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας του εἶχομεν διαρκεῖς καὶ ἀνίκη-
τους ἀντιζήλους, καὶ οἱ ἀντίζηλοι οὗτοι οἱ νεκροὶ εἶχον με-
γάλα ὀνόματα.

Εὐθύς ὡς ἔκλινε μία τῶν ἀθανάτων κεφαλῶν τοῦ νεωτά-
ρου ἡμῶν πανθέου — ἐκάς οἱ βέβηλοι! — αὐτὸς ἔπρεπε νὰ
ἐπιθέσῃ ἐπ' αὐτῆς τὸν δάφνινον στέφανον. Ποσάκις δὲν ἀν-
τήρησεν ἡ φωνὴ του ἀπὸ τῶν μνημάτων τούτων, ἀποχαι-

ρετίζουσα τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον τοὺς ἄνδρας ἐκείνους! Νομίζω ὅτι βλέπω καὶ τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν χορείαν τῶν σεπτῶν νεκρῶν νὰ ἀνοίγωσι τὰς τάξεις των, ὅπως δεξιωθῶσι καὶ τηρήσωσιν ἐν μέσῳ αὐτῶν τὸν πεφιλημένον υἱὸν τῆς Μούσης, ὅστις διὰ τῆς στοργῆς καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐνίκησε τοὺς χρονικοὺς νόμους καὶ ὑπῆρξεν ὡς εἰς ἐξ ἐκείνων.

Ἐξῆ εἰς ἄλλην ἐποχὴν. Ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ βίου του δὲν ἐκίνησε τὴν καρδίαν πάντων ἡμῶν παλμός, ὅστις δὲν διῆλθε διὰ τοῦ στήθους του, διότι ὁ ἀγαπητὸς κῦτὸς νεκρὸς δὲν ἔγραφεν, ἀλλ' ἔζη τὴν ποίησιν. Οὐδ' ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἄλλος πρὸς τὰ δημόσια, ἀνὴρ ἔχων τοιαύτην εὐγένειαν ψυχῆς, τοιαύτην ὑπεράνθρωπον αὐταπάρησιν, τοιαύτην τρυφερότητα παιδίου ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ. Ἐν τῇ οἰκογενειακῇ ἐστία εἶχε πλάσει περὶ αὐτὸν δεσμούς, οὓς μόνον οἱ ζητοῦντες ἀφορμὰς βλασφημίας ἠδύναντο νὰ ἴδωσι θραυομένους ἀναλγήτως. Ἐὰν ἀπέπτη ἐξ ἡμῶν τόσον ἀκαριαίως, ἴσως μᾶς δίδει τὴν ἐξήγησιν ὁ λόγος, ὅτι ζῶν ἐν τοῖς ἄλλοις, ἀπώλεσε τὴν δύναμιν νὰ ζήσῃ ἐν ἑαυτῷ. Οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἠδυνήθη νὰ ἀντιπάλαισῃ κατὰ τοῦ θανάτου ἢ καρδία, ἥτις ἀπηύδησε βαθμηδὸν πάλλουσα ὑπὲρ δέκα ὑπάρξεων. Εἶδον πολλὰς τοιαύτας ἀφοσιώσεις ἐν τῇ ἀγνῇ εὐτυχῶς κατὰ τοῦτο ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ· ἀλλ' οὐδὲν τὸ δυνάμενον νὰ συγκριθῆ πρὸς τὸ φίλτρον, δι' οὗ ὁ ἀγαπητὸς νεκρὸς περιέβαλλε τὴν μητέρα, τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰ τέκνα τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἀντέστησαν κατὰ τῶν τρικυμιῶν τῆς ζωῆς ἐνηγκαλισμένοι ἀλλήλους, ὡς ὁδοιπόροι διαβαίνοντες χεῖμαρρον. Ἀλλ' ἰδοὺ φεῦ! ἡ ἄλυσις διεσπᾶσθη καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐκ γεννήσεως καὶ ἀδελ-

φός ἐξ ἐμπνεύσεως μένει μόνος καὶ ἔρημος βεβαρημένος ἐκ τῆς δυσβαστάχτου ἀναμνήσεως τῆς αὐτῆς ἀγάπης. Ἐὰν δὲν ἦτο ἡ ἐκλεκτὴ ψυχὴ, ἣν πάντες εἰσεύρομεν, θὰ ἀπέπειρώμην ἴσως νὰ εἶπω πρὸς αὐτὸν λέξεις παραμυθίας. Ἄλλ' ὁ ποιητὴς, ὅστις τοσάκις μᾶς ἠνάγκασε νὰ στρέψωμεν τὸ βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ παρὰ τὸν χαίνοντα τοῦτον τάφον δὲν θὰ δεσμευθῆ ὑπὸ γηίνων σκέψεων. Θὰ ἔλθῃ πολ- λάκις νὰ γονατίσῃ ἐπ' αὐτοῦ καὶ οἱ φίλοι του δὲν θὰ τὸν ἐμποδίσωσι, διότι εἶνε πεπεισμένοι, ὅτι τὸ χῶμα τὸ καλύπτον τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην ὑπαρξίν δὲν θὰ μένη βωβόν, ἀλλὰ θὰ ἀναπέμπῃ φωνὴν ἄρρητον, ἣτις θὰ πρᾶυνη τὴν θλιψίν του, ὅσον οὐδεὶς λόγος τῶν ζώντων, καὶ ὅτι εἰς τὴν φωνὴν ἐκείνην δὲν θὰ ἀπαντήσῃ ὁ ποιητὴς διὰ κραυγῶν ἀπογνώσεως, ἀλλὰ διὰ μελαγχολικῆς μολπῆς ἀποπνεούσης ἐγκαρτέρησιν καὶ ἐλπίδα.

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗ

Ὁ γεραρὸς καθηγητὴς τῆς Λατινικῆς φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, δύο περίπου γενεάς διδάξας καὶ διὰ τὸ γῆρας πρότινος καταλιπὼν τὴν πρὸ αὐτοῦ τιμηθεῖσαν ἐκείνην ἔδραν. Πρὸ τεσσαρακονταετίας ἔγραψε τὸ χαριέστατον ἔπος «Στράτην Καλοπίχειρον».

ΣΤΡΑΤΗΣ ΚΑΛΟΠΙΧΕΙΡΟΣ

Ἐτῶν δεκατεσσάρων εἶν' ὁ ἦρωσ μου,
καὶ τ' ὄρομά του Στράτης Καλοπίχειρος
καὶ ναὶ μὲν ἀσυνήθως ἐπεχείρησα
νὰ ψάλω πολὺ νέον, προῖόντος πλὴν

τοῦ ἔπους, θὰ προβαίρουν καὶ τὰ ἔτη του,
καὶ οὕτω τέλος θ' ἀποβῆ παρόμοιος
μ' ἐκείρους πάλιν τοὺς ἀρχαίους ἥρωας.
Ἀφρόντιδες λοιπόν, ὦ ἀναγνώσται μου,
καὶ μετ' εὐνοίας κλίναρτες τὰ ὦτά σας,
εἰς τούτους δότε τοὺς ἰάμβους προσοχήν·
δὲν εἶναι δὰ τὸ μέτρον νέον· ἤχησε
πρὸ χρόνων εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰς πόλεις μας,
κ' εἰς ὧτ' ἀνδρῶν τοῦ ἔθνους ἦτο ἀρστόν,
τοὺς ἐλαφροὺς τῶν πόδας κ' εἰς χορὸν κινοῦν·
διὸ μὴ λέγεται «εἶναι ἄηθες, πεζόν»,
ἢ ἄλλως, ὄνομ' ἄζηλον ἀρτεθρικῶν
σᾶς περιμένει, ἐγὼ δὲ ἀναίτιος.

Ἄν δὲ ἀρμόζον ἰάμβοι εἰς ἐπικὴν
διήγησιν ἢ ὄχι, σᾶς παρακαλῶ,
πολὺ μὴ ἐρευνᾶτε. Τάχατ' ἔχομεν
ἀρμόζοντα τὰ πάντα ἐν τῷ βίῳ μας;

Κἀνέν' ἄς μὴ τρομάξῃ καὶ ἡ γλῶσσά μου,
ἂν κἄποτ' εἰσχωροῦσα κ' εἰς τὰ ταπεινά
τοῦ καταφρονημένου λαοῦ στρώματα
στέργῃ γὰρ γίνεταί εὐστροφος μιμήτρια
τῶν ζωντανῶν πραγμάτων καὶ ἠθῶν αὐτοῦ
καὶ τῆς ἀπλολεξίας. Μὴ γὰρ δὰ καὶ σεῖς
κ' ἐγὼ ἐπίσης ὡς τὰ χθὲς δὲν ἤμεθα
λαός; Τί τόσοι τῶρα κορδονόμεθα
μὲ τὴν εἰσέτι ἀχαμπτον εὐγένειαν
τῶν τορρευτῶν μὲ νῦν καὶ σίγμα λέξεων,
ὡσάν τινες νεόπλουτοι, οἱ χάνοντες
τὰς πρώην εὐφροσύνας τῆς ἀπλῆς ζωῆς

κ' ἔπειτα ζῶντες σοβαρά, ἀνούσια
 ἐντὸς τῶν ἐκ μαρμάρου πλεχτικῶν αὐτῶν
 ἄν καὶ ταπητοστρώτων οἰκιῶν ; μή, μή !
 Ἄλλ' ἄς δεχθῆ καθεὶς σας εὐμενῶς αὐτὸ
 τῶν στοίχων μου τὸ ἔφος κὰν στιγμάς τινας,
 σκεπτόμενος δικαίως, ὅτι ἡ ποίησις
 ἢ ζωηρὰ μυρλοὺς ἔχουσα σκοπούς,
 ἐκλέγει κ' ἐλευθέρως, ὡς βασίλισσα,
 ὁδοὺς πολλὰς, ἀγούσας συντομώτατα.

Καὶ ταῦτα μὲν τοιαῦτα, ἐπαρκῆ, θαρρῶ,
 ὡς προανάκρουσμά τι ἔς τὴν ἀρχὴν ἐδῶ·
 τὸ καθ' αὐτό μου μέλος τῶρ' ἀκούσατε·

Ἦ τὴ Ῥούμελη κεῖ πέρα, μέσ' τὰ Σάλωνα
 (τὴν Ἑξαθαπτισμένην τῶρα Ἀμφισσῶν)
 ἔς τὰ χίλια ὀκτακόσια δεκατέσσαρα,
 τ' ἀγίου Δημητρίου τὰ μεθέορτα,
 τοῦ Στράτη ὁ πατὴρ ὁ πολυμέριμος
 πολλὰ πρῶτ' ἔνπρησας καὶ νιφθεὶς καλῶς
 καὶ σφογγισθεὶς, βραχεῖαν εἶπε προσευχὴν
 πρὸ τῶν εἰκόνων, μετὰ ταῦτα ἐν μικρὸν
 ἐτοίμασε δισάκκι μὲ ἐφόδια,
 καὶ κράξας τὸν υἱὸν του ἐξ ὀνόματος,
 τὸν ὀμιλεῖ μὲ τόνον μαλακὸν φωνῆς·

Τρεῖς μῆνες εἶναι, τέκνον Στράτη, σκέπτομαι
 τὸ πῶς γὰρ σὲ λαλήσω μιὰν ὑπόθεσιν
 διὰ καλὸν ἴδικόν σου καὶ ὠφέλειαν.
 Τὸ βάνεις ἄρα γ' εἰς τὸν ροῦν σου, ἴσῃ ἐχθὲς
 δεκατεσσάρων χρόνων ὅτι ἔγινες ;

Ὡς τὸ περιθῶρι τοῦ Ὁρολογίου μας
 ἐκεῖ εἰς τὰ πασχάλια, ὅπου γράφομεν
 τὲς γέννες ὄλες, τὸ σημειώσε καλὰ
 ὁ θεὸς σου τότε, καὶ θαρξῶ, γὰ σῶζεται.
 Ἄλλὰ κ' ἐγὼ τὸ πότε ἐγεννήθηκες
 ἔχω φυλάξει εἰς τὴν μνήμην μου καλὰ
 τὸ ὕστερον παιδί μου δὰ δὲν ἦσιν σύ;
 Ὡς τὰ χίλια ὀκτακόσια! Τί καλὴ χρονιά!
 Ἀπὸ τὸ παραθύρι, ποῦ πηγαίναμε
 ἔς τὴν Θήβα τότε ὄλοι, ὅταν ἴγυρισα
 μὲ κέρδη φορτωμένος, σ' ἠῦρα κ' ἔκλαιες
 ἔς τὰ χέρια τῆς γιαγιᾶς σου, τοσουλάκι γὰ
 καὶ ἅμα σ' εἶπα τζά, ἐχαμογέλασες,
 κ' ἐθαύμασεν ὁ κόσμος, πῶς νινὶ μικρόν,
 ὡς δυὸ ἐβδομάδων μόλις, ἔχαμογέλασε.
 Κ' ἐνῶ οἱ φίλοι ὄλοι μ' ἐμακάριζαν,
 ἢ σχωρεμένη μάννα σου, δὲν ἔξεύρω πῶς,
 τὸ πρόσωπόν της ἔξαφρα ἄσυννέφλασε
 κί οὐδ' ἄσπρον οὐδὲ μαῦρον ἐξεστόμισεν.
 Ἐγὼ ὅμως τότε ἔκραξα τὸ θέλημα
 ἄς γένη τοῦ Θεοῦ καὶ τώρα κ' ὕστερα!

Χρόνοι σωστοί, νιέ μου, δεκατέσσαρες
 ἀπέρασαν ὡς τώρα, κ' ἐγὼ ἴγρησα,
 καθὼς μὲ βλέπεις, κ' ἔγιν' ἄλλος ἄνθρωπος,
 ἴσκιος μονάχα τοῦ ποτὲ βαφῶ Ἀγγελῆ,
 ποῦ ἕνας ἦτον εἰς τὴν χώραν μας, γνωστός
 μ' ἔντιμον παρανόμι Καλοπίχειρος.
 Εὐχαριστοῦσα ὄλους, δὲν ἀδίχουσα
 ποτὲ κἀνέναν, βάφοντας ψευτοβαφές,

οὐτ' ἔκρυψα ποτέ μου τὰ ὑφάσματα
 διὰ τὰ δώσω ἄλλα ἔς τοὺς κυρίους τῶν,
 μὲ λόγον τάχα, ὅτι τ' ἄλλαξε ἡ βαφή
 οὔτε ἔς τὰ παραγύρλα ἄρπαξα ποτέ
 τοῦ γείτορός μου μουστερῆδες, ψέγωντας
 ἀδίκως ὅ,τι πρᾶγμα ἐκεῖ ἔφερον.
 Αὐτά, νιέ μου φίλτατε, ἄν ἔκαμνα,
 πτωχὸς ἕως τῶρα δὲν θὰ ἔμνησκα,
 θὰ ἔκαμν' ἄσπρα γὰρ τὲς μαύρες τὲς κακὲς
 ἡμέρες ἑποῦ μᾶς βρῖσκουν ἔς τὰ γεράματα,
 κ' ὅσα σκοπεύω σήμερον γὰρ σὲ εἰπῶ,
 δὲν ἠθελα τὰ φέρῃ εἰς τὸ στόμα μου
 πλὴν, τέκνον, καθὼς βλέπω, καὶ βουλὴ Θεοῦ
 ἦτορ γὰρ γένουν ταῦτα. Λοιπὸν ἄκουε·

Δὲν δύναμαι, παιδί μου, ἀπ' ἐδῶ κ' ἐμπρὸς
 (σχεδὸν ἑποῦ σὲ τὸ λέγω τώρα ντρέπομαι)
 δὲν δύναμαι, παιδί μου, (τί τὰ κρύβομεν;)
 τοῦ διδασκάλου γὰρ πληρῶν τὸν μισθόν,
 οὔτε γὰρ σ' ἀγοράσω τὰ βιβλία σου.
 Αἱ ἀδελφαί σου, Στράτη, ἐμεγάλωσαν,
 αἱ καλομαθημέναι ἔς τὰ ἐνδύματα
 τὰ ἔξοδα αὐξάνουν εἰς τὸν οἶκόν μας,
 καὶ προῖκες ἐξ ἀνάγκης ἐτοιμάζονται
 διότ' εἰς τούτους τοὺς καιροὺς μας οἱ γαμβροὶ
 δὲν βλέπουν γὰρ ἡ νέα καλὸν φέρεσιμον
 καὶ τοικοκυροσύνην· τ' ἄσπρα κυνηγοῦν.
 Λοιπὸν δὲν ἠμποροῦσες τάχα, Στράτη, ἐσὺ
 ἐλάφρῳσιν χαμμίαν ἔς τὸν πατέρα σου

τὸν γέροντα τὰ φέρης; ἢ ἀπεράσιζες
 τὰ γράμματα ἢ ἀφήσης, (ἂν καὶ ἄγια
 καὶ τίμια τὰ λέγω καὶ τὰ ἔλεγα)
 καὶ τὰ ζητήσης πόρον ἔντιμον ζωῆς,
 τὰ τρέφουσι κ' ἐσύ, τὰ βοηθῆς κ' ἐμὲ
 ὀλέγον, ἔ; τί λέγεις; Δόξα τῷ Θεῷ,
 Ὀκτώηχον, Ψαλιῆρι καὶ Ἀπόστολον
 κατὰ τὰ ἔργεις μάθη καὶ ἄλλα πλεζότερα,
 καὶ ἀναγνώστης, ψάλτης δὲν ἐντρέπεσαι
 τὰ παρουσιασθῆς καὶ ἔς τὴν μητρόπολιν.
 Ἡξέυρω, πῶς καὶ ἄλλα οὐ ἐδιδάχθης,
 εἰς τὴν οἰκίαν μόνος, ὅταν ἰσθόλαζες,
 Δαμσκηρόν, Ἀγάπιον, Νικόδημον,
 καὶ χρήσιμα πῶς εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον
 τὰ ἔλεγεσ με ζέσιν, ὅταν τύχαιε
 κἀνεὶς τὰ σὲ συγχύση ἔς τὴν μελέτην σου.
 Κατὰ λοιπὸν κ' ἐκεῖνα με τὴν προκοπὴν
 αὐτῆν, νιέ μου, μὴ φοβῆσαι ρηστικὸς
 ποτὲ τὰ μείνης. Ὅμως συλλογίσθηκα
 ἐγὼ καὶ καὶ ἄλλο. Τέκνον, ζύγωσε
 τὰ λάβης τὴν εὐχὴν μου καὶ ὁ ὕψιστος
 καὶ ὀλων τῶν ἀνθρώπων ὁ κοινὸς πατήρ
 αὐτὸς ἕς σὲ φωτίση ἔς τὸ καλόν. Ἐγὼ
 εἰς ξένην γῆν σὲ στέλλω πλέον σήμερον
 τὰ βγάλης τὸ ψωμί σου με τὸν κόπον σου
 διότι τὰ, τὸ βλέπεις μόνος, ὀλοὲν
 ἢ γῶρα μας ξεπέφτει, καί, καθὼς προτοῦ,
 δὲν τρέφει μ' εὐκολίαν τοὺς τεργίτας της
 καὶ τὰ λαιόδενδρά μας πόσα εἶναι δά; . . .

Εἰς τὸ Ζητοῦρι ἔγομεν τὸν κῦρ Σταυρῆν,
 τὸν ἀξιὸν σου θεῖον· σ' ἀγαπᾷ αὐτὸς
 πολὺ, καθὼς τὸ ξεύρω, κί' ἅμα σὲ ἰδῆ
 ἐκεῖ, παιδί μου, θὲν γὰρ σὲ δεχθῆ καλά,
 δὲν ἀμφιβάλλω, καὶ ἢ 'ς τ' ἀργαστήριόν
 θὰ σὲ κρατήσῃ, 'σὰν 'ποῦ σ' ἔχει ἀνεψιόν,
 ἢ ἄλλον κᾶναι θὰ σοῦ εὔρη μάστορην,
 γὰρ μάθης καλὴν τέχνην, ὅποιαν ὀρεχθῆς,
 'Ιδὲς ἐκεῖ, παιδί μου, σοῦ ἐτοίμασα
 δισάκι, 'πῶχει μέσα τῶρα τᾶλλο σου,
 καὶ ἡῦρα καὶ ἀνθρώπους, ὅποῦ σήμερον
 διὰ ἐκεῖ 'κινουῦσαν, μὲ αὐτοὺς γὰρ πᾶς·
 κ' ἔκαμα τοῦτο, ἐπειδὴ ὑπήκουσεν
 σὲ ἤξευρα 'ς τοὺς λόγους μου, καὶ τώρα, γὰρ,
 σὲ βλέπω, ὅπως ἤθελα· καθὼς πριχού,
 τοεῖς τὸ τί σὲ λέγω καὶ τὸ δέχεσαι·
 καὶ ἔλα πλέον, Στράτη μου, πλησίασε
 γὰρ σὲ φιλήσω καὶ γὰρ πᾶς μ' ὦραν καλήν.
 'Ἡ συντροφιά προσμένει 'ς τὸ γεφύρι' ἐκεῖ,
 καλοὶ τεχνῖται, κτίσται, συντοπιταί μας·
 'ς τὴν Λεβαδεῶν ὑπάγουσιν πρῶτον ὅλοι τους,
 κί' ἀπ' ἐκεῖ δύο 'ς τὸ Ζητοῦρι μελετοῦν.
 'Ὡ τέχνην, ἔλα· ἴσως τὸν πατέρα σου
 τὸν γέροντα δὲν βλέπεις πλέον ἄλλοτε.
 'Εβούρκωσαν τοῦ Στράτη τὰ ὀμμάτια,
 ὡς ἤκουσε τ' ἀρέλπιστ' αὐτὰ λόγια
 καὶ ἔτοιμα τὰ πάντα τόσον γρήγορα.
 'Ἀργὰ δὲ πλησιάσας τὸν πατέρα του,
 τὴν χεῖρά του ἠσπάσθη, καὶ σιγμὰς τινὰς

Ἴς τὸν κόλπον τοῦ πρεσβύτου κύπτων ἔκλυσεν·
 ἐν τέλει τὰ ὀλίγα ταῦτ' ἐφέλλιεν,
 ἐλπίζων πως ῥ' ἀλλάξῃ ἢ ἀπόφασις·

Πατέρα, εὐθὺς τώρα ; τόσον βαρετὸς
 σ' ἔγινα ὡσὰν ξένος, καὶ γὰρ διωχθῶ ;—

Παιδί μου Στράτη, μὴ με τυραννῆς· — ἀρκεῖ,
 ἀρκεῖ, ὅτι τὴν ὥραν τούτην τὴν πικρὴν
 ἐγὼ πῶς θὲ γὰρ ἔλθῃ στοχαζόμενος,
 τὰ μαῦρα σπ.λάγγρα μ' ἔκαυσα τόσον καιρόν.
 Ἄλλ' ἄκουσέ με, κίνησε μὲ τὸ καλόν,
 πριγοῦ αἱ ἀδελφαί σου, αἱ ἀγαπηταί,
 Ἴς ὀλίγον ἐξυπνήσουν καὶ λυπητερά
 τοὺς θρήνους ξεφωρήσουν. Τέχνον, στρέξ' εὐθύς·

Ὁ νέος τὸν πατέρα ἀντωφθάλμησε,
 καὶ βλέπων ὄλωσ ἄτρεπτον τοῦ γηραιοῦ
 τὸ σῆμα, ἐκ βαθέων ἀνεστέραιξε
 καὶ ἀνωρθώθη· ὁ δὲ δύσμοιρος πατὴρ
 τὴν δεξιάν του εἰς τὸν ὄμρον τοῦ παιδὸς
 ἠπίως ἐπιθέσας, τὸ ἔξεκίνησεν
 ἀργὰ ἕως τὴν θύραν. Ἐκεῖ καὶ αὐτὸς
 δὲν ἔμεινεν ὁ γέρον ἀσυγκίνητος·
 ἀλλὰ τὸ δρᾶμα ἔληξε σιωπηλῶς,
 κ' εὐθύς γονεὺς καὶ τέχνον ἐχωρίσθησαν.

Σ. Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

Νεαρῶτατος ἤρχισε καὶ ἐτελείωσε τὸ φιλολογικὸν στάδιόν του, διακριθεὶς κυρίως ὡς λυρικός καὶ δραματικὸς ποιητής. Ἐκ τῶν ἔργων του γνωστοτάτη εἶνε ἡ «Γαλάτεια», ἔγραψε δὲ καὶ ἄλλα δράματα, ὡς τὸν «Λουκᾶν Νοταρᾶν» καὶ τοὺς «Καλλέργας», εἰς τοὺς τέσσαρας τόμους τῶν «Ἀττικῶν Νυκτῶν» συμπεριληφθέντα. Ὁ Σπυρίδων Ν. Βασιλειάδης ἐγεννήθη ἐν Πάτραις τῷ 1845 καὶ ἀπέθανε τῷ 1874 ἐν Παρισίοις, ὅπου εἶχε μεταβῆ πρὸς νοσηλείαν.

Εἰς τὸ Θέατρον τοῦ Διονύσου

Ἐχοιμήθης τόσους χρόνους εἰς τὸ ἀκλεές σου μῆμα,
Ὅτε τὴν νεότητά σου ὠνειρεύθης τὴν κλειήν·

Ἀφυπνίσθης . . . καὶ τῆς λήθης σὲ ἐβάρυνε τὸ βῆμα,
Καὶ ἐπόθησες ἀκτῖνα τούραου ἑρατειήν.

Εἷς υἱὸς τοῦ Ἀλαρίχου . . . ἤδη Γερμονὸς σοφός,
Σὲ ἐκθάπτει καὶ ἡλίου σὲ φιλεῖ γλυκὺ τὸ φῶς.

Εἰς τὴν ἔδραν ταύτην ὅπου τώρα κάθημαι ρεμβάζω,
Ποῖος πάλαι ἐκαθέσθη πρόγονός μου εὐκλεής,

Συμπαθῶν τῇ Πολυξένη, τὸν Οἰδίποδα τρομάζω,
Θερμὸς, ἔρθους τὴν καρδίαν καὶ τὸ πνεῦμα εὐφυής!

Τότ' ἐκάθητο τριγύρω ὁ λαὸς χειροκροτῶν,
Ὅμιλος μεγαλοτόνων καὶ σοφῶν ἐπικριτῶν . . .

Θέατρον τοῦ Διονύσου, ᾧ φωνὴ τῶν Σοφοκλέων,
Ποῖον κόσμον εἶδες πάλαι, ποῖων μέτωπα ψυχῶν,

Ποῖον σέλας καταυγάζον τὴν ὑψηλίον ὥραϊον,
Καὶ σοφὸς καὶ ἡμιθέους ἀθανάτων ἐποχῶν!

Εἶδες σὺ τοῦ Περικλέους τὴν ἀστράπτουσαν μορφήν,
Καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶτα, λαμπροτέραν ἀδελφήν.

Πόσα στήθη, ποῖοι πόδες σὲ ἠγίασαν . . . ὦ χρόνοι!
 Τοῦ Σωκράτους σ' εἶδε τ' ὄμμα καὶ σ' ἐπάτησεν ὁ ποῦς.
 Σ' ἤκουσε, καὶ ἡ ψυχὴ του πάντα κόσμον κατεφρόνει,
 Καὶ ἐφέρετο πυρίπυρον εἰς ἐρθέους ἀτραπούς.
 Γλῶσσαν ἤκουσες Χαρίτων, ἀηδόνων λαλιάς,
 Κ' ἐθεώρεις ἵπταμένας καλλιπτέρυγας θεάς.

Εἰς αὐτὸν τὸν γῶρον ὅπου σήμερον σιγὴ ἀπλοῦται
 Τοῦ Αἰσχύλου ἀντελάλει ὁ κεραῦνριος παιάν,
 Καὶ ἐνῶ ὑπὸ μαρμάρων τετριμμένων νῦν κυκλοῦται,
 Τότ' ἐκράτουν τοῦ Φειδίου οἱ θεοὶ τὴν δεξιάν . . .
 Φεῦ! τὸ ὄμμα ὅταν ἤδη ἤρριζες μετὰ παλμῶν
 Σπαραγμοῦ ἔγυσες δάκρυ καὶ ὀδύνης στεναγμόν!

Ὦς ὁ πέρης, ὅστις πλάττων ὄνειρα χρυσοῦν βίου
 Ἐξυπνᾷ κ' εὐρίσκει γύρω μόνον ῥάκη περιχρά,
 Οὔτω, Θέατρον, καὶ ὅτε ἀφυπνίσθης, μὲ ἡλίου
 Ἐρυθμῆθης πάντα ὄψεις, ἀλλὰ ἤδη ὡς νεκρά,
 Ἐκτυλίσσονται, καὶ μόλις βλέπεις φίλον οὐρανόν,
 Καὶ ἐπάρωθέρ σου κλαίει ὁ αἰμόχρους Παρθερών.

Θέατρον τοῦ Διονύσου! ἐνθους ὄλος καὶ μελίρριζος,
 Καὶ μὲ πάλλουσαν καρδίαν καὶ μὲ θέρμηρ σὲ φιλῶ,
 Εἰς ἀγάτους ἡ ψυχὴ μου διαχύνεται ὀνειρῶς
 Κ' ὑπὲρ σοῦ τὰ βλέμματά μου εἰς τὸ θεῖον προσηλῶ.
 Εἴθε, εἴθε νὰ μὴ μείνῃ ἡ οἰκτρά σου σιωπὴ,
 Ἀλλὰ πάλιν ἄς ἠγήσῃ ἡ ἀρχαία σου μοιλή!

Ε. Δ. ΡΟΪΔΟΥ

Ὁμολογουμένως ὁ εὐφύεστατος τῶν συγχρόνων συγγραφέων. Τοῦ Ἐμμανουήλ Δ. Ροΐδου θαυμάζεται ἡ κριτικὴ δεξιότης, μάλιστα δὲ τὸ δηκτικῶς χαριτολόγον ὕφος, δι' ἀδυσωπήτου παρρησίας τείνον ν' ἀποκαλύψῃ πολλάκις γυμνὴν τὴν ἀλήθειαν.

ΤΙ ΕΙΝΕ ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ ;

Ἐπάρχει γενεὰ τις μεμψιμοίρων φυσιοδιφῶν καὶ ἐπιστημόνων, ἰσχυριζομένων ὅτι τῆς φύσεως αἱ δυνάμεις ἐξαντλοῦνται καθ' ἑκάστην· ὅτι οἱ ἄνδρες δὲν γεννῶνται εὐρωστοὶ ὅπως πρὶν, αἱ γυναῖκες ἤττον ὠραῖαι, τὰ ἄνθη ἔχουσιν ἀσθενεστέραν ὀσμὴν, οἱ καρποὶ κατωτέραν γεῦσιν, καὶ αὐτῶν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων τὸ θάλλπος ἐπαισθητῶς ἐλαττοῦται.

Ἄν ἡ παρακμὴ αὕτη περιορίζετο εἰς μόνον τὸν ὑλικὸν κόσμον, τὸ κακὸν ἤθελεν εἶναι ἴσως ὑποφερτόν. Δυστυχῶς ὅμως μετὰ τοὺς μεμψιμοίρους φυσιοδίφας ἐμφανίζονται οὐχ' ἤττον μεμψίμοιροὶ φιλόσοφοι, προθύμως ἀποδεικνύοντες ὅτι τοῦ πνεύματος ἡ κατάπτωσις εἶναι ἔτι μείζων ἢ τῆς σαρκός, αἱ δὲ σήμερον μητέρες ἔπαυσαν γεννῶσαι. Ἡρακλεῖς καὶ Ἐλένας κατὰ τὴν ῥώμην καὶ τὸ κάλλος, ἀλλὰ καὶ Ὀμήρους, Σωκράτας καὶ Φειδίας. Τινὲς δὲ τούτων καὶ περαιτέρω προβαίνοντες, διατείνονται ὅτι μετὰ τῆς μεγαλοφυίας συνεξηντλήθη καὶ ἡ καλαισθησία, ὥστε τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων σεβόμεθα μὲν καὶ θαυμάζομεν καθ' ἑξῆς καὶ κατὰ παράδοσιν, ἀλλ' ἀδυνατοῦμεν νὰ εὐρωμεν ἐν αὐτοῖς τὴν ἡδονὴν ἐκείνην, πρὸς ἣν ἀπαιτοῦνται λεπτότερα αἰσθήσεις καὶ θερμότερα καρδία.

Ἄλλ' ἐὰν καὶ ἡ τελευταία αὕτη ὑπόθεσις ἀληθεύῃ, τότε οὐ μόνον Ὀμήρου καὶ Φειδίας, ἀλλὰ καὶ Λογγίνους ἢ Ἀριστάρχους πρέπει ν' ἀπελπισθῶμεν ὅτι θέλομεν ἰδεῖ ποτε ἐπὶ τῆς γῆς.

Πρὶν ὅμως ἀποφασίσωμεν νὰ θρηνήσωμεν ὡς ἀνεπίστροπται ἀποπτᾶσαν ἐκ τῆς οἰκουμένης τὴν φιλοκαλίαν, καλὸν εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν τί εἶναι αὕτη κατὰ τὴν γνώμην τῶν τόσῳ ἐπιδεικτικῶς ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῆς πενθούτων.

Κατὰ τὸν Σταγειρίτην, ὁ δυνάμενος νὰ δώσῃ ἀκριβῆ πρᾶγματός τινος ὀρισμὸν πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς αὐτόχρημα θεός· τὸ δὲ νὰ εἶναι ἀπλῶς θεὸς δὲν ἀρκεῖ, φαίνεται, πρὸς τοῦτο, καὶ παράδειγμα ἔστω ὁ θεὸς Πλάτων, ὁ πειραθεὶς νὰ ὀρίσῃ τί εἶναι ἄνθρωπος καὶ συγχύσας αὐτὸν πρὸς μαθηθέντα ἀλεκτρούνα, καὶ σήμερον οἱ φυσιολόγοι, οἱ τοσαύτας συσσωρεύσαντες περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος βλασφημίας, ὥστε ὁ ἀρχιεπίσκοπος Καλοπράγμων (Bonnehose) ἠναγκάσθη ν' ἀφορίσῃ αὐτοὺς ἐν πληθούσῃ γερούσιᾳ.

Ἐκ τούτου πολὺ φοβούμεθα ὅτι ἀνεπίληπτός τις ὀρισμὸς τῆς Φιλοκαλίας ἔσται ἡμῖν δυσεύρητος. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀρισμῶν τούτων εἶναι μέγας καὶ ὁ ὄγκος τῶν ὀρισάντων πολὺς. Ἀλλὰ καθὼς, κατὰ τοὺς ἠθικολόγους, ἡ πληθὺς τῶν νόμων εἶναι ἀσφαλὲς τεκμήριον τῆς διαφθορᾶς τῶν ἠθῶν, οὕτω, νομίζω, καὶ τῶν ὀρισμῶν ἡ ἀφθονία οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύει ἢ τὴν ἀσάφειαν τῶν ἰδεῶν.

Ὅπως δὴ ποτε ἀναγκαζόμενοι νὰ παραθέσωμεν τινὰς τῶν ὀρισμῶν τούτων, θέλομεν προτιμήσει τοὺς τῶν Γάλλων,

οὐχὶ κυρίως ὡς κατεχόντων σήμερον τὴν δάφνην τῆς κα-
λαισθησίας, ἀλλὰ πρὸ πάντων ὡς τῶν μόνων ὁπωσοῦν κα-
ταληπτῶν· ἐνῶ οἱ τῶν Γερμανῶν, βαθεῖς ὄντες ὡς ἀρτε-
σιανὰ φρέατα, ἀπαιτοῦσι τὴν εἰς τοὺς ἐρεβώδεις αὐτῶν μυ-
χοὺς κατάβασιν μετ' ἐξαιρετικῆς τινος παρασκευῆς φώτων
καὶ λαμπάδων, ἧς ἀμοιροῦμεν.

« Ἡ φιλοκαλία, κατὰ τὸν Μοντέσκιον συνίσταται εἰς τὸ
» διακρίνειν μετ' ὀξύδερκειας καὶ ἐτοιμότητος τὸν βαθμὸν
» τῆς ἡδονῆς, ἣν ἕκαστον ἀντικείμενον δύναται νὰ παρά-
» σχη τοῖς ἀνθρώποις ».

Ἄλλ' ὁ σοφὸς συγγραφεὺς τοῦ Πνεύματος τῶν νόμων
φαίνεται συγχέων ἐνταῦθα τὴν εὐφυσίαν μετὰ τῆς φιλοκα-
λίας. Ἔργον τῶ ὄντι τῆς πρώτης εἶναι τὸ ν' ἀνευρίσκη
καὶ μεταχειρίζηται προσηκόντως τὸ δυνάμενον νὰ προξε-
νήσῃ ἡδονήν, ἐνῶ ἡ δευτέρα περιορίζεται εἰς τὸ ἐξελεί-
φειν καὶ λειπαίνειν πᾶν ἔχνος τραχύτητος καὶ ἀνωμαλίας,
ἔχουσα πρὸς τὴν εὐφυσίαν ὅπως ἡ χάρις πρὸς τὴν καλλιοήν.

Ὁ Βολταῖρος ὀνομάζει φιλοκαλίαν « τὴν δύναμιν τοῦ αἰ-
» σθάνεσθαι τὸ καλὸν καὶ τὸ μὴ τοιοῦτον ἐν πάσαις ταῖς
» τέχναις ». Ἐκαστος ὅμως ἐννοεῖ ὅτι ὁ ὀρισμὸς οὗτος, πε-
ριοριζόμενος εἰς μόνον τὸ αἶσθημα, εἶναι μονομερῆς, ἀφοῦ
πλὴν τούτου ἡ φιλοκαλία ἀπαιτεῖ καὶ τὴν γνῶσιν, τὴν φω-
τίζουσαν καὶ δικαιολογοῦσαν τὰς κρίσεις ταύτας.

Ὁ δ' Ἀλαμβέρτος, θετικὸς ὢν ἄνθρωπος καὶ γεωμέ-
τρης, ἀφίνει κατὰ μέρος τὸ αἶσθημα, καὶ ὀνομάζει φιλο-
καλίαν « τὴν δύναμιν τοῦ διακρίνειν ἐν παντὶ ἔργῳ τὰς ἰ-
» διότητας, δι' ὧν πρέπει ν' ἀρέσῃ ». Ὁ ὀρισμὸς οὗτος εἶ-
ναι πάντων ὁ ἐλλιπέστερος· διότι καθ' ἑκάστην ἀπαντῶμεν
σοφοὺς ἀνθρώπους, κατόχους τῶν κανόνων τῆς αἰσθητικῆς

ὀρθοδοξίας καὶ ἰκανωτάτους νὰ διακρίνωσιν ἐν ποιήματι ἢ ἐν εἰκόνι πᾶσαν ἀρετὴν καὶ πᾶν πλημμέλημα, ἀλλ' ἐν τούτοις οὐδὲν αἰσθανομένους, καθότι τὸ ἐπίστασθαι διαφέρει τοῦ αἰσθάνεσθαι.

Κατ' ἄλλον δὲ τινὰ φιλόσοφον ἡ φιλοκαλία εἶναι «φυσική τις εὐαίσθησις ἐντελῶς ἀνεξάρτητος τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης». Ἄλλ' οἱ ἀποδεχόμενοι τὸν τοιοῦτον ὀρισμὸν πρέπει καὶ νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι οἱ σκοτεινότεροι αἰῶνες καὶ αἱ σκυθικώτεροι τῶν φυλῶν δύνανται νὰ διαγωνισθῶσι περὶ φιλοκαλίας πρὸς τοὺς ἐπὶ Περικλέους Ἀθηναίου καὶ τοὺς Ἰταλοὺς ἐπὶ Μεδίκων.

«Ἡ φιλοκαλία, λέγει ὁ ἱππότης Βουφλέρος εἶναι ἡ ἀφήπτης εὐφύιας». Ὁ ὀρισμὸς οὗτος εἶναι τῶ ὄντι εὐφύεστατος, ἀλλ' οὐδὲν πλεόν.

Τοῦ λόγου ὄντος περὶ φιλοκαλίας, ἄδικον ἤθελεν εἶναι νὰ μὴ παραθέσωμεν, καὶ γυναικεῖόν τινὰ ὀρισμὸν. Πρόχειρον ἔχομεν τὸν τῆς κυρίας Στάελ, καθ' ἣν «φιλοκαλία εἶναι ἡ γνῶσις τῶν ἀληθινῶν καὶ μονίμων σχέσεων». Τὸν τοιοῦτον ὀρισμὸν τῆς γαλάτιδος Σιβύλλης ἐπισκοτίζοντα μᾶλλον ἢ φωτίζοντα τὸ ζήτημα μετὰ τῆς προσηκούσης ταπεινότητος ὁμολογοῦμεν ὅτι οὐδόλως ἐνόησαμεν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται δῆλον ὅτι οἱ περὶ τὴν φιλοκαλίαν γνωματεύσαντές εἰσι διηρημένοι εἰς δύο ἀντιμέτωπα στρατόπεδα· οἱ μὲν θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς φυσικόν τι καὶ ἀυθύπαρκτον δῶρημα, οἱ δὲ ὡς ἀπλοῦν προῖόν ἐπιστήμης καὶ ἐμπειρίας. Πρὸ τινῶν ἐτῶν κραταῖος πόλεμος εἶχεν ἐγερθῆ ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν θεολόγων περὶ τοῦ ἀκανθώδους φυτοῦ, ἐξ οὗ συνίστατο ὁ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Σωτῆρος ἐπιτεθεὶς στέφανος. Οἱ μὲν ἰσχυρίζοντο ὅτι ὁ ἅγιος στέφανος ἦτο ἐκ

συνήθων ἀκανθῶν, οἱ δέ, οὐδαμοῦ τῆς Παλαιστίνης εὐρίσκοντες σήμερον τοιαύτας, ἤθελον αὐτὸν ἐκ ῥάμνων, ἐνῶ ἄλλοι ἀπεφάνοντο ὅτι ἐπλέχθη ἐκ κλάδων ἀκακίας, ἦν οἱ Ἕλληνες ἐκάλουν *ἀκανθαί*, καὶ ἕτεροι, μὴ στέργοντες τὰς ἀκάνθας, ἤθελον αὐτὸν ἐκ θαλασσίου σχοινοῦ. Ἡ φιλονεικία ἐφάνετο ἀδιέξοδος, ἀλλ' ἀγαθὸς τις χριστιανὸς κατώρθωσε νὰ συμβιβάσῃ πάσας τὰς διαμαχομένας γνώμας ἀποφανθεὶς ὅτι ὁ στέφανος τοῦ Ἰησοῦ «συνίστατο ἐκ παντοίων ἀκανθῶδων φυτῶν συνδεδεμένων διὰ θαλασσίου σχοινοῦ». Τὸ αὐτὸ εὐσεβὲς καὶ διαλλακτικὸν ἔργον ἐπιχειροῦντες καὶ ἡμεῖς, τολμῶμεν νὰ ὀρίσωμεν τὴν φιλοκαλίαν, «τὸ μετὰ λόγου αἶσθημα τῶν καλλονῶν τῆς τέχνης» καὶ τῆς φύσεως».

Ὡνομάσαμεν τὴν φιλοκαλίαν αἶσθημα, διότι ὁ πολλὰ ἐπιστάμενος ἀλλ' οὐδὲν αἰσθανόμενος ἔσται ἀείποτε ψυχρὸς τεχνίτης καὶ ἄδικος τεχνοκρίτης, προσεθέσαμεν δὲ μετὰ λόγου, διότι ὁ ζωηρῶς αἰσθανόμενος ἀλλ' οὐδὲν ἐπιστάμενος θέλει ὑποπέσει ἐξάπαντος εἰς πολλὰς ἀτοπίας καὶ ἀνωμαλίας, ὅτε μὲν μετεωριζόμενος ὡς ἀετός, ὅτε δὲ ἔρπων χαμαὶ ὡς κοχλίας· τὸ αἶσθημα ἄνευ τῆς ἐπιστήμης εἶναι ὁδηγὸς τυφλός, πολλάκις ἀπατῶν καὶ ἐνίοτε παρασύρων εἰς κρημνοὺς καὶ ἀβύσσους· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιστήμη, ὅσάκις δὲν θερμαίνεται ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος, ἀδυνατεῖ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, αἱ δὲ κρίσεις αὐτῆς δύνανται μὲν νὰ ὦσιν ἀκριβεῖς καὶ ὀρθαί, ἀλλὰ περιοριζόμεναι εἰς μόνην τὴν ἐπιφανειαν τῶν πραγμάτων μένουσιν ἐπιπόλαιαι.

Ἄν παραδεχθῶμεν τὸν ἀνωτέρω ὀρισμὸν, δυνάμεθα ἴσως νὰ ἐξηγήσωμεν δι' αὐτοῦ καὶ τὰς διαφορὰς καὶ ποι-

κιλίας τῆς αἰσθητικῆς, αἵτινες ἀπαντῶνται κατ' ἐποχάς, κατ' ἔθνη καὶ κατ' ἄτομα, ἀποδίδοντες αὐτὴν εἰς τὴν ἄνισον διανομὴν τῶν δύο στοιχείων, ἅτινα ἀπαρτίζουσι καθ' ἡμᾶς τὴν φιλοκαλίαν, τοῦ αἰσθήματος δηλ. καὶ τῆς ἐπιστήμης. Οὕτω παρ' Ἑβραίοις τὸ αἶσθημα, ἄμοιρον ἐπιστήμης, ἐνέπνεε τοῖς ποιηταῖς αὐτῶν ἀκαταλήπτους εἰκόνας καὶ ἀσιατικὰς ὑπερβολὰς· πολὺ βραδύτερον ἐν Ρώμῃ, ἰκμαζούσης τῆς ἐπιστήμης καὶ χαλαρωθέντος τοῦ αἰσθήματος, ἀνεφάνησαν τὰ ἀνεπίληπτα ἀλλ' ὀπωσοῦν ψυχρὰ ἀριστουργήματα τοῦ Κικέρωνος καὶ Ὀρατίου. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄλλοι τινὲς εὐτυχέστεροι αἰῶνες, ἢ μᾶλλον ἐπέλαμψαν παρ' ἐνὶ καὶ μόνῳ λαῷ εὐτυχεῖστινες ἡμέραι, καθ' ἃς τὰ δύο συστατικὰ τῆς φιλοκαλίας, τὸ αἶσθημα καὶ ἡ γνῶσις, συνεκεράσθησαν μετὰ τσαύτης πρὸς ἄλληλα ἀρμονικῆς ἀναλογίας, ὥστε ἀπετέλεσαν ἐν ἀδιείρητον ὅλον, τὸ *ιδανικὸν καλόν*, τὸ ἀπαξ μόνον ἐνσαρκωθὲν παρ' ἀνθρώποις· συνέβη δὲ τοῦτο παρ' Ἀθηναίοις, ὅτε ἐκτίζετο ὁ Παρθενῶν καὶ ἐδιδάσκετο ἡ Ἀντιγόνη.

A. ΒΑΛΛΩΡΙΤΟΥ

(Ἴδε τὴν βιογραφικὴν σημείωσιν ἐν σελ. 15)

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΦΙΛΟΝ ΜΟΥ Α. ΠΑΡΑΣΧΟΝ

Σὺ τὸ γνωρίζεις, Ἀχιλλεῦ! . . Ἀπ' τὰ μικρά μου χρόνια
 Πουλὶ περίχαρο, τρελλό, μέσ' ἔς τ' ἀναφτέρισμά μου,
 Μοῦβρεν ὁ πόρος τὴν καρδιά, κ' ἐκεῖ ποῦ μὲ τ' ἀηδόνια

Εἶχ' ἀρχηγήσει γὰ πετῶ, καὶ μὲ τὸ λάλημά μου
 Νὰ χύνω μιὰ σταλαμματιὰ γλυκάδα κι' ἀρμονία,
 Μέσα 'ς τοῦ κόσμου τῆ χαρά, ποῦ μὲ τὰ κύματά της
 Μ' ἔβρεχε, μ' ἐπελάγοσε, — ἐκεῖ ποῦ ἄλλη κάμψια
 Μαύρη φροντίδα, συλλογὴ μὲ τὰ βαρεῖα φτερά της
 Δὲν μοῦ συγγέφιαζε τὸ νοῦ, παρὰ πῶς γὰ χορτάσω,
 Γλυκέ μου φίλε, τῆ ζωῆ καὶ πῶς γὰ ξεδιψάσω. . . .
 Μιὰ νύχτα 'ς τὴν ἀστροφεγγιά, πῶπαιζα μοναχό μου
 Μ' ἔνα λουλουδι δροσερὸ καὶ τῶδειχρα 'ς τ' ἀστέρια
 Μὲ περηφάνεια ἀπόκρυψη, πλακόνει 'ς τὸ πλευρό μου
 Βουβὸς ὁ Χάρος, κ' ἄσπλαχγνα μοῦτ' ἄρπαξε ἀπὸ τὰ χέρια..
 Μοῦ τῶκρυψε βαθειὰ 'ς τῆ γῆ.. μ' ἐφύττεισε σιμά του...
 Μ' ἔκαμε νυχτολούλουδο, μ' ἔκαμε κυπαρίσσι...
 Ὁλόγυρά μου ἐσκόρπισε τὰ νεκρολίθανά του
 Καὶ μ' ἐξευγάρωσε σκληρὰ μ' ἔνα του ρημοκκλήσι...
 Δὲ βλέπεις πῶς μαραίνομαι 'ς τοῦ Χάρου μου τ' ἀγῶγι
 Καὶ πῶς κάθε μου λάλημα γίγεται μυρολόγι ;...
 Γλυκέ μου φίλε, μέριασε... Μὴ μοῦ ζητεῖς τραγούδια,
 Ὅσον ἴσκιό μου δὲ θὰ ναύρησ μαγιάτικα λουλούδια,
 Οὔτε παιγνίδια, οὔτε χαραῖς... Θαύρησ ἔνα λυχνάρι
 Ἐτοιμοθάνατο, φτωχό, θαμμένο 'ς τὸ χορτάρι,
 Ποῦ κρύβει κάθε μνήμά μου καὶ λιποθυμημένη
 Τῆ νεκρική τῆ λάμψη του.. Οἱ μαῦροι οἱ πεθαμμένοι
 Σὲ τέτοιοι ἥλιο πάντα ζοῦν! Κ' αὐτὴ τους τὴν ἀχτίδα
 Φωτίζουνε τῆ νύχτα τους καὶ σώζουν τὴν ἐλπίδα,
 Π' ὦραν τὴν ὦρα πρίγεται μέσ' 'ς τὸν καταποτῆρα
 Τοῦ κόσμου, ποῦναι ἀχάριστος... "ὦ! δὲ θὰ μείνη στεῖρα!
 Θὰ ζωντανέψη μιὰ φορὰ κ' ἀπὸ τὰ μνήματά μας
 Θ' ἀστράψη πάλαι ὀλόφωτο τὸ γλυκοχάραγμά μας...

Γλυκέ μου φίλε, πρόσθασε καὶ ρίξε λίγο λάδι
 'Σ τὸ πενιχρὸ λυχναρί μας... τρέξε καὶ σὺ 'ς τὸν ἄδην
 Τὰ πεθαμμένα κόκκαλα μ' ἐμὲ νὰ προσκυνήσης...
 Αἰσμόρησε τοὺς ζωντανούς. 'Σ τὸν κόσμον μὴν ἐλπίσης...

Α. ΠΑΡΑΣΧΟΪ

(Ἴδε τὴν βιογραφικὴν σημείωσιν ἐν σελ. 16).

ΤΩ: ΦΙΛΩ: Α. ΒΑΛΛΩΡΙΤΗ:

Σὲ κοιμητῆρι με καλεῖς, ἀηδόνι πικραμένο,
 Νὰ τραγουδήσωμε μαζί, νὰ γίνωμε ζευγάρι
 Ἐπίκρα μ' ἔκαρε βουβό, εἶμαι κερὶ σβυσμένο,
 Φωνὴ καὶ λάμψι χάθηκαρ ὁ Χάρος πρὶν μὲ πάρῃ..
 Τραγοῦδ', ἀηδόνι σπλαχνικό, τὸ θλιβερὸ σκοπὸ σου,
 Καὶ τῶν νεκρῶν ναννοῦριζε τὸν ὕπνον μοναχός σου!
 Ἐμένα μὴ με προσκαλεῖς, εὐγενικό μου ἀηδόνι
 Λαλιὰ δὲν ἔχουν οἱ νεκροὶ ἀτίτως ζῶ ἀκόμα,
 Ζῆ τὸ χορμί μου μοναχά, μὰ ἡ ψυχὴ μου λυόρει,
 Μὰ ἡ ψυχή ἀπέθανε καὶ κλείσθηκε τὸ στόμα.
 Τραγοῦδ', ἀηδόνι, μοναχό, τραγοῦδα στὰ κλαδιά σου,
 Καὶ ξύπνησε τοὺς ζωντανούς με τὴ γλυκειὰ λαλιά σου.
 Θάξ'εψες πῶς σοῦ ζήτησα χαρᾶς ἐγὼ τραγοῦδι;
 Δὲν τὴν γινωρίζω τὴ χαρὰ οὔτε τὸ χέρι ἀπλόνω
 Νὰ μοῦ φιλέψης δροσερό, μαγιατικό λουλουδι!
 Αὐτὸ μπορεῖ τὸ μνημά μου νὰ στὸ ζητήσῃ μόνο...
 Δὲν πῶς δὲν ἔχουν οἱ νεκροὶ λουλούδια σὰν πεθάνω,
 Ἄν θέλῃς στεῖλέ μού το 'κεῖ ἐδῶ τί νὰ τὸ κάνω;..

Τὸν κόσμον τὸν ἀχάριστο, μοῦ λές, γὰ παραιτήσω

Καὶ στὸ φτωχὸ καρτύλι μου γὰ ρίψω λίγο λάδι·

Τὸν κόσμον!... μήπως μπόρεσα στιγμή μ' αὐτὸν γὰ ζήσω;

Ἄς σβύσῃ τὸ λυχράρι μου στῆς ρύχτας τὸ σκοτάδι!

Λάδι σταλιά δὲν μοῦμεινε... τῶχει φωτιά πιόμενα!

Δὲν θέλω φῶς στὸν τάφο μου, δὲν θέλω φῶς κανένα.

Τὸ περιγέλοιο τῶν νεκρῶν αὐτὸ τί γὰ τὸ κάνω;

Χιλιάδες ἥλιοι δὲν μποροῦν νεκροῦ ν' ἀνοίξουν μάτι.

Ἐδῶ τὸ ἤθελα τὸ φῶς, τὸ ἤθελα ἐπάνω!

Ἄς λείψῃ ἀπ' τὸ ὕστερο τοῦ τάφου μου κρεββάτι.

Καὶ τεῖναι ἓνα ὄρομα κανέρας σὰν πεθάνῃ;

Σημάδι κάθε μιανοῦ, συριγματιά τοῦ φθόρου,

Ποῦ ἓνα στόμα τὸ φιλεῖ καὶ τ' ἄλλο τὸ δαγκάρεϊ

Ἐνα κομμάτι σάβαρο ποῦ κλέβομε τοῦ χρόνου!

Καὶ τεῖναι ἓνα ὄρομα; παιδιῶν ἀλφαβητάρι,

Ἢ κρίσι ποῦ μᾶς κάνουνε στοῦ τάφου τὸ λιθάρι...

Βλέπεις, δὲν ἔχω τὴν ψυχὴν σὰν ἄλλους φλογισμένη;

Ἄετοῦ φτερά δὲν μοῦδοσαν γιὰ ν' ἀναιβῶ ἀπάνω,

Ἀπὸ ψιλὰ γὰ κρεμμισθῶ στὸν τάφο ποῦ προσμένει...

Τὸ μνήμά μου ἀγνώριστο ἀν μείνῃ, δὲν μὲ βλάπτει

Δὲν θέλω τὸν ἱστορικό, τὸ ψεύτη νεκροθάφτη!

Ἄχ! ἄλλα ἤθελα γὰ εἰπῶ καὶ ἄλλα τώρα γράφω

Σὺ μὴ μ' ἀκοῦς, ἀηδόνι μου, τραγούδα τὸ σκοπὸ σου...

Τραγούδ', ἀηδόνι σπλαχνικό, τραγούδα στὰ κλαδιά σου.

Καὶ ξύπνησε τοὺς ζωντανοὺς μὲ τὴ γλυκεῖα λαλιά σου!

Θ. ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ

Ὁ ἄριστος βοτανικὸς καὶ καθηγητὴς τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐγεννήθη ἐν Σμύρνῃ τῷ 1817 καὶ ἐσπούδασεν ἐν Παρισίοις. Ἀνευδότως προάγων τὴν ἐπιστήμην ἐθεράπευεν ὁ Θεόδωρος Ὁρφανίδης καὶ τὰς Μούσας, κατέλιπε δ' ἡμῖν ὠραῖα λυρικά καὶ σατυρικά ποιήματα. Ἀπέθανε κατὰ τὸ 1886 ἐν Ἀθήναις.

Η ΚΑΜΕΛΑΙΑ

Τίς δὲν ἐθαύμασε καὶ δὲν θαυμάζει τὸ μεγαλεῖον τῆς φύσεως ὁσάκις εἰς ἐαρινὴν πρωΐαν, ὅτε τὰ ἄνθη κύπτουσι χαριέντως ὑπὸ τὰς διαυγεῖς σταγόνας τῆς δρόσου, περιπατεῖ ἐντὸς ὠραίου κήπου ἢ δάσους εὐθαλοῦς; Τίς δὲν εὐγνωμονεῖ εἰς τὸν παντοδύναμον Δημιουργὸν διὰ τὰ πολυτιμα δῶρα, τὰ ὅποια τῷ ἐπιδαψιλεύει καθ' ἐκάστην διὰ τῶν φυτῶν; Τίς λησμονεῖ ὅτι διέφυγε πολλάκις τὸν θάνατον βοηθεῖα ἐνός ἄνθους, ἢ ἐνός καρποῦ ἀγρίου συλλεγέντος ἐν τῇ ἐρήμῳ; Τίς γεωργός, τίς κηπουρός, τίς ἀνθοκόμος, δὲν βλέπει, καὶ δὲν περιποιεῖται ὡς ἄλλα τέχνα του, τὰ φυτὰ παρὰ τῶν ὁποίων προσδοκᾷ πρόσδοτον, εὐημερίαν καὶ τέρψιν; — οὐδεὶς! Μόνον ψυχὴ φύσει κακὴ, ἀναισθητοῦσα πρὸς πᾶν ὅ,τι καλὸν καὶ ὠραῖον, ἐξαγριωθεῖσα διὰ τῶν ἀγενῶν παθῶν, ἀποθηριωθεῖσα διὰ τῆς ἀσεβείας δύναται νὰ πνίξῃ τὴν ἔμφυτον ταύτην στοργήν, ἣν ἐνέκλεισεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Διὰ τοῦτο εἰς ὅλας τὰς γωνίας τῆς Εὐρώπης σήμερον ἢ σπουδῆ τῆς Βοτανικῆς ἐπιστήμης ἔγινεν ἀντικείμενον οὐχὶ μόνον τοῦ καλῶς ἀνατεθραμμένου ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ τεχνίτου· διὰ τοῦτο ὑπάρχουσι πανταχοῦ

κῆποι βοτανικοί καὶ μουσεῖα· διὰ τοῦτο ὑπέρογκα δαπανῶσι ποσὰ αἱ Κυβερνήσεις χάριν τῆς εἰσαγωγῆς νέων φυτῶν ἐξ ἀπομεμακρυσμένων μερῶν· διὰ τοῦτο συγγράμματα εὐθηνὰ διηγεκῶς διδάσκουσι τοὺς λαοὺς τὴν Βοτανικὴν ἐπιστήμην καὶ φυτοκομίαν. Ἀποδεικνύεται δὲ καθ' ἑκάστην ὅτι διὰ τῆς ἀγάπης πρὸς τὰ ἄνθη ἐξευγενίζεται ἔτι μᾶλλον ἡ ψυχὴ, καὶ διὰ τῆς ἀφοσιώσεως αὐτοῦ πρὸς τὴν γεωπονίαν, ὁ ἄνθρωπος γίνεται εἰλικρινῆς καὶ ἐνάρετος. Μετὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ὑγειοῦς φιλοσοφίας μόνον ἡ γλῶσσα τῆς φύσεως δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ τῶν ἡθῶν παντὸς λαοῦ.

Πρῶτα κοσμῆματα τῶν γυναικῶν ὑπῆρξαν τὰ αὐτοφυῆ ἄνθη τοῦ ἀγροῦ καὶ σήμερον ἀκόμη τῶν μαργαριτῶν καὶ τῶν ἀδαμάντων ἢ λάμψις δὲν καλλύνει τοσοῦτον τὴν γαλίεσσαν κεφαλὴν μιᾶς ὠραίας κόρης, ὅσον ἔν ἄνθος καμελλίας. Τὰ ἄνθη εἶναι τῆς φύσεως ἢ ποιητικωτέρα ἔκφρασις, τῆς ἀθώας παρθένου ἢ χαρὰ, τὸ κόσμημα πάσης ἐορτῆς, ἢ παρηγορία τῆς τεθλιμμένης καρδίας, τὸ ἀπεικόνισμα τῆς καλοκάγαθίας τοῦ Θεοῦ. Πᾶς μὴ ἀγαπῶν τὰ ἄνθη βεβαίως εἶναι κακῆς ψυχῆς ἄνθρωπος. Φυλάχθητι ἀπὸ αὐτόν! διότι εἰς τὴν πρώτην περίστασιν, καθ' ἣν τὸν δυσαρρεστήσης, θέλει σὲ βλάψει.

Ἀναντιρρήτως ἡ καμέλλια εἶναι τὸ περικαλλέστατον καὶ κομψότατον ἀνθοφόρον φυτόν. Τὸ βαθυπράσινον χρῶμα τῶν ὠραίων φύλλων τῆς καὶ τὰ εὐχρῶα καὶ συμμετρικὰ ἄνθη τῆς τὴν κατέστησαν περιζήτητον.

Τὸ χαριέστατον τοῦτο δένδρον βλαστάνει αὐτοφυῶς εἰς τὴν Κίναν καὶ Ἰαπωνίαν, ἐξ ἧς μετεκομίσθη εἰς Εὐρώπην κατὰ τὸ 1739 ἔτος παρ' Ἰησοῦτου τινὸς ἱεραποστόλου Ca-

melli καλουμένου. Καί κατ' ἀρχάς μὲν ἐκλήθη ῥόδον τῆς Ἰαπωνίας καὶ ῥόδον τῆς Κίνας, βραδύτερον δὲ Καμέλλια ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ μοναχοῦ.

Μετ' ἐnthουσιασμοῦ μεγάλου ἐχαίρετίσεν ἡ Εὐρώπη τὸ χαριέστατον τοῦτο φυτόν, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ὠχρίασαν τὰ ῥόδα. Τὰ ἄνθη του ἦσαν κατὰ πρῶτον ἀπλᾶ καὶ μόνον κατὰ τὸ 1792 καὶ 1793 κατωρθώθη διὰ σπορῶν νὰ ἀναφανῶσι καμέλλια μὲ ἄνθη διπλᾶ καὶ ποικίλα.

Ἡ καμέλλια ὑπάγεται κατὰ τοὺς βοτανικοὺς εἰς τὴν τάξιν τῶν τερνοστροιμομόρφων, καὶ εἶναι συγγενῆς μὲ τοὺς θάμνους τοὺς παράγοντας ἐν Κίνα καὶ Ἰαπωνίᾳ τὸ ἐν χρήσει τέιον (τσάι). Τὰ ἄνθη της σύγκεινται ἐκ κάλυκος ἔχοντος πολλὰ φυλλάκια (σέπαλα) κοῖλα, περιφερῆ, καὶ ἐπάλληλα, ὧν τὰ ἐξωτερικὰ εἶναι μικρότερα· ἐκ στεφάνης λευκῆς ἢ κοκκίνης, ἐξαπετάλου, ἧς τὰ πέταλα εἶναι ὠσειδῆ, ἀμβλέα πολὺ μεγαλύτερα τοῦ κάλυκος καὶ πρὸς τὴν βάσιν αὐτῶν συνηνωμένα μεταξὺ των ἐκ στημόνων πολλῶν ἐπίσης πρὸς τὴν βάσιν συνηνωμένων (μοναδέλφων)· ἐξ ὠσθήκης ὑποσφαιρικῆς φερούσης στῦλον ἀπλοῦν λήγοντα εἰς στίγμα ὀξύ. Ὁ καρπὸς εἶναι κάψα τρίχωρος ἢ πεντάχωρος φέρουσα εἰς ἑκάτερον τῶν χῶρων της ἀνὰ ἓν ἢ δύο σπέρματα. Τὰ ἄνθη τῆς καμέλλιας κεῖνται πάντοτε εἰς τὰ ἄκρα τῶν νεωτέρων κλαδίων μεμονωμένα, ἢ ἀνὰ δύο, τρία, καὶ τέσσαρα ὁμοῦ· σχηματίζονται κατὰ τὸ θέρος καὶ ἀνοίγουσι κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ ἔαρ. Τὰ φύλλα της κεῖνται κατ' ἐναλλαγὴν, εἶναι βραχύμισχα καὶ δερματώδη, ἔχουσι τὸ σχῆμα ὠσειδῆς, ὄξυκατάληκτον, τὰ δύο αὐτῶν πέρατα προιονωτά, καὶ τὴν ἄνω ἐπιφάνειάν των στιλπνήν. Ὁ ἀειθαλῆς οὗτος θάμνος ἐν Ἰαπωνίᾳ καὶ ἐν Κίνα λαμ-

θάνει διαστάσεις δένδρου, καὶ φθάνει εἰς ὕψος πέντε καὶ ἕξ μέτρων· ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μεσημβρινὴν Εὐρώπην αὐξάνει ἐπίσης μετὰ ῥώμης. Ὁ μακαρίτης φίλος μου κόμης Δέλλα Μινέρβας, πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας ἐν Ἀθήναις, μὲ ἐβεβαίωσεν ὅτι εἶδε θάλλουσαν τὴν πρώτην ἐν Πορτογαλίᾳ φυτευθεῖσαν καμέλλιαν, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς ὁποίας ἐκάθησεν ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας Βίκτωρ μετὰ μεγάλης συνοδίᾳς. Πόσον μεγαλοπρεπὲς ἀρά γε θὰ ἦτο τὸ δένδρον ἐκεῖνο ἐν ὥρᾳ ἀνθήσεως!

Ἄδίκως ἐφημίσθη ὡς δύσκολος ἢ καλλιέργεια τῆς καμέλλιας· τὸ φυτὸν τοῦτο, συγκριτικῶς πρὸς ἄλλα ξένα φυτὰ, ἔχει πολλὴν ζωτικότητα καὶ ἀντέχει γενναίως ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰς τὴν κακοπάθειαν, ὀλίγας δὲ καὶ γνωστὰς ἔχει τὰς ἰδιοτροπίας του. Βλαστάνει εὐκόλως ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ἐν φυτοκομείοις, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ προσβάλληται ὑπὸ τῶν καυστικῶν ἀκτίνων τοῦ θερινοῦ ἡλίου, καὶ μάλιστα τοῦ ἡλίου τῶν θερινῶν κλιμάτων. Πολλαπλασιάζεται διὰ σπορᾶς καὶ διὰ μοσχευμάτων (καταβολάδων) καὶ ἐμβολιάζεται κατὰ πολλοὺς τρόπους.

Ἡ καμέλλια, καλλιεργούμενη εἴτε ἐν δοχείοις εἴτε ἐν ὑπαίθρῳ, τέρπεται εἰς γῆν ἐλαφροτάτην. Πολλὰς πολλοὶ ἐπενόησαν συνθέσεις γαιῶν διὰ τὴν φυτεῖαν αὐτῆς, ἀλλ' ἐκ τούτων ἀναφέρω μίαν μόνην χρήσιμον ἐν Βρυξέλλαις· σύγκειται δὲ αὕτη·

Ἐκ τριῶν καὶ ἡμίσεος μερῶν γῆς, προερχομένης ἐκ σσηπότων φύλλων.

Ἐξ ἐνὸς μέρους κοινῆς φυτογῆς· καὶ

Ἐξ ἡμίσεος μέρους ξυλανθράκων εἰς κατάστασιν λεπτῆς κόνεως.

Οἱ πλείστοι ὁμως, ἐν οἷς καὶ ἐγώ, καλλιεργοῦσι τὰς καμελλίας των μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας εἴτε εἰς γῆν προερχομένην ἐκ σεσηπότων φύλλων καὶ ἀναμεμιγμένην κατὰ ἓν τρίτον μετ' ἄμμου λεπτῆς, ἢ ἐντὸς καστανοχώματος συλλεγομένου ἐκ τῶν κοιλοτήτων τῶν γηραιῶν καστανεῶν.

Ἄλλὰ δὲν ἀρκεῖ μόνον τὸ εἶδος τῆς γῆς, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν καμελλιῶν, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ἴδιος τρόπος τῆς φυτεύσεως αὐτῶν· διότι τὸ δένδρον τοῦτο τέρπεται μὲν νὰ ἔχη πάντοτε ὑγρὰν τὴν περὶ τὰς τρυφερὰς ρίζας του γῆν, βλάπτεται ὁμως μεγάλως ὅταν τὸ ὕδωρ λιμνάζη περὶ αὐτάς. Τούτων ἕνεκα, ὅταν ἐν δοχείοις φυτεύωμεν τὰς καμελλίας, καλύπτομεν τὸν πυθμένα τοῦ δοχείου δι' ἄμμου ποταμίας χονδρῆς, ἢ διὰ μικρῶν συντριμμάτων ὀπτῆς γῆς (κεραμιδίων) ἢ ἀνθράκων, ἀπὸ πέντε μέχρι δέκα ἑκατοστῶν τοῦ γαλλικοῦ μέτρου, ἐπ' αὐτῶν δὲ στρώνομεν μέρος τῆς ἐτοιμασθείσης γῆς καὶ φυτεύομεν τὴν καμέλλιαν, προσέχοντες μήπως διασκορπίσωμεν τὸ περὶ τὰς ρίζας τῆς χῶμα. Ἐὰν δὲ θέλωμεν νὰ φυτεύσωμεν τὰς καμελλίας μας εἰς τὸ ὑπαίθρον καὶ ἐν τῷ ἐδάφει, ἐκλέγομεν κατάλληλον σκιερὸν καὶ δροσερὸν μέρος, σκάπτομεν λάκκον βαθὺν ὑπὲρ τὸ ἐν μέτρον ἢ καὶ περισσότερον, ἐὰν ἡ καμέλλια εἶναι μεγάλη, στρώνομεν εἰς τὸν πυθμένα λιθάρια μικρὰ τοῦ ποταμοῦ μέχρι πάχους ἡμίσεος μέτρου, καὶ ἐπ' αὐτῶν φυτεύομεν.

Αἱ καμέλλιαὶ δὲν πρέπει νὰ ποτίζωνται εἰμὴ ὅταν διψῶσι· διακρίνομεν δὲ τοῦτο ἐκ τῆς ξηρασίας τῆς γῆς, ἐὰν εἶναι φυτευμένοι ἐν ὑπαίθρῳ, καὶ ἐκ τοῦ ἤχου τῶν δοχείων, ἐὰν εἰς τὰ δοχεῖα τὰς καλλιεργῶμεν· κτυπῶμεν, δηλαδὴ, διὰ τοῦ δακτύλου ἢ διὰ λιθαρίου τὸ δοχεῖον, καὶ ἐὰν μὲν

ἀκούσωμεν ἤχον ἀμβλύν, ὑπάρχει ἐν τῇ γῆ ἀρκετὴ ὑγρασία καὶ τότε εἶναι περιττὸν τὸ πότισμα, ἐὰν δὲ ἀκούσωμεν ἤχον ὄξυν, τότε ποτίζομεν. Ἀπὸ τοῦ τρόπου δὲ καθ' ὃν ἐξέρχεται τὸ ὕδωρ ἐννοοῦμεν ἐὰν καλῶς ἢ κακῶς εἶναι φυτευμένον τὸ φυτὸν μας· διότι ἐὰν τὸ ὕδωρ ἐξέλθῃ ἐντὸς δέκα ἢ τὸ πολὺ δεκαπέντε δευτέρων λεπτῶν, ἡ καμέλλια εἶναι καλῶς φυτευμένη· ἐὰν δὲ βραδύνη τὸ ὕδωρ περισσότερον, ἢ μετὰ δυσκολίας ἐξέρχεται κατὰ σταγόνας, τότε εἶναι σημεῖον ὅτι τὸ κάτωθεν πορώδες στρώμα ἐπύκνωσε καὶ πρέπει πάλιν νὰ ἀραιωθῇ διὰ μεταφυτεύσεως τοῦ φυτοῦ εἰς ἄλλο δοχεῖον καὶ ἄλλην γῆν.

Πᾶσα μεταφύτευσις ἐκ τοιαύτης αἰτίας γενομένη, εἴτε ἐκ στενότητος τοῦ δοχείου, πρέπει νὰ ἐκτελῆται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος, ἐὰν τὸ φυτὸν δὲν ἔχη ἄνθη, ἢ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος μετὰ τὴν ἄνθησιν, καὶ πρὸ τῆς βλαστήσεως τῶν ὀφθαλμῶν.

Τὸ κλάδευμα, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἐνόμιζον ὅτι βλάπτει τὰ φυτὰ ταῦτα, πρέπει νὰ τὸ ἐκτελῶμεν ἄνευ προλήψεως καὶ φόβου· καθὼς ὅλα τὰ φυτὰ οὕτω καὶ αἱ καμέλλιαὶ πρέπει νὰ κλαδεύονται εἴτε διὰ τὴν ἰσόρροπον διανομὴν τῶν θρεπτικῶν χυμῶν, εἴτε διὰ νὰ λάβωσι κομψόν τι σχῆμα, εἴτε ὅταν πάσχωσιν.

Ἐνίοτε, ἢ ἐνεκα πολλῆς τροφῆς, ἢ ἐνεκα ἄλλων προστατευτικῶν διὰ τὴν ἄνθησιν αἰτίων, αἱ καμέλλιαὶ σχηματίζουσι πολλὰ ἄνθη. Εἰς τὴν τοιαύτην περίστασιν πρέπει νὰ ἀποκόπτωμεν ἀριθμὸν τινα ἐξ αὐτῶν, καὶ θυσιάζοντες τὰ καχεκτικὰ ν' ἀπολαύσωμεν ὑγιέστερα καὶ ῥωμαλεώτερα· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἄνθη φύονται πλησίον ἀλλήλων, ἐὰν ἀποκόψωμεν αὐτὰ εὐθύς ἀπὸ τῆς βάσεώς των, θέλομεν προξε-

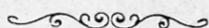
νήσει πληγὰς καὶ παρὰ τὴν βίασιν τῶν μεινάντων ἀνθέων πρέπει λοιπὸν ἀφ' οὗ ἐκλέξωμεν τὰ ἀσθενέστερα πρὸς ἀποκοπὴν, νὰ μὴ τὰ κόψωμεν ἀμέσως ἀπὸ τῆς βίασεως, ἀλλὰ νὰ τὰ κόψωμεν μέχρι τοῦ μέσου, ἐκεῖνα δὲ πίπτουσιν ἀφ' ἑαυτῶν.

Ἐπειδὴ αἱ καμελλίαι τέρπονται εἰς τὴν δρόσον καὶ τὴν καθαριότητα, μεγάλως ὠφελούνται ἐὰν κατὰ τὰς θερμὰς ἡμέρας δροσισθῶσι περὶ τὸ ἑσπέρας διὰ σύριγγος, ἥτις ῥίπτει ἐπὶ τῶν φύλλων τῶν τὸ ὕδωρ ἐν εἶδει λεπτῆς βροχῆς. Ἡ τοιαύτη ἐργασία εἶναι ἀναγκαιοτάτη, ἰδίως ἐκεῖ ὅπου νέφη κονιορτοῦ θερμοτάτου καὶ καυστικοῦ ἐνίοτε καλύπτουσι τὰ στιλπνὰ αὐτῶν φύλλα. Εἶναι ὅμως ἀνάγκη τὸ ὕδωρ, δι' οὗ θὰ δροσίσωμεν τὰ φυτὰ μας, νὰ ᾖναι ὅσον τὸ δυνατόν καθαρὸν· ὁ ἔχων πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν ὕδωρ τῆς βροχῆς εἶναι ὁ εὐτυχέστερος, ἀλλ' ἐν ἑλλείψει τοιοῦτου δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις καὶ τοῦ πηγαίου, ἐὰν τοῦτο εἶναι καθαρὸν, καὶ μείνῃ ἐπὶ τινος ὥρας ἐν ἡρεμίᾳ ἐντὸς δοχείου. Ἡ καλλιτέρα ὥρα διὰ τὸ τοιοῦτον σωτήριο λουτρὸν τῶν καμελλιῶν εἶναι, ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου ἢ βῆ μετὰ μεσημβρίαν.

Λέγουσιν ὅτι αἱ καμελλίαι δὲν ἀγαπῶσι πολὺ τὰ λιπάσματα· ἐγὼ εὔρον βλαπτικωτάτην τὴν χρῆσιν παντὸς λιπάσματος εἰς ἀδιάλυτον κατάστασιν, ὠφελιμώτατον δὲ τὸ ἀπαξ τοῦ μηνὸς πότισμα αὐτῶν διὰ τῆς ἀραιᾶς διαλύσεως παχείος τινὸς λιπάσματος οἷον γουάνου, ἢ κόπρου τῶν περιστερῶν.

Ἀνακεφαλαιόνων τὰ λεχθέντα, λέγω ὅτι ὁ θέλων νὰ ἔχῃ καλὰς καμελλίας πρέπει Α'. νὰ τὰς τοποθετήσῃ εἰς τόπον δροσερὸν· Β'. νὰ τὰς φυτεύσῃ ἐντὸς ἐλαφροτάτης

γῆς, κατὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν ὑπέδειξα· Γ'. νὰ μὴ τὰς ποτίζη πολὺ, οὔτε νὰ τὰς ἀφίνη ξηράς, καὶ νὰ φροντίζη ὥστε τὸ ὕδωρ νὰ μὴ διαμένη, παρὰ τὰς ρίζας των· Δ'. νὰ μὴ ἀφίνη ἐπ' αὐτῶν πολλὰ ἄνθη, ἀφαιρῶν τὰ μικρότερα καὶ ἀσθενέστερα· Ε'. νὰ τὰς δροσίζη συχνὰ διὰ σύριγγος κατὰ τὸ θέρος διατηρῶν αὐτὰς ὅσον ἔνεστι καθαράς, καὶ Σ'. νὰ ἀλλάσση τὰ δοχεῖά των, ὅταν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν νέων ριζῶν καταντήσωσι στενά.

Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ

(Ἴδε τὴν βιογραφικὴν σημείωσιν ἐν σελ. 49).

II ΤΥΦΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣ

Ἀγοράσατέ μου τ' ἄνθη!

Τοῦ φωτός μου στερημένη,

ἔρχομαι μακρόθεν ξένη

καὶ τὸν οἶκτόν σας ζητῶ.

Ἄν τὴν γῆν ὠραίαρ λέγουρ,

(σὺ ὁ βλέπων μόνον κρίνεις!)

τ' ἄνθη μου καρποὶ της εἶναι,

τ' ἄνθη ταῦτα ποῦ κρατῶ.

Θάλλουρ ἔτι; Ἐγὼ κρίνω

ἀπὸ μόνην τὴν ἀφῆν των:

πρὸ μικροῦ ἀπὸ τὴν γῆν των

τὰ συνέλεξα ρωπά.

Τῆς ἀγῆς τὸ πνεῦμα τώρα
 ὦ! θαρῶ πῶς μουρμουρίζει,
 θαρῶ τώρα πῶς δροσίζει
 τ' ἄρθη μου τὰ χαρωπά.

ὦ! ἰδέτε τα πῶς λάμπουν·
 ἦσαν μοσχομυρισμένα,
 εἰς τοὺς κόλπους φυλαγμένα
 τῆς καλῆς μητρός των γῆς.

Ὅταν ἄπλωτα τὰ κόψω,
 μύρον ἦτον ἡ γῆ ὅλη
 κ' ἔλαμπον οἱ φωτοβόλοι
 μαργαρίται τῆς ἀγῆς.

ΑΛ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

(Ἴδε τὴν βιογραφικὴν σημείωσιν ἐν σε). 62).

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

Ὅταν πλανῶμ' ἐνίοτε ρεμβάζων κατὰ μόνας,
 Συχνὰ μὲ μεταφέρουσιν εἰς εὐκλεεῖς αἰῶνας
 Τῆς φαντασίας τὰ πτερὰ,

Καὶ τῶν μικρῶν μας Ἀθηνῶν ἀφείς τὴν τύρβην πόλις,
 Βλέπω εὐδαίμων ἢ λαμπρὰ τοῦ Περικλέους πόλις
 Ἐρώπιόν μου τὰ περᾶ.

Τοῦ Παρθενῶκος θεωρῶν τὰς στήλας πεπτωκυίας,
 Τὸν πλάττω ὡς τὸν ἔπλασεν ἄκμαϊον ὁ Φειδίας,
 Ὁ πλάστης οὗτος τῶν θεῶν.

Καὶ πᾶν ἐκπλύνων λείψανον τῶν ἀμαυρῶν κηλίδων
 Κοσμῶ καὶ μὲ τὴν λείπουσαν ἐκ τῶν Καρυατίδων
 Τοῦ Ἐρεχθέως τὸν γασόν.

Οὕτως ἐρξέμβαζον ἐνῶ σιωπηλῶς δακρύων,
 Μίαν ἡμέραν ἔβλεπον σωρείαν ἐρειπίων
 Τὸ θέατρον τῶν Ἀθηνῶν,

Καὶ εἰς τῆς φαντασίας μου παραδοθεὶς τὴν μέθηρ
 Τὰς ἐποχὰς ἐπέρασα, κ' εἰς μίαν παρευρέθην
 Ἐκ τῶν ἐνδόξων του σκηρῶν.

Α'.

Τὰ Διονύσια τελεῖ
 Τῆς Ἀθηναῖς ἡ φίλη πόλις
 Καὶ θεαταὶ ἐκεῖ πολλοὶ
 Ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἦλθον ὄλης.

Τῆς Ἀκροπόλεως ἐμπρὸς
 τὸ μέγα θέατρον ἀνέρπει,
 καὶ ὑπεράνω του λαμπρὸς
 ὁ Παρθενῶν τὸ βλέμμα τέρπει.

Δραματικὸς ἐκεῖ ἀγῶν
 θὰ γείνη, πάντας προσελκύων,
 κ' εἰς τὸν νικῶντα χορηγὸν
 θὰ δοθῇ τρίπους ὡς βραβεῖον.

Τὸ μέγα θέαμα καθεὶς
 μὲ εὐγενῆ προσμένων ζέσιν,
 σπεύδει καὶ κάθηται εὐθὺς
 εἰς τὴν οἰκειάν αὐτῶ θέσιν.

Ἄνδρῶν ἐνδόξων τί πληθὺς
 ἐκεῖ ἐν μέσῳ, δόξα πόση!
 ἦτις θὰ λάμψῃ, καὶ εὐθὺς
 τὴν οἰκουμένην θὰ θαμβώσῃ!

B.

Ὁ ὄχλος ἀνυπομονῶν
 ὅτι βραδύν' ἢ ὥρα βλέπει,
 καὶ διὰ κρότων καὶ φωνῶν
 τέλος ν' ἀρχίσωσι προτρέπει.

Ἄλλ' αἴφρως γίνεται σιγῇ,
 καὶ ἡ αὐλαὶ πίπτει ἅμα
 εὐδαίμων ὅστις χορηγεῖ!
 Νεφέλαι λέγεται τὸ δρᾶμα.

Χαῖρε, μεγάλε ποιητά!

Εἰς τὴν σκηνὴν καθὼς ἐφάνης,
ἀπὸ τὰ στόματα πετᾶ
ᾠρομα ἐν «Ἀριστοφάνης!»

Ὅλην εὐφραίνει τὴν ψυχὴν
τῆς στιχουργίας του τὸ μέλος,
κ' εἰς πάντα στίχον του τραχὺν
ἄσβεστος ῥήγνυται ὁ γέλως.

Πλὴν διατί τοὺς θεατὰς
τόση χαρὰ καταλαμβάνει;
Τί ᾠρομ' ἄρά γε πετᾶς
εἰς τὸν λαόν, Ἀριστοφάνη;

Ἐχθρὸς βραγδαῖος τῆς τρυφῆς,
τὰ χαλαρὰ μαστίζεις ἦθη;
Ἢ τοὺς ἀσήμους συγγραφεῖς,
οἵτινες φθείρουσι τὰ πλῆθη;

Ἄλλ' ὄχι! τῆς σκηνῆς αὐτῆς
ἢ μνήμη ἄς ταφῆ εἰς ζόφον!
Ἐθρίζει μέγας ποιητῆς
τὸν ἀρχηγὸν τῶν φιλοσόφων!

Ὁ ὄχλος ἔπληττε σκληρά,
καὶ ἀπητεῖτο παιδιὰ τις,
καὶ τῷ ἐρρίφθη ὡς βορὰ
μεγάλη δόξα, ὁ Σωκράτης.

Ναι, ὁ Σωκράτης! Ἀγερεῖς
 μ' αὐτὸν γελῶσιν οἱ πολῖται·
 αὐτὸς ἐπάνω τῆς σκηρῆς
 ἀδίκως τώρα κωμωδεῖται.

Ἀλλὰ μὲ πέπλον μαγικὸν
 καὶ τὸ ἀνόμημα κοσμεῖται·
 καὶ ψευδῆς θέλγει ἢ εἰκῶν·
 γελᾷ τις, πλὴν γελῶν λυπεῖται·

Γ'.

Τῶν Ἀθηναίων ἡ ψυχὴ
 εἰς τὸ δριμύν ἐθέλχθη δρᾶμα,
 καὶ ἀκροῶντ' ἐν προσοχῇ
 τῆς στιχουργίας του τοῦ νᾶμα.

Μάλιστα εἰς τῶν θεατῶν
 ὑπὲρ τοὺς ἄλλους πάντας χαίρει,
 προσεκτικῶς ἐπικροτῶν
 τὰ ἐντελῆ τοῦ ἔργου μέρη.

Πρεσβύτερος οὗτος κεκυφώς·
 εἶναι βαθεῖς οἱ ὀφθαλμοὶ του,
 καὶ ἀπὸ μύχιόν τι φῶς
 λάμπουσα φαίνεται ἡ μορφὴ του.

Εἶρ' ὁ Σωκράτης· εὐλαβεῖς
οἱ μαθηταὶ αὐτὸν κυκλοῦσι·
μετὰ δικαίας συντριβῆς
τὴν ἀδικίαν θεωροῦσι.

Τὸ πλῆθος πάντοτε θροεῖ
πρὸς μίαν θέσιν βλέπον μόνον,
ἀλλ' ἢ μεγάλη συρροὴ
κωλύει τ' ὄμμα τῶν πλειόνων.

Εἶδ' ὁ Σωκράτης τὸν λαὸν
γὰ τὸν ἰδῆ ὅτι ἐπόθει,
καὶ γαληναῶς μειδιῶν,
ἐπὶ τῆς ἔδρας ἀνωρθώθη.

Τὸ πλῆθος ἔπαυσε γελῶν
εὐθύς, κ' εἰς σέβας ἐκινήθη.

ᾧ ποιητὰ τῶν Νεφελῶν,
ὁ ὕβρισθεις ἐξεδιχῆθη.

Αὐτὸν καὶ μόνον εὐφημεῖ
ἢ πόλις ἅπασα συνάμα
καὶ παραβλέπει, ὦ τιμῆ!
χάριν τοῦ ἥρωος τὸ δράμα.

Πλὴν τοῦ Σωκράτους ἀπαθῆς
ἔμειν' ἢ ὄψις ἢ γλυκεῖα.

Γνωρίζει ὅτι ἀσταθῆς
εἶναι τοῦ κόσμου ἡ γιλία.

Γέλως, τοὺς ἄλλους ἀπατῶν,
 ἐπὶ τὰ χεῖλη του ἀνέβη
 ὑπὸ τὸν θραμβον αὐτὸν
 ἴσως τὸ κώρειον μαρτεύει.

Δ'.

Συμβάντων ἔμπλεοι αὐτοὶ
 ἦδη ἐπέρασαν οἱ χρόνοι,
 καὶ ἄλλη πάλιν τελευτῆ
 τοὺς Ἀθηναίους συνενόρει.

Τῶν Ἀθηνῶν ἡ ἀγορὰ
 πρὸς τί λαοῦ τοσοῦτου βρίθει ;
 Καὶ πόθεν ἄρά γ' ἡ χαρά,
 ἣτις κατέλαβε τὰ πλήθη ;

Ἄγγελος ἴσως φθὰς ταχὺς
 ρίχης ἐκόμισεν εἰδήσεις,
 καὶ διὰ τοῦτο εὐτυχεῖς
 φαίρονται ἅπαντες ἐπίσης.

Ἄλλ' ὄχ' ἡ πόλις ἀφρορεῖ,
 κ' ἔρχλημα εἶναι ἡ χαρὰ τῆς
 πάθη ἐξάψας ἀγενῆ,
 κώρειον πίνει ὁ Σωκράτης.

Τοιαύτ' ὑπῆρξ' ἡ ἀμοιβὴ
 τῶν ὑψηλῶν του διδαγμάτων,
 ὅσα μὲ χεῖρα εὐλαβῆ
 τῆς λήθης ἔσωσεν ὁ Πλάτων ! —

Ἀγνώστους ἔτ' εἰς τοὺς λαοὺς
 ἀρχὰς ἐκεῖνος ἀναγγέλλων,
 Θεόν, ρικῶντα τοὺς θεοὺς,
 ἕως διέβλεπ' εἰς τὸ μέλλον.

Ἀπεκαλύφθη εἰς αὐτὸν
 τῆς Ἰουδαίας ἡ θρησκεία,
 κ' ἐμάρτεν ἕως τὸν Χριστόν,
 ἐνῶ ἐλάτρευε τὸν Δία.

— Δὲν ἦτον φίλος τῶν θεῶν.
 — Διαφθορὸς τῶν νέων ἦτον.
 — Ἐβλαπτε λίαν τὸν λαὸν
 ψευδῆ σοφίσματα κηρύττων.

Ὁ πέριξ ὄχλος μὲ θυμὸν
 αὐτὰ καὶ ἄλλα ἐβλασφήμει,
 γὰ μείνη μὴ ἐπιθυμῶν
 ἀγνή τοῦ μάρτυρος ἡ μνήμη.

Ε΄.

Μακρὰν τῶν ἄλλων πολιτῶν
 ἀνὴρ βαρὺς βαδίζει μόνος
 εἰς πρώτην ὄψιν ἐπ' αὐτὸν
 καταφανῆς εἶναι ὁ πόρος.

Τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ τὸν δειλὸν
 συχρὰ ὑψοῖ πρὸς τοὺς αἰθέρας,
 καὶ τότε φαίνεται λαλῶν
 σιγὰ μὲ Ὅρι τι ἄλλης σφαίρας.

Εἶναι αὐτὸς ὁ ποιητής,
 ὁ ἐξυβρίσας τὸν Σωκράτην·
 πρὸ τῆς πικρᾶς του τελευταίας
 θλίβεται σήμερον εἰς μάτην.

Ἐπὶ τὸ πνεῦμα τῶν ἐτῶν
 ἢ παλαιὰ ἐσθέσθη πλάνη,
 κ' ἔνοχον βλέπει ἑαυτὸν.
 ὦ, σὲ λυποῦμ', Ἀριστοφάνη!

ΣΤ'.

Ἐνῶ βαδίζει ἐμβριθής
 κ' εἶν' ἢ ὁδὸν τοῦ μεγάλης,
 φωνὴ γλυκεῖα, συμπαθῆς
 αἴφνης τὰ ὄτα του προσβάλλει.

— Ἀκάνθας, φαίνεται, κακὰς
 μὲ ἄρθη θάλλορτα τυλίσσεις,
 κ' ἔχουσι λίαν τραγικὰς
 αἰ κωμωδίαί σου τὰς λύσεις.—

Ἐπληξ' ἢ φράσις ἢ δεινὴ
 τὸν δυστυχῆ Ἀριστοφάνη·
 ὡς ἢ ἀμείλιτος φωνὴ
 τοῦ συνειδότος τῷ ἐφάνη.

Θέλωρ γὰ μάθη ἀκριβῶς
 σκ., ἢ ἀκόμη πλήρη ζόφου,
 προσαγορεύει εὐλαβῶς
 τὸν μαθητὴν τοῦ φιλοσόφου.

— Εἰπέ μοι, Πλάτων, θ.λιβεράς
 γ' ἀκούσω θέλω ἀληθείας·
 ἐνῶ ἐξέπνεεν, ἀράς,
 εἰπέ, μοι ἔστελλεν ἀγρίας;

— Λόγοι γαλήνης ψυχικῆς
 οἱ ἔαγατοί του ἦσαν λόγοι,
 κ' εἰς φίλους κ' εἰς ἐχθροὺς γλυκὺς,
 ἐπίσης ἄπαντας ἠνλόγει.

Ἐὰν εὐρίσκεσο παρών,
 κ' ἔβλεπες θηήσκορτα ἐκείνον,
 θρῆνον θὰ ἦι οὖς γοερὸν
 μὲ τῶν ἐταίρων του τὸν θρῆνον.

Διότι εἶναι ἀγαθή,
 Ἀριστοφάνη, ἡ ψυχή σου,
 καὶ μὲ δακρύων θὰ πλυθῆ
 γοὰς ἀφθόρουε ἢ κηλὶς σου.

Ἄλλὰ σ' ἀγίνω—ιερόν
 γὰ ἐκπληρώσω γρέος πρέπει,
 ἀπὸ τὰς τύχας τῶν καιρῶν
 τ' ἀθάνατά του σῶζωρ ἔπη.

Θὰ τὰ σὺλλέξω, ποιητά,
 μετ' ἐνλαβοῦς ἐγὼ καλάμου,
 κ' εἰς τοὺς αἰῶνας θὰ πετᾶ
 μὲ τ' ὄρομά του τ' ὄρομά μου.

Ὡς γλύπτης, ὄρομα θνητοῦ
 εἰς θεοῦ ἄγαλμα χαράττω,
 ἐπὶ τὰ θεῖα ἔργ' αὐτοῦ
 τρέμων καὶ ἐγὼ θὰ γράψω: Πλάτωρ.

Ζ'.

Πέπλον ἐπίσημον σιγῆς
 ἀπανταχοῦ ἢ νῦν ἔκτειναι
 δὲν ρίπτει φῶς ἐπὶ τῆς γῆς
 κρυμμέν' εἰς νέφη ἢ σελήνη.

Ἄλλ' ἐνῶ ἅπαντα κοινῇ
 ἢ ἡγηρὰ κοιμᾶται πόλις,
 τίς ἢ σκιά ἢ σκοτεινὴ,
 ἥτις ἐκεῖ ὄραται μόλις;

Εἶναι ἀγῆρ γορυπετῶν
 ἐμπρὸς εἰς μάρμαρον ὠραῖον
 κ' ἐκεῖ ἐπάρω ἀναρτῶν
 θάλλοντα στέφανον ἀρθέων.

Φθόγγους ἀτάκτους ἐκφωγεῖ
 πάντοτε λήγοντας εἰς θρήνους,
 καὶ εἰς τὸ πνεῦμ' ἀνακινεῖ
 σὺλλογισμοὺς πολυωδύρους.

Ἡ Φοίβη πρὸς στιγμὴν χρυσῇ
 ἐν μέσῳ λάμπει τῶν συννέφων.
 Ἀριστοφάνη, εἶσαι σύ,
 τὸ τοῦ Σωκράτους μνημα στέφων.

Σ. Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

(Ἴδε τὴν βιογραφικὴν σημείωσιν ἐν σελ. 91).

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Πρᾶξις Δευτέρα, Σκηνὴ Δευτέρα

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἄλλ' ἄς ἀκούσωμεν, ῥέννε, τὰς περιπετείας σου· ἰδοὺ ἀληθῶς ὅ,τι μοὶ εἶνε ὅλως ἄγνωστον.

PENNOΣ

Ἐν τῇ Θεσσαλικῇ Ἰωλκῷ ἐβασίλευεν εὐδαιμόνως ὁ Πε-
 λίας. Οὗτος ὁ Πελίας ἐρωτᾷ τὸ μαντεῖον τίνα πρέπει νὰ
 φοβῆται· τὸ δὲ μαντεῖον χρησιμοδοτεῖ νὰ φοβῆται ἐκεῖνον,
 ὅστις θὰ προσήρχετο ἐνώπιόν του μονοσάνδαλος. Ἰδοὺ μετὰ
 τινα καιρὸν ἤρχετο πρὸς αὐτὸν ὁ υἱὸς τοῦ Αἴσονος Ἰάσων,
 διαβαίνων δὲ τὸν πλημμυρήσαντα ποταμὸν Ἄναυρον ἔμει-
 νε μονοσάνδαλος καὶ οὕτω πρὸ τοῦ Πελίου ἐνεφανίσθη.
 Ὁ Πελίας, ἵνα προλάβῃ τὸν ἀπειλοῦντα κίνδυνον, ἐπέβαλε
 τότε τῷ Ἰάσωνι νὰ μεταβῇ καὶ φέρῃ εἰς Ἰωλκὸν τὸ ἐν
 Κολχίδι χρυσοῦν δέρας, τὸ δέρας ἐκεῖνο τοῦ κριοῦ, ὅστις ἐ-
 κεῖ διέσωσε τὸν φεύγοντα τὸ μῖσος τῆς μητρικῆς του Φρί-

ξον. Ὁ Ἰάσων ὑπήκουσεν. Ἐπὶ τούτῳ δὲ προσεκάλεσε τοὺς περιφανεστέρους ἄνδρας τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες καὶ συνῆλθον ἐρασταὶ τοῦ κλέους καὶ τῶν ἀγώνων, οἱ ἄριστοι τῶν νεανιῶν πεντήκοντα, ἐν οἷς ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Ἔθνησεύς, ὁ Τελαμών, ὁ Πηλεὺς, ὁ Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης, ὁ Ἴδας καὶ ὁ Λυγκεύς, ὁ Μελέαγρος, ὁ Ἀμφιάρακος, ὁ Λαέρτης, ὁ Περικλύμενος καὶ ἄλλοι, ὧν οἱ πλεῖστοι υἱοὶ θεῶν καὶ ἡμιθέων. Τότε φεύγων τὴν πατρικὴν ἐγὼ κατάρα ἐξενιζόμενῃ παρὰ τῷ Ἔθνησει, τῷ λαμπρῷ βασιλεῖ τῆς Ἀττικῆς, καὶ ὑπὸ ἄλλο ὄνομα ἠκολούθησα ἄσμενος τοῦτον. Ὁ υἱὸς τοῦ Φρίξου Ἄργος, φλεγόμενος ἀπὸ στοργῆς ὅπως ἐπανεύρη πιθανῶς τὸν φυγάδα πατέρα, κατεσκεύασεν ἰδίους ἀναλώμασι τὸ μέγα πλοῖον ἐφ' οὗ ἐπέβημεν καὶ εἰς ὃ προλαμβάνων τῶν θεῶν τὸν φθόνον, ἅμα δὲ καὶ ὡς ἄριστον υἱικῆς στοργῆς οἰωνόν, ἐδωρήσατο τὸ ὄνομά του· οὕτω δὲ ἡ μακρὰ ναὺς ὠνομάσθη Ἀργώ.— Ἐὰν ἠνοῦντο μακρὰ χειμῶνος νύκτες ἑκατόν, ἔτι δὲ καὶ ἐγὼ σιδήρεα εἶχον στήθη, θὰ μοὶ ἦτο πάλιν ἀδύνατον νὰ ἀφηγηθῶ ὅ,τι εἶδα, ὅ,τι ἤκουσα, ὅ,τι ὑπέστημεν εἰς τὴν πλάνην ἐκείνην.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Εἰπέ μας, εἰπέ μου, ῥέννε, ὅ,τι ὠραῖον καὶ τολμηρότερον σήμερον, διὰ δὲ τὰ ἄλλα ἔχομεν ἄλλας νύκτας. Εἴμεθα πλήρεις σχολῆς καὶ γαλήνης. Οὐδὲν παρακωλύει τὰς διηγήσεις.— Πόσον μὲ μαγεύουσιν.

PENNOΣ

Παρελάβομεν μεθ' ἡμῶν τοὺς μάντις Ἰδμονα καὶ Μόφον, ὡς πρῶφρεις, ἔτι δὲ τὸν Ὀρφέα, τὸν θεσπέσιον κιθαρωδόν, ἵνα διὰ τοῦ μέλους του γλυκάνῃ ἡμῶν τὰς θλίψεις καὶ

τοὺς ἀγῶνας, κατευνάζη δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ ἐκστρατεία πιθανῶς τραχείας ἔριδας. Εὐέλπιδες καὶ χαρμόσυνοι ἀπεχαιρετήσαμεν τὴν Ἴωλκόν, ἀλλὰ μακρὰν τρικυμία ἔρριψαν ἡμᾶς πρὸς τὸ Σίγειον τοῦ Ἰλίου, ὅπου εὕρομεν τὴν Ἡσιόνην, καλλίστην κόρην τοῦ βασιλέως Λαομέδοντος, δεδεμένην ἐπὶ στήλης παρὰ τὸν αἰγιαλὸν καὶ ἐτοιμὴν βορὰν φρικαλέου κήτους. Καὶ ἰδοὺ ἀνέδυσσε βρυχώμενον....

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Αἶ! . . .

PENNOΣ

Ὁ ναύαρχος τῆς Ἀργοῦς Ἡρακλῆς ἐκπηδήσας ἐφόρευσε τὸ κῆτος καὶ ἔσωσε τὴν κόρην· ὁ δὲ Λαομέδων ὑπεσχέθη τῷ νικητῇ γέρας τὴν σωθεῖσαν Ἡσιόνην, ἣν ὁ υἱὸς τῆς Ἀλκμήνης ἀφῆκε νὰ λάβῃ μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς Κολχίδος ἐπάνοδον. Ἡ Ἀργὼ ἀνεπέτασε καὶ πάλιν τὰς λευκὰς πτέρυγας καὶ μετὰ μικρὸν προσωρμίσθημεν εἰς Λῆμνον. Ἐκεῖθεν ἀνέβημεν πρὸς τὸ πέλαγος ἐκεῖνο, ὅπου, ἐνῶ ἀερόποδες ἔφευγον ἐπὶ τοῦ χρυσομάλλου κριοῦ ὁ Φρίξος καὶ ἡ Ἑλλη, ἡ Ἑλλη ἐλιποθύμησε καὶ ἐκπεσοῦσα ἐπνίγη· οὕτω δὲ ὁ πόντος οὗτος ὠνομάσθη Ἑλλήσποντος.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἡ πτωχή! Μᾶς διηγήθης τὴν ἱστορίαν αὐτῶν.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἐγνώρισα τὸν Ἑλλήσποντον· εἶναι κυανοῦς καὶ διαυγῆς ὅσον νὰ ὑπολάβῃς αὐτὸν οὐρανὸν ὑπορρέοντα.

PENNOΣ

Μνημα παρθένου καὶ ἀδελφῆς. Φαίνονται εἰσέτι, καίτοι ἐν μέσῳ πελάγει, τὰ ἔχνη τῶν δύο ἀδελφῶν.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Πῶς;

PENNOS

Διότι ἡ Ἑλλη οὔσα γλαυκῶπις ἐδωρήσατο εἰς τὸ πέλαγος ἐκεῖνο ἐκτὸς τοῦ ὀνόματός της καὶ τὸ κυανοῦν τῶν ὀμμάτων της χρῶμα.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Πτωχὴ Ἑλλη!

PENNOS

Κατεπλεύσαμεν ἐν τέλει εἰς Βιθυνίαν. Ἐκεῖ ἀνέμενεν ἡμᾶς ὁ γέρων μάντις Φινεύς, τυφλωθεὶς ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος, διότι κατέδειξε πρότερον εἰς τὸν Φρίξον τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν Κολχίδα. Ἐκτὸς τῆς τυφλώσεως μεγάλα τερατώδη πτηνά, αἱ Ἄρπυιαι, μὲ πρόσωπον νεάνιδος καὶ ὄνυχας γυπός, ἤρπαζον τὴν τροφὴν του ὁσάκις παρετίθετο, εἰς δὲ τὴν ὑπολειπομένην μετέδιδον δυσοσμίαν τοιαύτην, ὥστε ὁ Φινεύς ἠδυνάτει νὰ ἐγγίση τι· ὁ Ζήτης ὁμως καὶ Κάλαις, οἱ ἑταῖροι ἡμῶν καὶ πτερωτοὶ υἱοὶ τοῦ Βορέου, καθορμήσαντες ἀπέκρουσαν τὰς Ἄρπυϊας, ἦτοι τὴν Ὠκυπέτην, Ἀελλῶ καὶ Κελαινώ, καταπνιγείσας ἢ καταφυγούσας τέλος εἰς τοὺς γενεθλίους αὐτῶν βράχους ἐν Κρήτῃ. Τότε ὁ γέρων μάντις εὐγνωμονῶν, συνέβουλευσεν ἡμᾶς πῶς ἀσφαλέστερον νὰ φθάσωμεν εἰς Κολχίδα. Οὕτω δι' αὐτοῦ διήλθομεν τὰς Συμπληγάδας, πέτρας δύο, αἵτινες ἠνοίγοντο καὶ συνεκλείοντο μετὰ ταχύτητος καὶ σφοδρότητος φοβερᾶς· διότι ἀφικόμενοι ἐκεῖ ἀφήκαμεν περισερὰν ἥτις διήλθε τὰς πέτρας συρραγείσας καὶ πάλιν, συναρπασάσας ὁμως τῆς οὐρᾶς της μόνον ὀλίγα πτερὰ. Τούτου ἐπιτυχόντος, ὁ

Φινεύς προσεΐπε θαρρούντως νὰ διαπλεύσωμεν ἐπεκλήθημεν τὴν Ἀθηνᾶν, ἣ δὲ Ἀργῶ πετασθεῖσα, ὡς ῥιπὴ ἀνέμου ἐπὶ τῶν ὑδάτων, κατῶρθωσε νὰ περάσῃ, μόνον τῶν ἐπὶ τῆς πρύμνης κοσμημάτων συναρπασθέντων ἀπὸ τὰς συρρηγνυμένας πέτρας. Ἐκτοτε ὅμως, ὡς εἴμαρτο, διελθόντος τοῦ πλοίου αἱ πέτραι ἔστησαν ἀκίνητοι.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἀκίνητοι, ὅπως ἐγὼ ἀκρωμένη τῆς ἱστορίας των. Ἀλλὰ σεῖς, οἱ ἄργοναῦται;—ὦ, μὴ παύησ!

PENNOΣ

Οἱ Ἀργοναῦται εὐδωθήμεν ἐν τέλει εἰς Αἶαν, μητρόπολιν τῶν Κόλχων. Ὅτε ὅμως ἀπητήθη τὸ χρυσοῦν τοῦ κριοῦ δέρας, ὅπερ ὁ Φρίξος θύσας τὸν κριὸν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ εἶχεν ἀφιέρωσε εἰς τὸ ἐκεῖ ἱερὸν ἄλσος τοῦ Ἄρεως, ὁ βασιλεὺς Αἰήτης ὀργισθεὶς ἐπέβαλε τῷ Ἰάσονι τὸν ἄθλον νὰ ζεύξῃ καὶ καλλιεργήσῃ μέρος γῆς διὰ πυριπνόων ἵππων, οὓς ἐδωρήσατο τῷ Αἰήτῃ ὁ Ἡφαιστος· νὰ σπεῖρῃ δὲ εἰς τὴν ἀροτριωμένην γῆν τοὺς ὀδόντας δράκοντος, ὃν ἐρόνευσεν ὁ Κάδμος ποτέ, ἔτι καὶ τοὺς ἀναπηδήσοντας ἄνδρας ἐνόπλους νὰ θανατώσῃ ἅπαντας. Καὶ ταῦτα πάντα ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ ἡμέρᾳ.

Τότε εἰς τὴν δεινὴν ἀμηχανίαν τοῦ Ἰάσονος ἐνεφανίσθη σώτεια θεότης ἡ Μήδεια. Αὕτη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Αἰήτου, ἰέρεια ναοῦ ἰδίου παρὰ τὸν αἰγιαλόν, γλυκὺ φῶς περισφῶζον τοὺς ξένους, οὓς ἄλλως οἱ νόμοι τοῦ Αἰήτου ἐσφαγιάζον τοῖς θεοῖς.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἡ Μήδεια λοιπόν;

PENNOΣ

Ἡ Μήδεια τρωθεῖσα ἀπὸ τοῦ γλυκυτάτου κάλλους τοῦ Ἰάσονος, ἔλαβε πρῶτον παρ' αὐτοῦ ὄρκους ὅτι θέλει λάβῃ αὐτὴν σύζυγον φιλότατην διὰ τοῦ βίου ἅπαντος, εἶτα δὲ ἔδωκεν αὐτῷ φάρμακα, δι' ὧν ἀλειφόμενος ἦτο ἀδιάτρωτος τὸ σῶμα καὶ ἀκαταγώνιστος. Συνεβούλευσεν ἔτι αὐτῷ ἵνα θανατώσῃ τοὺς ἀναφουμένους δράκοντας ρίπτων μέσῳ αὐτῶν λίθους καὶ οὕτω ἐκεῖνοι, ὑπονοοῦντες ἀλλήλους, νὰ συσπαράσσωνται. Ἐν ἑορτῇ λαμπρᾷ, κατὰ τὸ τέμενος τοῦ Ἄρεως, ἐγένοντο ταῦτα ὁ Ἰάσων ἐνίκησεν, ἀλλ' ὁ Αἰήτης καὶ πάλιν ἠρνεῖτο τὸ δέρας.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Τότε ;

PENNOΣ

Ἡ Μήδεια ἠγρύπνει. Τὸ χρυσοῦν δέρας ἐφυλάττετο εἰς φρουρίον ἐπτὰ τειχῶν, μετὰ πύργων μεγίστων, μὲ πύλας χαλκᾶς καὶ χρυσᾶς ἐπάλξεις, φρουρούσης τῆς φοβερᾶς Ἐκάτης· ἰδίᾳ δέ, ὑπὸ τὸ δένδρον, ἐφ' οὗ τὸ δέρας ἐκρέματο, ἀκοίμητος παρέμενε δράκων. Ἡ Μήδεια συνεννοηθεῖσα μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν πρότερον, ἦλθε τὴν νύκτα πρὸ τῶν πρώτων φρουρῶν, ὠμίλησε κολχιστὶ ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς τῆς καὶ ἀνοιγείσῳ τῶν πυλῶν εἰσώρμησαν οἱ Ἀργοναῦται· διὰ γοήτρου τῆς Μηδείας ἔστησαν ἀκίνητοι ἢ τε Ἐκάτη καὶ ὁ δράκων, ὁ δὲ Ἰάσων ἀφείλετο οὕτω τὸ χρυσοῦν δέρας.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἄ !

PENNOΣ

Οἱ Ἀργοναῦται φεύγομεν, φεύγομεν δρομαῖοι, ὁ Ἰάσων

φέρει μεθύων ὑπὸ χαρᾶς τὸ δέρας, μετ' αὐτοῦ δὲ ἠκολούθει μεθύουσα ὑπὸ ἔρωτος ἡ Μήδεια, ἥτις ἐν τούτοις προσαναβάσσα εἰς τὰ πατρῶα ἀνάκτορα ὑφῆρπασεν ἀπὸ τῆς κοίτης τὸν μικρὸν ἀδελφόν της Ἄψυρτον, τιμαλφὲς κειμήλιον καὶ μόνον ἐπὶ τῆς γῆς ἔρωτα τοῦ πατρός. Ἡ Ἀργῶ ἐκκινεῖ, ὡς σφοδρὰ ἀπόγειος αὔρα. Ὁ Αἰήτης μαθὼν τὴν ἀρπαγὴν τοῦ δέρατος καὶ τὴν φυγὴν τῆς Μηδείας, ρίπτεται ὀπισθὲν μας μετὰ λύσσης καὶ μετὰ ὀλοκλήρου στόλου. Καὶ ἡγνῶρει εἰσέτι τὴν ἀρπαγὴν τοῦ Ἄψύρτου.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Ἄλλὰ διατί ἡ Μήδεια ἤρπασε μεθ' ἑαυτῆς τὸν ἀδελφόν της Ἄψυρτον;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Πόσην στοργὴν θὰ ἠσθάνετο ἡ ταλαίπωρος διὰ τὸν μικρὸν ἀδελφόν!

ΡΕΝΝΟΣ

Φεῦ! ἀγαπητέ μοι Πυγμαλίων! Ἡ ναῦς τοῦ Αἰήτου, προσπνεούσης καὶ τῆς δικαίας εὐχῆς τοῦ πατρός, προσήγγισε τὴν Ἀργῶ. Τότε ἡ Μήδεια ἀναστᾶσα σφάζει τὸν ὁμομήτριον ἀδελφόν της Ἄψυρτον, καταμελίζει τὸ σῶμά του καὶ ρίπτει ἐκάστοτε ἐν μέλος πρὸ τοῦ ἀπεγνωσμένου ἐντεῦθεν πατρός καὶ ἐν θρήνοις συναθροίζοντος τὰ μέλη τοῦ προσφιλοῦς υἱοῦ, ἔδωκε καιρὸν καὶ ἡ Ἀργῶ, ἥτοι ὁ Ἰάσων, ἐσώθη ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Αἰήτου.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

ᾠ θεοί!

PENNOΣ

Εἰς τὴν σκηνὴν ἐκείνην, Πυγμαλίων, ἐνθυμοῦμαι οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν Ἀργοναυτῶν ὑγράνθησαν ἀπὸ οἴκτον καὶ φρίκην· εἰς μόνος ὀφθαλμὸς ἔμεινε στυγνὸς καὶ ἄδακρυς.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Μήδειας.

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ

Πῶς, Γαλάτεια; Εἶναι δυνατὸν τὰ σήθη τὰ λυόμενα, ὡς κηρός, ἀπὸ ἔρωτος πρὸς ἓνα, εἶναι δυνατὸν νὰ γίνωνται συνάμα τοσοῦτον σκληρὰ πρὸς πάντας, πρὸς πατέρα ἀκόμη καὶ ἀδελφούς;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

ᾠ Μήδεια, Μήδεια! . . .

PENNOΣ

Μέδουσα λέγε, ὦ Γαλάτεια. Διότι οἱ θεοὶ ὠργίσθησαν καὶ τὸ χρυθὲν αἷμα τοῦ Ἀψύρτου μετεβλήθη ἐνώπιόν μας εἰς ὄρη, τενάγη, καὶ τρικυμίας, καὶ ἐρήμους, καὶ τιτᾶνας, καὶ ὠκεανούς. Ἐπλανώμεθα ἔκτοτε ἀπὸ τοῦ Φάσιδος ποταμοῦ πρὸς τὸν Καύκασον, ἀπὸ τῆς Μαιώτιδος λίμνης πρὸς ἔθνη ξένα καὶ ἄφωνα καὶ θηριώδη. Ἦλθομεν πρὸς τοὺς Μακροβίους, ζῶντας χιλιάδας ἐτῶν· ἤλθομεν πρὸς τοὺς Κιμμερίους, ζῶντας εἰς αἰώνιον σκότος, διότι τὰ περὶ αὐτοὺς ἀστερογείτονα ὄρη ἀποκρύπτουσι τὸν ἥλιον· ἐκεῖθεν προσαναβάντες μετεπέσαμεν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, προσωρμίσθημεν εἰς τὴν Ἱερνίδα νῆσον, ἐν φοβεραῖς τρικυμίας, παρεπλεύσαμεν τὴν νῆσον τῆς Δήμητρος, ἐπλανώ-

μεθα ἀγνοοῦντες ποῦ πλέομεν, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν νῆσον τῆς Κίρκης, πάντοθεν ἀποπεμπόμενοι ὡς ἐναγεῖς, ἀπὸ τοῦ Ἀψύρτου τὸν φόνον.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ρέννε, καθ' ὅλους τοὺς κινδύνους τούτους ἡγάπα ὁ Ἰάσων εἰσέτι τὴν Μήδειαν :

PENNOΣ

Ἡ Μήδεια ἦτο μάγισσα· ἄλλως ὁ Ἰάσων ἦτο νεώτερος τοῦ Ρέννου.— Ἀλλ' ἤρχισα τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀργοναυτῶν, διότι ἀνεμνήσθη τὰς Σειρῆνας. Μετὰ τὴν νῆσον τῆς Κίρκης ἦλθομεν εἰς αὐτάς.

Οἱ Σειρῆνες ἦσαν θυγατέρες τῆς Μελπομένης καὶ τοῦ Ἀχελῷου· πέζουσαι ἐν Σικελίᾳ ποτὲ μετὰ τῆς Περσεφόνης ἀφῆκαν αὐτὴν δειλῶς νὰ ἀρπασθῆ ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος, ἡ δὲ Δήμητρα ὀργισθεῖσα μετεμόρφωσεν αὐτάς εἰς τέρατα, τηρηθείσης μόνης τῆς παρθενικῆς αὐτῶν μορφῆς. Παρὰ τὰ τυρρηνικὰ παράλια τῆς Ἰταλίας, ἡ χαριεστάτη νῆσος ἐλέγετο Ἀνθήμεουσα, ὅπου κατώκησαν. Ἦσαν δὲ τρεῖς. Ἡ Παρθενόπη ἐκισθάριζεν, ἡ Λευκωσία ἠΰλει, ἡ δὲ Λίγεια ἐμελώδει· τοιαύτη δ' ἀπετελεῖτο συναυλία καὶ μουσική, ὥστε οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων φθάνων ἐκεῖ ἠδύνατο ν' ἀντιστῆ πρὸς τὰ γόητρα τῆς μολπῆς των, καὶ νὰ μὴ λησμονήσῃ πατρίδα, φίλους, γονεῖς, ἐκεῖ παρ' αὐταῖς κεχηνῶς, καταλείπων τὸ πλοῖον αὐτοῦ εἰς τοὺς σκοπέλους καὶ τὴν ζωὴν τοῦ εἰς πάντα θάνατον. Ἦλθομεν ἐκεῖ. Εἶδομεν κατακεκαλυμμένην τὴν νῆσον ἀπὸ λευκὰ ὅστ' ἀνθρώπων· λεπτὴ εὐώδης αὔρα ἔφερε μέχρις ἡμῶν τῆς οὐρανίας μουσικῆς των τοὺς πρώτους μελιχροὺς τόνους. Αἱ χεῖρες ἠτόνησαν,

αἱ κῶπαι ἔπληττον τὴν γαληνιώσαν θάλασσαν ὡς λιπόθυμοι, εἶτα δ' ἠγέρθημεν ἅπαντες ἔνθεοι προσορῶντες τὰς Σειρήνας· καὶ πρῶτος ὁ νεαρὸς Βοῦτος, ἐταῖρος ἡμῶν, ἐμμανῆς ἀπὸ τοῦ μέλους των ἐρρίφθη πρὸς τὴν θάλασσαν, πλέων πρὸς αὐτάς. Οὐδεὶς παρεκώλυσεν αὐτόν· ἀλλ' ἀνελάβομεν τὰς κῶπας ἐν μέθῃ μαγικῇ καὶ ἡ Ἀργὴ ἐφέρετο πετώσα πρὸς τὴν ἄρρητον ἀρμονίαν τῶν Σειρήνων. Τὸ πᾶν ἐλησμονήθη, τὸ πᾶν ἀπώλετο. Τί ὁ μέλλων θάνατος ἀπέναντι τοῦ ἀκουομένου μέλους; Ἄς ἀπεθνήσκομεν! — Αἴφνης ἀπὸ τῆς πύρας τῆς Ἀργοῦς τότε ἠκούσθη ἄλλη μολπῆ, ἄλλη μελωδία, ἄλλος τόνος οὐράνιος. Ἦτο ὁ Ὀρφεύς. Ὅποῖον μέλος ἀπὸ τὰ χεῖλη του, ὅποιοι τόνοι ἀπὸ τῆς λύρας του, ὅποια ἀρμονία ἦτο ἐκείνη, φίλοι μου! Οἱ Ἀργοναῦται ἐστράφησαν πρὸς τὸν Ὀρφέα, ὁ Ὀρφεύς ὡς θεὸς ἠγωνίζετο πρὸς τὰς Σειρήνας. Εἰς τὴν μεγίστην ἀνάτασιν τῆς φωνῆς τοῦ ἀθανάτου μελωδοῦ ἡ Ἀργὴ ὠμίλησεν, αἱ δὲ Σειρήνες νικηθεῖσαι ἔπεσαν εἰς τὸ κῦμα καὶ ἀπέλπιδες ἐπνίγησαν. Ἐσώθημεν.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἡ Μήδεια;

PENNOΣ

Ἡ Μήδεια προσελθοῦσα ἐφίλησε τοῦ Ὀρφέως τὰ χεῖλη.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἄλλ' ὅποῖον λοιπὸν ἄσμα θεσπέσιον ἀνεφώνησεν ὁ Ὀρφεύς; ὦ, ἐὰν ἤκουον τὸ ἄσμα του!

PENNOΣ

Ἡ μνήμη μου διέσωσε, Γαλάτεια, τὰ ἔπη του, ἀλλὰ τὸ

μέλος του ποία ἀηδόνος γλῶσσα θὰ ἐτόλμα ν' ἀπεμιμείτο ποτέ;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

ὦ, ἄς ἀκούσωμεν, ῥέννε, τὰ ἔπη κ' ἄν!

PENNOS

Ἰδού αὐτά:

«Παρῆ-λθον ἡμέραι καὶ χρόνοι μεγάλοι,
Εἰς βάτους ἐπρίγη τὸ εὐβοτον κληῖμα,
Ἦ κόμη γονέων σεπτῶν ἐλευκάρθη,
Καὶ μείρακες ἤδη τὰ βρέφη θὰ ἦγε
Ἄφ' ὅτου τῆς ξένης ἢ ἄλλη μᾶς ζῆ.

Ὁ ναύτης μὲ μόχθους ἰθύρων τὸ σκάφος
Ἐν μέσῳ λαιλάπων κ' ἐν μέσῳ θηριῶν,
Ὁ πλάτης περῶν τῶν ἐρήμων τὰ πλάτη,
Πρὸς τ' ἄστρα τὸ βλέμμα ποσάκις ἐγείρει
Ποθῶν γὰ εἰκάση τὴν πατριον γῆν! . . .

ὦ, πότε θὰ ῥίψη ἀγκύρας τὸ πλοῖον
Ἐν μέσῳ λιμένος φιλιότητος πατρίδος;
ὦ, πότε θὰ κλίνη ὁ ναύτης τὰ στέρα
Ἐν μέσῳ ἀγκάλης μνηστῆς ἐρασμίας;
Βοήθει τοὺς ἄνδρας ναυτίλους, Βορρᾶ.

Ἐκεῖ εἰς ἐκάστου καλύβην πατρώαν,
Ἐκεῖ εἰς ἐστίας παιδρᾶν λαμπηδόνα,
Ἦ, ὅπου τὸ κῆμα ἐκπνέει, τὴν δέλιαν
Συνέρχεται ὅλος ὁ οἶκος εὐχέτης
Καὶ κλαίει ἀπόντας γοεῖς, ἀδελφούς.

Ἄ, τίς ἑορτὴ καὶ φιλήματα ποῖα,
 Ὅπου τὸ φίλιον ἔδαφος φθίσις,
 Ἐκεῖ ὅπου πρῶτον τὸν ἥλιον εἶδες
 Καὶ φθίρει τὸ στήθος πιστῆς σου συνεύρου
 Κ' ὑγκραίνεται τ' ὄμμα μητρὸς γηραιᾶς!...»

Δ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ υἱὸς τοῦ ἔθνικοῦ ἱστορικοῦ διαπρέψας ἔν τε τῷ πεζῷ λόγῳ καὶ τῇ ποιήσει. Ἡ ποίησις ὅμως τοῦ Δημητρίου Παπαρρήγοπουλου εἶνε ὑπερβαλλόντως μελαγχολικὴ καὶ διὰ τοῦτο ξένη πρὸς τὰ γνήσια ἔτι ἤθη ἡμῶν. Ἐγεννήθη τῷ 1843, ἀπέθανε τῷ 1873.

Ο ΑΙΝΟΣ

Ι

Ἦδη τῶν δένδρων αἱ σκιαὶ δηλοῦσι μεσημβρίαν
 Καὶ αἱ παρθένοι ἔπασαν τὴν ἄμπελον τρυγῶσαι·
 Ὑπὸ τὴν πλάτανον σιὰν ἐξέλεξαν παχεῖαν,
 Καὶ ὄπασαι συνέφρευσαν περὶ αὐτὴν σκιριῶσαι.
 Ἴδείτε, τὰ καλάθια χαμαὶ τοποθετοῦσι,
 Προβοῦσαι διασκέδασιν μετὰ τὴν ἐργασίαν.
 Παῖδα κρατοῦντα φόρμιγγα πλησίον των καλοῦσι
 Καὶ τάσσοιται πρὸς τὸν χορὸν μὲ εὐθυμον καρδίαν.
 Τοιαύτην ὥραν ἄλλοτε ἀπέθανεν ὁ Αἶνος·
 Φεῦ! τὴν ὠραίαν του ψυχὴν ὁ θάνατος ἐκάλει·
 Καθὼς ὁ Ἔρωσ εὐμορφος, ξανθὸς καθὼς ἐκεῖνος,
 Ὁ παῖς τὸ βλέμμα ὑψῶσε καὶ ἤρχισε νὰ ψάλλῃ.

II

« — Ἦδη τὸ ἄρμα τοῦ ἡλίου,
 Ἀκτῖνας καυστικὰς σκορπίζον,
 Πλησίον βαίνει τοῦ Σειρίου,
 Μεσουρανεῖ τὴν γῆν φωτίζον.

« Ὑπὸ πυκρὴν σκιὰν πλατάνων,
 Κόβαι, τὸ ἄσμ' ἀκολουθεῖτε·
 Τὸ ἔργον παύει τῶν δρεπάνων,
 Τὸν Λίρον μετ' ἐμοῦ θρηρεῖτε!

« Τὸ ἔαρ ἔθαλλεν ἀχμυῖον,
 Ἡ παιδιὰς ἦτο ποικίλη,
 Ὁ ζέφυρος εὐώδης πρέων
 Τὴν φύσιν, ἔλεγες, ἐφίλει.

« Ἀλλ' ἡλιος ἐπῆλθε καίωρ,
 — Οἴμοι! τὰς ὥρας τὰς γλυκείας! —
 Ῥοφᾶ τὸ χρῶμα τῶν ἀνθέων
 Ῥοφᾶ τὴν δρόσον τῆς πρωίας.

« Αἶ! Λίρε! ἡ ζωὴ ἐπίσης
 Ἔχει ἐαρινὴν πρωίαν·
 Ἀπλοῦται θαλερὰ ἡ φύσις,
 Στολίζει μ' ἀνθη τὴν καρδίαν.

« Ἀλλὰ ἐπέρχεται τὸ θέρος,
 Μεσουρανεῖ ἡ ἡλικία
 Οἴμοι! ἀπέρχεται ὁ ἔρως,
 Ἀπογυμνοῦται ἡ καρδία.

«Περίβλεψε τὴν πεδιάδα,
Καὶ ἶδε πόσον μετεβλήθη,
Καὶ ἶδε τὴν Ἀμαθρῦάδα
Χωρὶς τοῦ ῥόδου εἰς τὰ στήθη.

«Ἡ πλάτανος, ἡ λεύκη μένει,
Ἄλλ' εἶναι δένδρα ῥωμαλέα·
Τῆς χάριτος ἡ εἰμυρμένη
Εἶναι γὰ ἀποθνήσκει γέα.

«Αἶ! Αἶνε! ὡς τὸ ἄνθος κύπτει
Ὑπὸ ἀκτῖνας θερμότερας,
Καὶ ὡς φυλλοφόροεῖ καὶ πίπτει
Μετὰ τὰς δροσερὰς ἡμέρας,

«Ἐπίσης δταν ἡ καρδία
Τρέφῃ παλμοὺς εὐγενεστέρους,
Ἀπομαραίνεται ταχεῖα,
Τὸ πῦρ μὴ φέρουσα τοῦ θέρους».

Εἶπεν ὁ παῖς καὶ ἔπαινε τὸ βῆμι τῶν παρθένων·
Τὸ ἄσμα ἦτο θλιβερὸν καὶ ἠγεῖρε τὸν θρῆνον,
Ἐκάθησαν κυκλοτερῶς εἰς χόρτον ἐστρωμένον
Κ' εἶπον· « ἄρωρς ἔπεσεν, ἃς κλαύσωμεν τὸν Αἶνον! »

Δ. ΒΙΚΕΛΑ

(Ἴδε τὴν βιογραφικὴν σημείωσιν ἐν σελ. 25).

ΤΙ ΛΕΓΕΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ ;

Ὅταν ἡ θάλασσα γλυκὰ
 ἔς τὴν ἄμμο ψιθυρίζη,
 ἴσάν γὰ τὴν ναουρίζη,
 τί τάχα λέγει μυστικά,
 τί λέγει ἔς τ' ἀκρογιάλι ;
 Τοῦ λέγει : — « Ἀκρογιάλι,
 μὴ ἀπ' τὸν φλοῖσβο γελασθῆς
 καὶ ἔς τῶν νερῶν μου κοιμηθῆς
 τὴν ἠσυχὴν ἀγκάλη.
 Μὴ ἔς τὴν γαλήνη πιστευθῆς
 θάλλθη κι' ἀνεμοζάλη ».

Κι' ὅταν ἡ θάλασσα μ' ὀργὴ
 κυλᾷ τὰ κύματά της,
 κι' ἀφρίζουν τὰ βουνά της
 καὶ φοβερὰ ἠχολογῆ
 τί λέγει ἄρά γε ἔς τὴ γῆ
 μὲ τὰ μουγκρίσματά της
 ἢ ἄγριά της ἢ κραυγὴ ;
 — « Τὸν κόσμον θὰ χαλάσω,
 ἀλλ' ὅμως θὰ περάσω
 καὶ θάλλθη κι' ἡ γαλήνη ».

ΜΑΡΚΟΥ ΠΕΝΙΕΡΗ

(Ἴδε τὴν βιογραφικὴν σημείωσιν ἐν σελ. 50)

ΕΠΙ Τῆ: ΑΝΑΚΟΜΙΑ: ΤΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ

(Ἀπηγγέθη ἐν τῷ νεκροταφείῳ Ἀθηνῶν).

Πληροῦται λοιπὸν σήμερον ὁ διακαῆς πόθος πάντων ἡμῶν, ἐκτελεῖται ἡ ἐντιμος ἐντολὴ τῆς ἐν Μασσαλίᾳ ἐπιτροπῆς· τὰ ὅστ'α τοῦ ἀοιδίμου Ἀδαμαντίου Κοραῆ ἀναλαμβάνονται ὑπὸ τῆς μητρικῆς γῆς καὶ διὰ δημοσίας πομπῆς τιμηθέντα παραδίδονται εἰς τὴν πατριὸν χώραν.

Ἴν' ἀπαντήσωμεν ὁμοίαν τελετὴν ἐνταῦθα γενομένην, δέον ν' ἀναδράμῃ ὁ στοχασμὸς ἡμῶν μέχρι τῆς ἐβδομηκοστῆς ἔκτης Ὀλυμπιάδος, ὅτε, ἐπὶ Φαίδωνος ἄρχοντος, ὁ Κίμων ἀνευρὼν τοῦ Θησεῶς τὰ λείψανα, καὶ ταῦτα εἰς τὴν τριήρη αὐτοῦ ἐνθήμενος καὶ κοτμήσας μεγαλοπρεπῶς, κατήγαγεν εἰς Ἀθήνας. « Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἠσθέντες, λέγει ὁ Πλούταρχος, πομπαῖς λαμπραῖς καὶ θυσίαις ἐδέξαντο τὰ ὅστ'α τοῦ Θησεῶς ὡς περ αὐτὸν ἐπανερχόμενον εἰς τὸ ἄστυ ». Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Θησεῶς ἐτίμων οἱ τότε Ἀθηναῖοι τὸν ἥρωα, ὅστις μέγα καὶ θαυμαστὸν ἔργον εἰς νοῦν βαλόμενος, συνώκισε περὶ τὴν Ἀκρόπολιν τοὺς τὴν Ἀττικὴν κατοικοῦντας, καὶ μιᾶς πόλεως ἓνα δῆμον ἀπέδειξε τοὺς τέως σποράδας ὄντας. Εἰς δὲ τὸ πρόσωπον τοῦ Κοραῆ τιμῶμεν τὸν ἄνδρα, ὅστις τοὺς πατέρας ἡμῶν εὐρῶν ἐν τῇ διασπορᾷ τῆς ἀμαθείας συνήγαγε περὶ τὸν βωμὸν τῆς παιδείας, ἐδίδαξεν αὐτοὺς ὅτι ἔχουσι προγόνους τοὺς διδασκάλους τῆς ἀνθρωπότητος, ἐμόρφωσε τὸ αἴσθημα αὐτῶν καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ ἐγένετο εἰς ἓκ τῶν πρώτων εὐεργετῶν τοῦ γένους.

Τὸ ἔθιμον τῶν ἀρχαίων τοῦ τιμᾶν δι' ἐξαιρέτων τιμῶν τὴν κηδεῖαν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἀνεμνήσθη αὐτὸς ὁ Κοραῖς, ὅταν κατὰ τὴν 10 Ἰουλίου τοῦ 1791 ἔτους ἐγένετο θεατῆς τῆς μεγαλοπρεπεστάτης πομπῆς, δι' ἧς οἱ Γάλλοι μετέφερον ἀπὸ τῆς Βασιλείας εἰς τὸ Πάνθειον τὰ ὄσπ'α τοῦ Βολταίρου. Σώζεται ἐπιστολὴ τοῦ ἐκ Παρισίων λοιδορίου ἀνδρὸς ἐν ἧ περιγράφει τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ἐντυπώσεις αὐτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὅτε ἐκ τοῦ παραθύρου τῆς οἰκίας του μετὰ πολλῶν Ἑγγλων καὶ Γάλλων σοφῶν ἐθεᾶτο τὴν θήκην τὴν περιέχουσαν τὰ ὄσπ'α τοῦ μεγάλου σοφοῦ, ἐπάνω εἰς λαμπρὰν ἀμαξίαν συρομένην ἀπὸ δώδεκα λευκοὺς ἵππους, ἧς προηγούντο φερόμενα τὰ συγγράμματα αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν καὶ τῶν σπουδαίων τῶν Παρισίων, ἠκολούθει δὲ πλῆθος ἀναρίθμητον λαοῦ τιμῶντος τὸν ποιητὴν, τὸν φιλόσοφον, τὸν ἱστορικόν.

Δάκρυα ἀληθινά, δάκρυα ἀπαρηγόρητα, λέγει ὁ Ἀδαμάντιος, μοῦ ἀπέσπασεν ἡ ἀνάμνησις ὅτι οὕτω καὶ οἱ πρόπατορες ἡμῶν, οἱ ἀμίμητοι Ἕλληνες, ἤξευραν νὰ τιμῶσι τὴν σοφίαν. Καὶ ποῖοι ἄλλοι ἔγειναν τύπος καὶ ὑπογραμμὸς παντὸς καλοῦ; Δὲν εἶναι αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι οἵτινες κατέστησαν στρατηγὸν τῆς Σάμου τὸν Σοφοκλέα;.... Ταῦτα ἔγραφε τότε ὁ Ἀδαμάντιος τὴν στιγμὴν δὲ ταύτην ἡ ψυχὴ αὐτοῦ παρισταμένη εἰς τὴν τελετὴν χαίρει βλέπουσα ὅτι καὶ ἡμεῖς ὑποδεχόμεθα τὰ ὄσπ'α αὐτοῦ ὡς αὐτὸν ἐπανερχόμενον εἰς τὴν πατριὸν χώραν. Χαίρει βλέπουσα ὅτι τιμῶμεν τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἀρετὴν ὅτι καταθέτομεν αὐτὰ εἰς τὴν γῆν ταύτην ἐν τῷ μέσῳ τῶν τάφων τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῶν κεκοιμημένων εἰς τὴν νεκρόπολιν ταύτην.

Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἐκπληροῦμεν τὸν πόθον τῆς ἀγίας

ταύτης ψυχῆς ἐκφράζοντες πανδήμως τὴν εὐγνωμοσύνην ἀπάντων ἡμῶν πρὸς τὴν εὐγενῆ Γαλλίαν, ἣτις κατὰ τὸ ἔτος 1782 δεξαμένη εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς τὸν Ἀδαμάντιον ἐμόρφωσε τὸν ἄνδρα, τὸν ἐτίμησε, τὸν ἐδόξασε, τὸν ἠγάπησεν ἴσα τοῖς ἰδίοις αὐτῆς τέκνοις, καὶ φυλάξασα τὰ ὅσῃ αὐτοῦ, ἐπέτρεψεν ἡμῖν, οὐχὶ ἄνευ ἐνδομύχου ἄλγους, νὰ τὰ μεταφέρωμεν ἀπὸ τὰς νέας εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας.— Ἀλλὰ μὴ φθονήσης ἡμῖν τῆς ἡμέρας ταύτης, ᾧ γῆ τῶν Παρισίων, ἴσα τῇ φουσάσῃ πεφιλημένη ἀπὸ τὸν Ἀδαμάντιον! Ἔχε ἐν τοῖς μεγάρους σου τὴν Μηλίαν Ἀφροδίτην καὶ τὰλλα τῶν προγόνων ἡμῶν ἀριστουργήματα, καὶ τέρπου εἰς τὴν θέαν αὐτῶν, ἵνα οἱ καλλιτέχνη σου θαυμάζοντες καὶ μελετῶντες αὐτὰ καὶ πρὸς τοὺς ἀρχαίους ἀμιλλώμενοι, φυλλάττωσιν καὶ εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἀναμμένην τὴν δῆδα τῆς πατρῴου ἡμῶν τέχνης. Αὐτὰ ὅμως τὰ σεβαστὰ λείψανα, εἶναι ὅσῃ ἐκ τῶν ὀστέων ἡμῶν ἄφες νὰ ἀποσπάσωμεν αὐτὰ ἀπὸ τὰς ἀγκάλας Σου. Εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ Πυθία ἤθελε ζητήσῃ διὰ χρησμοῦ τὴν εἰς Ἀθήνας μεταφορὰν αὐτῶν, καὶ οἱ προπάτορες ἡμῶν ἠθέλον ποιήσῃ αὐτοῖς ναὸν ὅπως ἐποίησαν τῷ Λυκούργῳ καὶ τῷ Ἀριστοτέλει. Εἰς τοὺς χρόνους ἡμῶν χρησιμοδοτεῖ ἡ κοινὴ συνείδησις· εἰς τὴν φωνὴν αὐτῆς ὑπακούοντες, καταθέτομεν σήμερον ταῦτα εἰς τὸν τύμβον τοῦτον, ὅστις ἔσται ἡμῖν ἔσασι τὸ προσκυνητήριον τῶν μελλουσῶν γενεῶν. X

Δ. Ν. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗ

(Ἴδε τὴν βιογραφικὴν σημείωσιν ἐν σελ. 70).

Ἡ ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΙΟΝΟΣ

ΚΛΕΟΒΟΥΛΙΝΗ

Θεοὶ μεγάλοι! Ὁ Ἀρίων, πάτερ μου!

ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΣ

Πῶς λέγεις; ὁ Ἀρίων; ὦ Ἀρίων μου,
καλῶς γὰρ ἦλθες! Πῶς τὸ ξένον θέαμα;
Ἐκ τῶν νεκρῶν ἀνέστης; Εἰς τὴν θάλασσαν
ληστεύσαρτές σε πειραταί, ἠκούσαμεν,
σὲ ἔρριψαν. Τίς τῶν θεῶν σε ἔσωσεν
ἐκ τοῦ θανάτου; Εἰς τὸν Ποσειδῶνα ἢ
εἰς τίνα χρεωστοῦμεν τὴν θυσίαν; Ἄ,
ζητεῖ γὰρ ψάλη. Κόρη, εἰς τὴν κλίνην σου!
Σιώπα, ἤσυχλα. Σιωπήσατε,
ὁ κισσοφόρος τὸν κατέλαβε Θεός.

(Πάντες ἐν θρησκευτικῇ σιωπῇ ἀτενίζουσι πρὸν τὸν Ἀρίωνα. Οὗτος μένει στιγμὰς τινὰς ἐκστατικός. Αἴφνης ἀνακρούεται καὶ ψάλλει):

ΑΡΙΩΝ

■

Τίς τὰς ἡμέρας
γὰρ κόψη τοῦ ψάλτου
εἶν' ἱκαρός;

Ἡ κορυφή, ἦν οἱ ἀθάνατοι χεῖρες
ἔψαυσαν, ἦν ὁ υἱὸς τῆς Σεμέλης
στέφει μὲ κλάδον κισσοῦ, ἱερά.

Τοῦ Βάχχου, κιθάρα,
τὸν σώστην ὑμῶμεν.
Τὸν κίνδυνον λέγε
καὶ θαῦμα τὸ ξέρον.

Πλέουσα ἦγεν
ἐμὲ Κορινθίω
ναῦς πειρατῶν.

Χεῖρας ἐπάρω μου θέτουν ἀρόμους
οἱ πειραταί. τὸν χρυσόν μου ἀρπάζουν
καὶ μελετῶσι σφαγὴν κατ' ἐμοῦ.

Λαβῶν τὴν κιθάραν
κισσόστεπτος χροῦω,
καὶ ἔκστασις ἔχει
τοὺς ἄνδρας καὶ θάμβος.

Χεῖλη, τὰ πρόην
προφέροντα φόρον,
μέρουρ νεκρά.

Χεῖρες, αἱ πρόην σφαγὴν ἀπειλοῦσαι,
αἴφνης ἀκίνητοι μένουσι τότε·
Ῥίπτου' ἐντὸς τῆς θαλάσσης εὐθύς.

Δελφίν μ' ἐπὶ ῥώτῳ
δεξάμενος φέρει,
καὶ σώζει τοῦ Βάχχου
τὸ κράτος ὑμνοῦντα.

Χαῖρέ μοι, χαῖρε,
ὦ Ἴακχε, Βάκχχε,
Βάκχχε, ἰώ!

Δέσμιον, νέον ποτὲ παραστάρτα
πάγκαλον, μόλις ἠβῶντα, εἰς Νάξον
ἦγον καὶ σὲ πειραταὶ Τυρσηροί.

Ἐκεῖ τὰ δεσμίᾳ σου
αὐτόματα πίπτουν
καὶ φαίρει' ἐξαίφνης
βροχώμενος ἰέων.

Αἴφνης εἰς ὄλον
ἐρύθη τὸ πλοῖον
οἶνος γλυκύς.

Κλήματα κρέμαται εἰς τὸ ἱστίον,
φαίρονται ὅλ' οἱ σκαλιμοὶ μὲ στεφάνους
καὶ ἐνεπλέγθ' εἰς κισσὸν ὁ ἱστός.

Ὁ ἰέων βροχᾶται,
κ' εὐθὺς εἰς τὸ μέσον
τοῦ πλοίου ἀγρία
παρίσταται ἄρκτος.

Τότε δὴ τότε
κατέλαβε τρόμος
τοὺς πειρατάς.

Τρέμοντες ῥίπτοντ' ἐντὸς τῆς θαλάσσης
καὶ μεταβάλλονται ὅλ' εἰς δελφίνας.

Χαῖρε, Διὸς κχι Σερέλης νιέ!

Καὶ πάλιν τὸ κράτος
τὸ σὸν ὁ Ἀρίων
θὰ ψάλη πολὺλάκις,
'Ιώ, Βάκχε, Βάκχε!

2

(Διθύραμβος)

Τὴν ρῆσον γρωρίζεις ἐκεῖ, ὅπου θάλλει
 ἼΗ μύρτος, καὶ ὅπου τὸ ρόδοι ἀνθεῖ,
 Τὰ φύλλα του ὅπου μ' ἀμπέλου καὶ δάφνης
 Τὰ φύλλα συμπλέκει ὁ μέγας κισσός ;
 Ἐκεῖ ἐγεννήθη ὁ ψάλτης.

Τοὺς πάντας κατεῖχεν εὐθὺς σιγῇ·
 Τὴν ρέαν ἀκούουρ ἐμοῦ μοιπήρ,
 Εἰς τῷμα τωρ ξένη ἀστράπτει λάμψις
 ἼΗ ὄψις αὐτῶν ἀλλοιοῦτ' εὐθύς,
 Πρὸς τ' ἄσμά μου βαίνει ὁ ποῦς ἐμπρός,
 Κ' ἡ γλῶσσά τωρ τᾶσμά μου λέγει.

Τὸν ρέον αὐτὸν
 χορὸν ἀπὸ τότε
 οἱ Λέσβιοι πάντες
 τελοῦν, καὶ τὸ ρέον
 καλέσαντες ἄσμα
 «Διθύραμβος» ψάλλουρ
 «Ἰόβαχρε, ἰώ !»

Καὶ πάνδημος ἦτο ἡ φήμη τοῦ ψάλτου
 «Τί μένεις, ὦ ρέα, ἐδῶ, κεφαλή ;
 ἼΑλλοῦ τὸν διθύραμβος, εἰς τὴν ἼΕλλάδα
 Μοὶ λέγουσι φέρε, ἀκαὶ φεύγει λοιπὸν
 Τὴν εὐμορφον ρῆσον ὁ ψάλτης.
 ἼΑλλὰ μὲ τὴν ρῆσόν του καὶ τὴν ἀθῶαν
 Τῶν πρώτων του ἔφυγε γρότῳρ ζωήρ.

Εἰς ξένην γῆν ἔτρεφε ξένος καὶ πλάνης
 Μακρὸν γρόνον, καὶ δυστυγῶν συμπαθῆ
 Δὲν εὔρισκε μίαν καρδίαν.

Ὁ Τέρπαυδρος ἔπου προσήρμισε πρῶτος
 Τὰς τρεῖς τῆς κιθάρας χορδὰς ἐφευρών,
 Κ' ἐπτὰχορδον ἔκρουσε Δέσβιον μέλος,
 Τὸν πρῶτον θιδύραμβον ἔπλασ' ἐκεῖ
 Καὶ ἔψα.λ' ἐκεῖ ὁ Ἀρίων.

Μικρὸς ἦτο τότε ἀκόμη παῖς,
 Τὴν νέαν ἔστεφε κεφαλήν
 Κισσός, κ' ἠκολούθει πομπὴν τοῦ Βάκχου.
 Ἐκράτει κιθάραν μ' ἐπτὰ χορδὰς
 Μικράν, κ' εἰς τοὺς πόδας αὐτὴν συγρὰ
 Νῦν χρούη συνήθειαν εἶρε.

Εἰς τὸν ἱερὸν
 Ὁ θίασος τότε
 Ὁ τοῦ Διονύσου
 Κισσόστεπτος φθάνει
 Καὶ πάντοθεν μέλος
 ποιχίλον προχέεται
 «Ἰώβυκχε ἰώ!»

Ἐξαίφνης καθὼς κεραυνοῦ πῆρ ἀγνώστου
 Ἐροσκήπτ' εἰς τὰς φρένας μου τὰς νεκράς,
 Εἰς ὄλας τὰς φ.λ.θ.ι.ς μου ῥέει βιαίως
 Φλογίζον καὶ ὄλον κατέχει ἐμοῦ
 Τὸ σῶμα ὀρθότριχος φρίκη.

Πυκρὴ καταπίπτει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου
 'Ομίγλ', εἰς τὰ ὄπτα μου ξένη ἠγώ.
 Μακρόθεν βομβοῦσ' ἀρμονίας προσέρπει
 Τὸ στόμα μου λέγει τὴν ξένην μο.λπὴν,
 Καὶ τῶργανον κρούει ἢ χεῖρ μου.

Α. ΠΑΡΑΣΧΟΥ

(Ἴδε τὴν βιογραφικὴν σημείωσιν ἐν σελ. 16).

ΤΟ ΜΑΤΙ ΚΑΙ ΤΟ ΧΕΡΙ.

—Μαμά, ἡ Φρόσω ἔλεγεν ὀλίγον πεισιωμένη,
 Μιὰ γνώμη ἔχομε μαζῇ ἐγὼ καὶ ἡ 'Ελένη'
 Ὅμως ὁ κύριος ἐδῶ, τόσο μικρὸς ἀκόμη,
 "Ἐρε κ' ἐκεῖνος γνώμη . . .
 Καὶ τὸ Γιωργάκη ἔδειξε, ἄσπρη μορφὴ, χιονάτη,
 Παιδὶ μ' ὀλόγρονσα μα.λ.λιὰ, ματιὰ ψυχρὴ γεμάτη.
 Γλυκὰ ἐγαμογέλασε κ' εἶπ' ἡ μητέρα. — Ποία
 Εἶν' ἡ μεγάλη σας αὐτὴ, παιδιὰ, φιλορεξία ;
 — Ἰδοῦ, μαμά· ὁ κύριος ποῦ τόσα πο.λ.λιὰ ξέρει,
 Λέγει πολυτιμότερο καὶ τῶν ματιῶν τὸ χέρι.
 Δὲν λέγω, μὲ τὸ χέρι του κἀνεὶς κεντᾶ· μὰ πάλι
 "Ἐγρονε ἄ.λ.λην ἐμμορφιὰ τὰ δνὸ μας μάτια, ἄ.λ.λη !
 — Γιατί, μικρὲ μου, προτιμᾷς τὸ χέρι ; Μὰ — μητέρα,
 Θεμᾶσαι τί μοῦ ἔλεγες ἐκείνη τὴν ἡμέρα ; . . .
 — Τί σ' ἔλεγα ; — Νά, ἔλεγες πῶς ἡ ἐλεημοσύνη
 Εἶναι τὸ πειὸ κυ.λ.λίτερο ποῦ ὁ Θεὸς μᾶς δίνει.

— Δοιπὸν; — Δοιπὸν εἰς τοὺς πτωχοὺς τὰ μάτια ἢ τὸ χέρι
 Δίνει ψωμί; — Μὲ τοῦτο τί; αὐτὸ καὶ ποιοὺς δὲν ξέρει;
 Εἶπ' ἢ Ἐλένη· — Νὰ εἶσ', κι' ἄς ἦσαι πιὸ μεγάλη . . .
 Τὸ φίλησ' ἢ μητέρα του, τὸ πῆρε στήν ἀγκάλη
 Καὶ εἶπερ· — Ἐγχεῖς δίκαιον, μικρὸ μου ὄποιο χέρι
 Σ' τὸν ἀδελφὸ του ποῦ πειρᾷ λίγο ψωμί προσφέρει,
 Κι' ἀπὸ τὰ μάτια μας τὰ δυνὼ καλλίτερα κυττάζει,
 Καὶ τέτοιο χέρι τοῦ Χριστοῦ τὸ χέρει ὁμοιάζει!

A. ΚΟΡΑΗ

Εἰς τῶν μεγίστων φιλολόγων τοῦ κόσμου κατὰ τὴν ἐποχὴν του.
 Εἰς τὸν Ἀδαμάντιον Κοραῆν, παρὰ πλεῖστα ἄλλα, ὀφείλομεν κατὰ
 τὴν μόρφωσιν τοῦ γραπτοῦ λόγου, τὸν ὁποῖον ἐνομοθέτησε φρονι-
 μώτατα ὁ φιλόσοφος νοῦς του. Ἐγεννήθη τῇ 27 Ἀπριλίου 1748,
 ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις τῇ 25 Μαρτίου 1833.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΑΡΘΙΑΝ ΚΑΙΡΗ

Ἐκ Παρισίων, 28 Ἰανουαρίου 1815.

Φιλτάτη θυγάτηρ Εὐαρθία!

Ἐπειδὴ πῶς ἄλλως ἔχω νὰ φανερώσω ὅσην μ' ἐπροξέ-
 νησεν ἀπροσδόκητον χαρὰν ἢ ὠραία σου ἐπιστολή, πλὴν
 δίδων τὴν ὁποῖαν ἤθελα σὲ δώσει ὀνομασίαν, ἐὰν ἤμην ἀ-
 ληθὴς καὶ γνήσιός σου πατήρ;

Φιλτάτη λοιπὸν θυγάτηρ, ἐπαινώ σου τὴν παιδείαν, καὶ
 μάλιστα τὴν προθυμίαν νὰ τὴν αὐξήσης, καὶ νὰ τὴν κοι-
 νωνήσης εἰς τοὺς ἀπαιδεύτους.

Ἄλλ' ἂν ἀγαπᾶς νὰ τὴν αὐξήσης, πρέπει νὰ ἀποφύγῃς
 Μ. ΑΥΘΕΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, ΜΗΤΡΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, ΤΕΥΧΟΣ Γ'. 10

τὸν ὁποῖον τρέχεις μέγαν κίνδυνον, νὰ μείνης καὶ τῶν πλέον ἀπαιδευτῶν ὑποδεεστέρα. Ἄν ὁ ἀδελφός καὶ εὐεργέτης σου ἦναι ἀρκετός νὰ σὲ διδάξῃ καὶ τὸν κίνδυνον καὶ τὰ μέσα τῆς ἀποφυγῆς, δὲν θέλουν ὅμως εἶσθαι περιτταὶ οὐδ' ἐμοῦ τοῦ γέροντος αἱ συμβουλαί, ἐὰν ὡς φιλοστόργου πατρός παραγγελίας δώσης εἰς αὐτὰς προσοχὴν.

Ἀνάγκη εἶναι πρὸ πάντων, φίλη Εὐανθία, νὰ μὴ σὲ λανθάνῃ τί σημαίνει ἡ σοφία. Ὅσα σ' ἐδίδαξε, καὶ ὅσα μέλλει νὰ σὲ διδάξῃ ὁ ἀγαπητός σου ἀδελφός, εἶναι ὄργανα καὶ μέσα τῆς σοφίας, ὄχι αὐτὴ ἡ σοφία. Ἐπειδὴ ὅλα ταῦτα, ἢ καὶ τὰ πλειότερα, δύναται τις νὰ μάθῃ, καὶ μ' ὅλα ταῦτα νὰ μείνῃ ἄσοφος, ἢ μᾶλλον καὶ αὐτῶν τῶν ἀσώφων ἀσοφώτερος καὶ ἀπαιδευτότερος. Ἡ ἀληθινὴ σοφία, τέκνον ἀγαπητόν, εἶναι, ὡς τὴν ὠρίζαν οἱ πρόγονοί μας, ἡ Τέχνη τοῦ βίου.

Καθὼς διὰ νὰ κτίσῃ τις οἶκον πρέπει νὰ ἦναι οἰκοδόμος, νὰ ῥάψῃ ἐνδύματα, ῥάπτῃς καὶ καθεξῆς, ὁμοίως δι' ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους χρείας, ὅ,τι θέλῃ τις νὰ κατασκευάσῃ μὲ τὰς ἰδίας του χεῖρας, ἀνάγκη εἶναι νὰ γνωρίζῃ τὴν τέχνην τῆς κατασκευῆς του. Παρόμοια διὰ νὰ ζήσῃ τις καὶ ὡς πρέπει εἰς τὸ ὁποῖον ἡ φύσις τὸν ἐγέννησε γένος ἢ ἡ τύχη τὸν ἐδιώρισε βίου ἐπάγγελμα, πρέπει νὰ μάθῃ τὴν τέχνην τοῦ βίου. Ἡ τέχνη αὕτη δὲν ἀλλάσσει, ἀλλὰ προσδιορίζεται μόνον ἀπὸ τὰς διαφορὰς τῆς τύχης ἢ τῆς φύσεως περιστάσεις, εἰς τρόπον ὥστε ἄλλως ζῶσιν αἱ γυναῖκες παρὰ τοὺς ἄνδρας, ἄλλως πάλιν ἐκ τούτων οἱ προφέσσορες παρὰ τοὺς πραγματευτάς, καὶ οὗτοι πάλιν ἀπὸ τοὺς ἰδίως ὀνομαζομένους τεχνίτας· ὅλοι ὅμως εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν τῆς τέχνης τοῦ βίου ἐπιθυμοῦντες νὰ κτυπήσωσιν,

ἤγουν νὰ ζήσωσιν εὐδαιμόνως. Ἀλλὰ τὸ εὐδαιμόνως τοῦτο σημαίνει ἐναρέτως· διότι ὅστις ἐλπίζει νὰ εὐδαιμονήσῃ χωρὶς ἀρετὴν, βόσκεται ἀπὸ ματαιίας ἐλπίδας, πλανώμενος ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, ἕως νὰ φθάσῃ εἰς τὴν τελευταίαν του ὥραν, καὶ τότε νὰ καταλάβῃ ὁ ἄτεχνος καὶ ἄτυχος, ὅτι ἔτρεξε τὸ στάδιον ὅλον τοῦ βίου χωρὶς τὴν πολύτιμον τέχνην τοῦ βίου. Ἄς ἐλθῶμεν τώρα εἰς τὴν ἔρευναν πῶς ἔχει ν' ἀποκτήσῃ τὴν τέχνην ταύτην ἢ καλὴ καὶ ἀγαθὴ Εὐανθία.

Τὴν σεμνότητα καὶ μετριοφροσύνην, ἀναγκαίως ἀρετὰς εἰς ὅλους, ἢ φύσις ὅμως τὰς ὥρισε στολισμὸν τῶν γυναικῶν ἰδιαιτέρον. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ἡ καθημερινὴ πείρα καὶ ἡ κρίσις, μὲ τὴν ὁποίαν, συμφώνως ἄνδρες καὶ γυναῖκες, κρίνομεν ὅλοι τοὺς ἔχοντας τοιαύτας ἀρετὰς, ἢ τὰς ἐναντίας κακίας. Ἀλαζῶν καὶ κομπαστῆς ἀνὴρ ψέγεται ὀλιγώτερον παρὰ γυναῖκα κομπάστριαν. Κατηγοροῦν τὸν ἄσεμνον ἄνδρα ὅσοι ἔχουσιν ἠθὴ χρηστά· ἀλλὰ γυναῖκα ἄσεμνον καὶ αὐτοὶ οἱ ἄσεμνοὶ ἄνδρες ἀναγκάζονται νὰ κρίνωσι βδελυκτὴν· ὡς ἐξ ἐναντίας τῆς σεμνῆς καὶ μετρίοφρονος γυναικὸς οἱ ἔπαινοι εἰς τὸν μετρίοφρονα καὶ σεμνὸν ἄνδρα γίνονται ἐκθειασμοί. Διατί; Διότι ἔλαβεν ἡ γυνὴ παρὰ τὸν ἄνδρα περισσότερα ἀπὸ τὴν φύσιν βοηθήματα νὰ ἦναι σεμνὴ. Τὰ πλείοτερα ὅμως ταῦτα βοηθήματα κινδυνεύουν νὰ ματαιωθῶσιν ὅχι μόνον ἀπὸ τὴν ἀπάτην τῶν κακῶν παραδειγμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ ὁ φίλος ἀδελφός σου μακρὰν σὲ κρατεῖ, καὶ σὺ ἀφ' ἑαυτῆς εὐκόλον εἶναι νὰ κρατηθῆς, ἐπειδὴ εἶναι ἔξω σοῦ· ἀλλ' εἶναι τις ἄλλος ἀπατεών, Εὐανθία, τόσον πλέον δυσφύλακτος, ὅσον εἶναι ἐσωτερικὸς καὶ σύντροφος ἀχώριστος ἡμῶν, τὸν ὁ-

ποιὸν ἢ φύσις μᾶς ἀναγκάζει νὰ συναναστρεφώμεθα καθ' ἡμέραν, καθ' ὥραν, κατὰ πᾶσαν ὥραν στιγμὴν. Ἐξεύρεις ποῖος εἶναι ὁ πλάνος οὗτος; Ἡ ἰδίᾳ μας ταλαίπωρος κεφαλή. Καὶ τὸ δυσκολώτερον τῆς ὁποίας ὀλίγον ἀρχήτερα ἔλεγα Τέχνης τοῦ Βίου μέρος εἶναι, νὰ φεύγη τις τοῦ πλάνου τούτου τὰς ἀπατηλὰς κολακείας. Καὶ ἂν δὲν πιστεύης, ἄκουσε τὰ χρυσᾶ τοῦ χρυσοῦ μας Πλάτωνος λόγια: «Τὸ γὰρ ἐξαπατᾶσθαι αὐτὸν ὑφ' αὐτοῦ πάντων χαλεπώτατον· ὅταν γὰρ οὐδὲ σμικρὸν ἀποσιῆ, ἀλλ' αἰεὶ παρῆ ὁ ἐξαπατήσων, πῶς οὐ δεινόν;» Ἡ δυσκολία τῆς φυλακῆς γίνεται τόσον μεγαλειτέρα, ὅσον ἔχει προτερήματα πλείοτερα ὁ ἀπατῶμενος καὶ σπανιώτερα, ἂν καὶ ἔπρεπε νὰ ἦναι ὄλον τὸ ἐναντίον. Τοῦτο σὲ λέγω, ὅχι διὰ νὰ σὲ ἐμποδίσω ν' αὐξήσης τὴν εἰς τὰ μαθήματα προκοπὴν σου, ἀλλὰ νὰ σὲ κάμω προσεκτικωτέραν ἐναντίον τοῦ ἀπατεῶνος.

Ἴδου τί ἐνδέχεται νὰ σὲ λέγη κολακεύων καθ' ἡμέραν ὁ πλάνος: «Εὐαρθία, σὺ εἶσαι τοῦ πολλὰ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν λογίων γυναικῶν, καὶ εἰς τὰς Κυδωνίας ἕως ἡ μόνῃ λογία». Ἄν πιστεύσης τὰ δολερὰ ταῦτα λόγια τοῦ πλάνου, αὐτὸς θέλει σὲ κάμειν ν' ἀμελήσης τὸ ἀπ' ὅσα ἐδιδάχθης ἢ διδάσκεισαι ἀξιολογώτερον μάθημα, τὴν Τέχνην τοῦ Βίου.

Πρόσεχε, τέκνον, διὰ τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ! Ὅσον εἶναι μεγαλιέτερος ὁ κίνδυνος, τόσον πλέον ἀγρυπνος πρέπει νὰ στέκης ἐναντίον τοῦ πλάνου. Ὅσάκις αὐτὸς σὲ κολακεύῃ μὲ τοιούτους σατανικοὺς λογισμούς, πρόβαλλε σὺ ἐναντίον του τὸν ἀληθινὸν καὶ φρόνιμον τοῦτον λογισμὸν: «Ἡ κοινὴ ἡμῶν δεστυγία μὲ κατασταίνει μίαν τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ. Ἐὰν ἐγεννώμην εἰς τοὺς χρόνους τῆς προγοικῆς

λαμπρότης, ἤθελα εἶσθαι ἢ ἐσχάτη ἴσως τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν καλῶς ἀναθραμμένων γυναικῶν· τώρα δὲ πιθανὸν ὅτι μετ' ὀλίγας ἐτῶν ἑκατοντάδας, ἂν ἦτο δυνατὸν καὶ ἀναβιώσω, θέλω πάλιν λογιζέσθαι μία τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ». Ὅποια ἦτον ἡ κατάστασις τῶν προγόνων, ὅποια θέλει εἶσθαι, σὺν Θεῷ, τῶν ἀπογόνων, εἰς τοιαύτην σήμερον κατάστασιν εἶναι ἡ φωτισμένη Εὐρώπη, ὅπου εὐρίσκονται πολλαὶ γυναῖκες στολισμέναι μὲ παιδεῖαν, ὅχι προφασσώρων ἀδελφαί, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῆς ἐσχάτης τάξεως τῶν πολιτῶν. Βλέπεις λοιπόν, ἀγαπητὸν τέκνον, ὅτι ἡ παιδεία, ἀντὶ νὰ σοῦ ἐξεπάρη τὸν νοῦν, πρέπει νὰ σὲ παρακινήῃ εἰς δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ, πρῶτον μὲν ὅτι σ' ἐγέννησεν εἰς τοιαύτην χρόνου περίοδον, ὅταν ἤρχισαμεν νὰ αἰσθανώμεθα τὰ καλὰ τῆς παιδείας· ἔπειτα ὅτι καὶ σ' ἐγέννησεν ἀδελφὴν ἀνδρὸς ἱκανοῦ νὰ σὲ στολίσῃ μὲ παιδεῖαν. Ἡ πλέον ὁμως εὐπρόσδεκτος εἰς τὸν Δημιουργὸν δοξολογία (πάλιν σὲ τὸ λέγω) εἶναι νὰ κατευθύνῃς ὅσπν ἔχεις, καὶ ὅσπν μέλλεις ν' ἀποκτήσῃς παιδεῖαν εἰς τὴν ἀνωτέραν ὅλων τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν Τέχνην τοῦ Βίου, καὶ νὰ τὴν μάθῃς τόσον καλά, ὥστε νὰ ἦσαι καλὴ νὰ τὴν παραδίδῃς μὲ λόγον καὶ μὲ ἔργον καὶ εἰς τὰς συνηλικιωτίδας σου παρθένους, καὶ ὅταν σὺν Θεῷ ὑπανδρευθῆς, εἰς τὰ τέκνα σου, διὰ νὰ δείξῃς μὲ ταύτην σου τὴν ἐπιμέλειαν, ὅτι εἶσαι φιλόστοργον τέκνον, καὶ νὰ ἐπιταχύνῃς τὸ κατὰ σὲ τὴν εὐτυχίαν πάντων.

Εἰς τὴν ἐξουσίαν σου, φίλη θυγάτηρ, δὲν ἦτον νὰ γεννηθῆς πρὸ πολλῶν, ἢ μετὰ πολλὰς ἑκατοντάδας ἐτῶν, οὐδὲ νὰ ἐξισωθῆς μὲ τὰς παρελθούσας ἢ μὲ τὰς μελλούσας συμπολίτιδας· εἰς τὴν ἐξουσίαν σου ὁμως εἶναι (μὴν ἀμφιδάλῃς) νὰ ὑπερβάλλῃς πολλὰς ἀπὸ τὰς ἀρχαίας, καὶ νὰ μὴ σὲ

ὑπερβάλη κάμμια ἀπὸ τὰς μελλούσας εἰς τὴν Τέχνην τοῦ Βίου, εἰς τὴν ὁποίαν μόνον στηρίζεται ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία, καὶ τῆς ὁποίας βραβεῖον εἶναι ἡ ἀθανασία.

Ταῦτα σὲ λέγει ἀπὸ βάθους πατρικῶν σπλάγγων ὁ γηραιὸς Κοραῆς. Ταῦτα μελέτα καθ' ἡμέραν, ἂν θέλῃς νὰ εὐδαιμονήσῃς ζῶσα, καὶ ν' ἀφήσῃς, ἀφίνουσα τὴν ζωὴν, ἀθάνατον ὄνομα. Σπούδασε, φίλον θυγάτριον, νὰ κατασταθῇς ὁμοία τῆς γυναικός, τὴν ὁποίαν ἐξήτει ὁ Σολομῶν· σπούδασε ἂν ἐρωτᾷ τις εἰς τὸ ἐξῆς, ὡς ἐκεῖνος· « *Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὕρησει;* » νὰ τὸν ἀποκρίνωνται οἱ γνωρίζοντές σε· « *Τὴν ἐξ' Ἀνδρου Εὐανθίαν* ».

Καταγίνου εἰς ἀνάγνωσιν τῶν ἑλληνικῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων καὶ μάλιστα τῶν κλασικῶν. Ἄλλὰ καταγίνου ὡς μέλισσα, ἀπανθίζουσα ἀπ' αὐτοὺς ὅ,τι εἶναι χρήσιμον εἰς τὸ μέλι τῆς Τέχνης τοῦ Βίου. Ἀναγίνωσκε συχνὰ τὸ συναξάριον τοῦ μεγάλου Σωκράτους, γραμμένον κομψότερον ἀπὸ τὸν Πλάτωνα, ἀληθέστερον ἀπὸ τὸν Ξενοφῶντα. Εἰς κανὲν ἔθνος δὲν ἐγεννήθη τοιοῦτος καλὸς τεχνίτης τοῦ Βίου, ὁποῖος ὁ Σωκράτης. Μὴν ἀμελεῖς τὸν θαυμαστὴν τοῦ Σωκράτους, καὶ δεύτερον Σωκράτην τὸν Πλούταρχον.

Φρόντιζε μάλιστα, ἂν θέλῃς ν' αὐξήσῃς τὴν εἰς τὰ καλά προκοπὴν σου, νὰ μεταδίδῃς τοὺς καρπούς της εἰς τὰς συνηλικιωτίδας σου παρθένους. Δὲν ἠμπορεῖς, τέκνον ἀγαπητόν, νὰ φαντασθῇς πόσον γρήγορα αὐξάνουσι τὰ ρῶτα, ὅταν μετὰδίδωνται, καὶ πόσον ἡδονὴν προξενεῖ εἰς τὰς φιλανθρώπους ψυχὰς ἡ μετάδοσις αὐτῶν. Ὅταν κατὰ δυστυχίαν εὕρηθῇ τις περικυκλωμένος ἀπὸ ἀμαθεῖς, πρέπει νὰ προσπαθῇ νὰ τοὺς φωτίσῃ, ἀλλέως κινδυνεύει νὰ κατασταθῇ ἀμαθὴς καὶ αὐτός.

Τὸν ὅποῖον σ' ἐσυμβούλευσα τῆς μελίσσης τρόπον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν προγονικῶν μας βιβλίων, τὸν αὐτὸν πρέπει, Εὐανθία, νὰ μεταχειρίζεσαι καὶ εἰς τὰ βιβλία τῶν ἀλλογενῶν, καὶ ἐξαιρέτως τῶν Γάλλων, ἐπειδὴ γνωρίζεις τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, ὥστε νὰ ἐπιθυμῆς καὶ νὰ μεταφράσῃς τε καὶ ἀπὸ τὰ γαλλικὰ συγγράμματα. Βιβλία ἄξια μεταφράσεως εἶναι καὶ πολλὰ καὶ καλὰ· ἀλλ' ὀλίγα ἀπὸ αὐτὰ εἶσαι ἀκόμη εἰς κατὰστασιν νὰ μεταφράσῃς, καὶ διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας σου, καὶ διότι δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ ἐξεύρῃς ἀκόμη τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν τόσον καλὰ, ὥστε νὰ μεταφράσῃς τὰ νοήματα τῶν Γάλλων εἰς τὴν γλῶσσάν μας, ἢ ὅποια οὐδ' αὐτὴ ἀκόμη δὲν εἶναι οὐτ' ἀρκετὰ πλουσία, οὔτε ἀρκετὰ τριμμένη νὰ τὰ ἐκφράξῃ χωρὶς κίνδυνον γαλλισμῶν. Μ' ὅλον τοῦτο, τέκνον, καὶ αὐτὴ σου ἡ ἐπιθυμία εἶναι πολλῶν ἐπαίνων ἄξια.

Διὰ νὰ κάμῃς λοιπὸν ἀρχὴν, σὺν Θεῷ, σὲ πέμπω τὸ νεωστὶ ἐκδοθὲν κομψὸν ἠθικὸν συγγραμμᾶτιον ἀπὸ γυναῖκα σοφὴν καὶ σεβάσιμον, τὴν κυρίαν Guizot. Ἄν ὄχι ἄλλο, γυμνάξῃς καὶ διὰ τῆς μεταφράσεως καὶ εἰς τῶν Γάλλων τὴν γλῶσσαν, καὶ εἰς τὴν μητρικὴν σου. Ἐὰν ὅμως ἐπιτύχῃς νὰ κάμῃς τὴν μετάφρασιν τοιαύτην, ὅποια καὶ νὰ ἀναγινώσκειται μὲ εὐαρέστησιν, τότε θέλεις λάβειν ἀμοιβὴν τῶν κόπων σου τὸν ἐπαινον τῶν ὁμογενῶν καὶ τὰς εὐλογίας ἐμοῦ τοῦ γέροντος, ὅστις ἀποθνήσκω πλέον εὐχαριστημένος, ἀφοῦ ἴδω ὅτι ἡ παιδεία ἐπροχώρησε καὶ εἰς αὐτὰς τοῦ Γένους μας τὰς γυναῖκας.

Υγίαине καὶ πρόκοπτε εἰς τὴν Τέχνην τοῦ Βίου!

Ὁ εὐχέτης τῆς προκοπῆς σου, ρ

Κοραῆς.

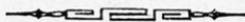
ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΗΛΑΡΑ

Ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1771 ἐν Ἰωαννίνοις, ὅπου ἐτελείωσε τὸ Γυμνάσιον, μετέβη δὲ κατόπιν εἰς Παταύσιον πρὸς σπουδὴν τῆς ἰατρικῆς. Οἱ ἰατροὶ καὶ οἱ ἄλλοι ὁμογενεῖς ἐπιστήμονες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πολυμερῆ ἔχοντες μόρφωσιν, ἐθεράπευσον εὐδοκίμως τὰς Μούσας, γενόμενος δὲ ὁ Βηλαρᾶς ἰδιαιτέρος ἰατρός τοῦ Βελῆ πασσᾶ, υἱοῦ τοῦ Ἀλῆ τοῦ Τεπενλελῆ, κατεγίνετο εἰς τὴν σύνθεσιν γαριεστάτων λυρικῶν ποιήσεων, ὡραίων μύθων καὶ σατυρῶν, ἐφάμιλλόν του ἔχων τὸν Μακεδόνα Ἀθανάσιον Χηριστόπουλον. Ὁ Βηλαρᾶς ἀπέθανεν ἐν Ζαγορίῳ κατὰ τὸ 1823.

Ο ΜΩΧΟΣ

Πές μου, Μῶχο, στή ζωή σου,
 Ἦως τὸ ροιώθεις τὸ χορμί σου;
 Ζαρτανὸ κανένα πρᾶμμα,
 Ἦ τῆς τέχνης εἶσαι θᾶμα;
 Ἀγαποῦσα γὰ τὸ ξέυρω,
 Μόνε πῶς γὰ σοῦ τὸ εὔρω;
 Δὲν μοῦ λείς τὴν ἀπορία;
 Φίλος εἶμαι, τί ἔχεις χρεία.
 Πέτρα εἶσαι; Ἀὲς κιριέσαι.
 Μὴ εἶσαι δέντρο; Μόνε ξυέσαι.
 Ὅργιο τάχα; θὰ πετοῦσες.
 Μαῖμοῦ; δὲ θὰ μιλοῦσες.
 Ἐρπετό; δὲν περπατοῦσες.
 Κῆτος; Θέλα κολυμποῦσες
 Κτῆρος; μόν' ὀρθοποδίζεις.
 Μέταλλο; ἄμ δὲν ἀχρῆζεις.
 Μὲ κανένα δὲν ταιριάζεις,
 Καὶ ἀπ' ὅλα προσομοιάζεις.

Πόθον εἶχα καὶ μεγάλο
 Σὲ μιὰ τάξι γὰρ σὲ βάλω.
 Πές μου, Μῶχο, στὰ σωστά σου,
 Μὴ εἶσαι τάχα ; . . . Στάσου, στάσου !
 Τρῶς, μουγκρᾶς, κοιμᾶσαι, πίνεις,
 Ὑποψία δὲν ἀφίνεις.
 Ζῶο εἶσαι δίχως ἄλλο.
 Σοῦ τὸ ἴτυχα δὲ σφάλλω.
 Ἄμ' τί ζῶου εἶδος εἶσαι,
 Δὲ μᾶς λές ; Τὸ προσποιεῖσαι.
 Ὅ,τι εἶπυ γὰρ ἴσαι σῶνει.
 Κι' ἀπὸ ποιᾶ, δὲ μᾶς ζημιόνει.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΟΥΡΗ

Ὁ ἀνεξάντλητος εἰς στίχους. ἐν οἷς διαλάμπει ἀληθινὴ πολ-
 λάκις ποίησις, καὶ δημοφιλῆς ἐκδότης τῆς ἐμμέτρου σατυρικῆς
 ἐφημερίδος « Ῥωμηοῦ ».

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΖΩΑ

Καὶ τ'εἶσαι, ἄνθρωπε μαρέ, ποῦ φλυαρεῖς ἐμπρός μου,
 ἄν μὲ τὰ ζῶα τὰ λοιπὰ παραβληθῆς τοῦ κόσμου;

Ἐχεις τὴν χάλιτη λειονταριοῦ καὶ τὸ κεντρὶ τῆς σφήκας;
 Ἐχεις πτερὰ τοῦ παγονιοῦ καὶ τοῦ στρουθοκαμήλου,
 ἢ τοῦ προβάτου τὸ μαλλί, τὸ γάλα τῆς κατσίκας,
 τὰ δόντια τοῦ ἐλέφαντος, τὸ στόμα κροκοδείλου ;

Ἐχεις τὸ χιλιμύτρισμα ἐκεῖνο τῆς φοράδας ;
 Ἐχεις λαγοῦ περπατησιὰ καὶ κάβουρα ποδάρια,
 ἢ τοῦ ξιφία τὴν οὐρά, ἢ κὰν τῆς σουσουράδας,
 ἢ κὰν τῆς πίννας τὸ φαγὶ καὶ τὰ μαργαριτάρια ;

Ἐχεις αὐτιά τοῦ γαῖδουριοῦ, τῆς κουκουβάγιας μάτι
 ἢ τῆς χελώνας τὸ καυκὶ καὶ τζιτζικα λαρύγγι,
 κ' ὀπότεν θέλης, ἢμπορεῖς, βρὲ ἄνθρωπε σακάτη,
 γὰ βγάλης ἀπὸ μέσα σου ἵπποποτάμου ξύγκι ;

Ἄμπορεῖς γὰ πέσης 'ς τὸ νερὸ ἀπὸ ἕψηλὰ σὰν γλάρος
 καὶ τὸ μικρὸ τὸ βάμφος σου σμαρίδες γὰ βουφήση ;
 Ἄμπορεῖς καὶ σὺ γ' ἀλατισθῆς καθὼς ὁ μπακαλιάρος
 κ' ἀπὸ τ' ἀλάτι τὸ πολὺ γὰ γίνης στοκοφίσι ;

Ἄμπορεῖς σκουλήκι ἐνταντῶ καὶ πεταλοῦδα γᾶσαι
 κ' ἀπὸ τὸ σάλιο σου γὰ βγῆ μεταξωτὴ λουρίδα,
 ἢ, ὅπερ σπουδαιότερον, ἄμπορεῖς γ' ἀποκοιμᾶσαι
 μ' ἕνα ποδάρι κρεμαστὸς καθὼς τὴν γυκτερίδα ;

Ἄμπορεῖς γὰ ζῆς χωρὶς ζιλέ, παπούτσια καὶ φωκόλα,
 ἢ τρία κὰν πηδήματα γὰ κάρης σὰν ζαρκάδι ;
 Ἄμπορεῖ ἀπὸ τὰ σπλάγγχα σου γὰ ἔβγη καμμιὰ κόλλη
 χαβιάρη, ἀγγοτάραχο, ἢ τῆς μουρούνας λάδι ;

Ἄμπορεῖς καὶ σὺ γὰ χάνεσαι 'ς τῆς τρύπαις σὰν ποντίκι,
 ἢ γὰ πετᾶς σὰν κότσυφας, σὰν σπῖνος, σὰν ὀρτύκι ;
 Ἄμπορεῖς ποτε τὰ ὄσα τρῶς, βρὲ ἄνθρωπε τεμπέλη,
 γὰ τὰ μασσᾶς σὰν μέλισσα καὶ γὰ τὰ βγάζης μέλι ;

Ὁὐ! γὰ χαθῆς, κηφναριό. . . ἔ τῶν μελισσῶν τὸ σμήνος
 ἐσὺ ζηλεύεις μοναχὰ τὴν θέσιν τοῦ κηφῆρος,
 καὶ θέλεις πάντα χάρισμα γὰ τρώγης ἔ τὴν κυψέλην,
 ὁπόταν εἶσαι μάλιστα γιγαντομάχος Ἕλληρ.

Μὲ ὄλην τὴν σοφίαν σου, τὴν τόσον πνευματώδη,
 δὲν ἤμπορεῖς ἔ τὰ σύννεφα καὶ μιὰ φωλὴν γὰ κτίσης,
 μηδὲ γὰ βράλης κέρατη σὰν τράγος ἢ σὰν βῶδι. . . .

Ὅ,τι μικρὸν καὶ ἀφανὲς ἢ πτέρνα σου πατεῖ
 γελᾷ μὲ τὰ χαμόματα τῆς λογικῆς ἀγέλης,
 κι' ἂν ἴπῃς κι' εἰς ἕνα μύρμηκα ἔ τὸν κόσμον τί ζητεῖ,
 θὰ σ' ἀπαντήσῃ αὐθαδῶς «ἀμμὲ καὶ σὺ τί θέλεις;»

Ἐνα κουνουπι ζωηρὸ ἐκάθισε μιὰ ἡμέρα
 σ' ἐνὸς βωδιοῦ τὸ κέρατο κι' ἐσφύριζ' ἐκεῖ πέρα,
 κι' εἶπε τὸ βῶδι μὲ ψυχρὸν Ἑγγλέζου χαρακτῆρα:
 «καὶ ὅταν ἦλθες κι' ἔφυγες χαμπάρι δὲν σ' ἐπῆρα».

Ἄν εἰμυτορῆς, βρὲ ἄνθρωπε, ἴπες του καὶ σὺ αὐτά,
 ὅταν ἴσ' αὐτιά σου ρηστικὸ σφυρίζοντας πετᾷ
 μὲ σφύριγμα καὶ δάγκωμα κακὰ σὲ ξημερόνει,
 ἂν δὲν σκεφθῆς δελτάριον γ' ἀνάψης Ζαμπερόνη.

Βλέπεις αὐτὸν τὸν μπουρμπουλα, τὸν ἀφανῆ ἔ τὸ χῶμα,
 ποῦ μὲ τὰ πόδια του κυλᾷ τὴν μιὰ καὶ ἄλλη βρῶμα;
 Μεγάλῃς ἔτυχε ποτὲ ἔ τὴν Αἴγυπτον λατρείας
 ὡς τοῦ Ἥλιου σύμβολον, δυνάμεως κι' ἀνδρείας.

Καὶ ὕστερα κορδόνεσαι καὶ θεωρεῖς ὡς δῶρον
καὶ τὸ μυαλὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τὸ μυαλὸ τῆς βράχης,
σύ, τοῦ Δαρβίνου ἢ μαϊμοῦ, σύ, δὶπουνρ μαστοφόρον,
σύ, ἄνθρωπε θαυμάσιε, ποῦ κακὸ ψόφο νᾶχης.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Εἰς τὴν γαλήνην.

Δὲν ἀκούεται οὔτ' ἓνα κῦμα
Εἰς τὴν ἔρμη ἀκρογιαλιά·
Λὲς καὶ ἡ θάλασσα κοιμᾶται
Μὲς τῆς γῆς τὴν ἀγκαλιά.

Δ. Σολωμός.

Εἰς τὴν τύχην.

Τυφλὸς κ' ἐγώ, τυφλὴ καὶ σύ, ὦ Τύχη, δὲν ἠξέυρω
Πῶς νὰ μὲ εὔρης ἠμπορεῖς, πῶς ἠμπορῶ νὰ σ' εὔρω.

Ἦ. Τανταλίδης.

Εἰς βαρέως κοιμώμενον.

Ζωρτανόνεκρος σωρὸς, νέος ἔτι κρῖμα, κρῖμα!
'Αναπαύετ' ὑπ' αὐτὸ τοῦ παπλώματος τὸ μνημα.
Κλαῦσέ τον πριν σηκωθῆ, ὅμως ποῦ νὰ τὸν σηκώσης,
'Εσκοτώθη ἐνῶ ζῆ, καὶ δὲν ζῆ νὰ τὸν σκοτώσης.

Τανταλίδης.

Εἰς Κρήνην.

Εἰς τὸν κύκλον τῶν ζῳδίων εἶμαι λέων φλογερός,
 εἰς τὴν πόλιν Ἰασίου ὑδροχόος δροσερός.
 Ἐκεῖ φλόγας, ἐδῶ δρόσον, ἐκεῖ πῦρ, ἐδῶ νερὸν
 ἐξερεύγομαι καὶ χύνω ἀπὸ φάρυγγα ξηρόν.
 Ὅλην μ' ἄλλαξε τὴν φύσιν ὁ τῆς πόλεως σωτήρ,
 ὁ Ἀλέξανδρος Μουρούζης, τῶν ὑδάτων ὁ δοτήρ.

Α. Χρηστόπουλος.

Εἰς κύβοις σχολάζοντα.

Τὰς ὥρας τῆς ζωῆς σου διακυβεύων μάτην,
 κερδαίνεις μὲν ζημίαν, σπουδάσεις δὲ ἀπάτην·
 παῖζε διάγων, φίλε, μὴ διαγε δὲ παίζων,
 ὅπως ἐν τέλει εἴπῃς: οὐκ ἔπαιζον, ἀλλ' ἔζων.

Ἡλ. Τανταλίδης.

Εἰς Κορυθαλόν.

Μ' ἐξοχικὰ μελίσματα λιγυροφθόγγου μουσουργοῦ,
 κορυθαλέ, τὸ φέρετρον ἀκολουθεῖς τοῦ γεωργοῦ . . .
 Τὸ ἄσμά σου παρήγορον γλυκὴν παρέχει οἰωνὸν
 Κορυθαλέ, ἀνάβαινε, ἀνέρχου πρὸς τὸν οὐρανόν!

Ἰ. Ἰ. Σκυλίτσης.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Γ' ΤΕΥΧΟΥΣ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΝ Τῷ Γ'. ΤΕΥΧΕΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Α. Ρ. Ραγκαβῆ. Στοιχεῖα στιχουργίας... ..	Σελ. 3.
Α. Βαλαωρίτου. Εἰς τὴν μνήμην τοῦ Κόμητος Διονυσίου Σολωμοῦ	» 15.
Ἀχιλλέως Παράσχου. Εὐγνωμοσύνη	» 16.
Κ. Παπαρρηγοπούλου. Ἡ δημοτικὴ ἡμῶν ποίησις	» 20.
Δημῶδες. Τῆς Ἄρτας τὸ γιοφύρι.....	» 24.
Δ. Βικέλα. Σαββατόβραδο	» 26.
Πέτρου Βράϊλα Ἀρμένη. Χαρακτηρισμὸς Ἀνδρέου Μουστοξύδου	» 27.
Α. Ρ. Ραγκαβῆ. Διονύσου πλοῦς.....	» 34.
Γ. Ζαλοκώστα. Τὸ δένδρον μου	» 49.
Μάρκου Ρενιέρη. Ὀμήρου τύχαι... ..	» 50.
Π. Σούτσου. Ἐπιτάφιος θρηῖνος	» 61.
Ἄλ. Σ. Βυζαντίου. Ὁ μέγας ἐπάτης... ..	» 62.
Γ. Παράσχου. Ἐπικηδεῖος εἰς Γ. Ζαλοκώσταν	» 65.
Δ. Ν. Βερναρδάκη. Μαρία Δοξαπατρῆ.....	» 70.
Α. Ρ. Ραγκαβῆ. Τὸ ῥόδον	» 79.
Ἀναστασίου Βυζαντίου. Λόγος ἐπιτάφιος εἰς τὸν ποιητὴν Γεώργιον Παράσχον	» 80.
Στεφάνου Κουμανούδη. Στράτης Καλοπέχειρος.....	» 83.
Σ. Ν. Βασιλειάδου. Εἰς τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου	» 91.

Ε. Δ. Ροΐδου. Τί εἶναι φιλοκαλία.....	.....	.....	.....	Σελ. 93.
Α. Βαλαωρίτου. Πρὸς τὸν φίλον μου Α. Παράσχον	.....	.....	.....	» 98.
Α. Παράσχου. Τῷ φίλῳ Α. Βαλαωρίτῃ	.....	.....	.....	» 100.
Θ. Ὀρφανίδου. Ἡ Καμέλλια.....	.....	.....	.....	» 102.
Γ. Ζαλοκώστα, Ἡ τυφλὴ ἀνθρώπωνις	.....	.....	.....	» 109.
Ἄλ. Σ. Βυζαντίου. Σωκράτης καὶ Ἀριστοφάνης.....	.....	.....	.....	» 111.
Σ. Ν. Βασιλειάδου. Γαλάτεια.....	.....	.....	.....	» 121.
Δ. Παπαρρηγοπούλου. Ὁ Λίνος.....	.....	.....	.....	» 132.
Δ. Βικέλα. Τί λέγει ἡ θάλασσα;	.....	.....	.....	» 135.
Μάρκου Ῥενιέρη. Ἐπὶ τῇ ἀναχομιδῇ τῶν λειψάνων τοῦ Κοραῆ.....	.....	.....	.....	» 136.
Δ. Ν. Βερναρδάκη. Ἡ σωτηρία τοῦ Ἀρίονος	.....	.....	.....	» 139.
Ἄ. Παράσχου. Τὸ μάτι καὶ τὸ χέρι	.....	.....	.....	» 144.
Ἄ. Κοραῆ. Πρὸς τὴν Εὐανθίαν Καίρη.....	.....	.....	.....	» 145.
Ἰ. Βηλαρᾶ, Ὁ Μῶκος.....	.....	.....	.....	» 152.
Γ. Σουρῆ. Ὁ ἄνθρωπος καὶ τὰ ζῶα	.....	.....	.....	» 153.
Ἐπιγράμματα διαφόρων.....	.....	.....	.....	» 156.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000077742

